

דברי הכנסת

הישיבה המאתיים-וחמישים-ושבע של הכנסת הארבע-עשרה

יום שלישי, י"ב בכסליו התשנ"ט (1 בדצמבר 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:04

תוכן העניינים

תוכן הענייניםדברי יושב-ראש הכנסת לציון יום האיידס הבין-לאומי
דברי יושב-ראש הכנסת לציון יום האיידס הבין-לאומי
הצהרת אמונים של חבר הכנסת דורון שמואלי
שאלות ותשובות
אזכור סיעת ש"ס בתוכנית "הכול דיבורים"
קבלת מידע על השבויים והנעדרים
תוכניות להרחבת ירושלים
הוצאת מכרזים לבנייה בהר-חומה
טקס חתימת מזכר ההגנה עם ארצות-הברית
הצעה לסדר-היום
הכוונה לשכן בעכו משת"פים
הצעת ועדת הכנסת לתיקון סעיפים 28, 29, 112 ו-138 ולביטול סעיף 30 בתקנון הכנסת
שעת שאלות
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 31), התשנ"ט-1998; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס'
32), התשנ"ט-1998
(קריאה ראשונה)
הצעות לסדר-היום
האזנות הסתר שנתגלו אצל השר אליהו ישי
שאלות בעל-פה
שמירה על נגיד בנק ישראל
שאלות ותשובות
עצירים ביטחוניים בכלא אל-ג'למה
מינוי רב"ש ליישוב ערב-אל-עראמשה
מאבטחים ללא נשק בבתי-ספר
ידיעה על הכאת תלמידי ישיבה בירושלים
התנדבות למשמר האזרחי של בני העדה הבדואית
תנאי הכליאה בבית-המעצר אבו-כביר
היעלמות אשה עם בנה הקטין
שמירה בבית-העלמין בהר-הזיתים
טיפול המשטרה בתלונה על הנעשה בעיריית נתניה
נוהלי נסיעה של ניידות משטרה
מספר דוברי הרוסית במשטרת ישראל
אי-העברת סכומי קנסות שהרשות הפלסטינית גובה בשם ישראל
פגיעה ברכוש בכפר אכסאל
ענישה על הצתה או גרימת שרפה ברשלנות
מעצרים באום-אל-פאחם

הפעלת כוח כלפי הסטודנטים המפגינים

מעבר יחידות של שירות בתי-הסוהר מירושלים לרמלה

מתקן המעצר בנמל התעופה בן-גוריון

חקירת הריגתו של סלמאן עודה אבו ג'לידאן

הצעה לסדר-היום

האינטגרציה בחינוך – מס שפתיים או אסטרטגיה חינוכית מיושמת

הצעה לסדר-היום

המלצות ועדת-כץ לפתרון בעיות החינוך במגזר הבדואי בנגב

הצעה לסדר-היום

עלייה של 100% במספר בני הנוער המשתמשים בסמים

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 18) (הארכה ופיצול של חופשת לידה בשל תקופת אשפוז),
התשנ"ט–1998

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 3) (הגבלת פרסום), התשנ"ט–1998;
הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 4) (פרסומת עקיפה והגנה על בני
נוער), התשנ"ט–1998

(קריאה ראשונה)

דברי יושב-ראש הכנסת לציון יום האיידס הבין-לאומי

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, נא לשבת. יום שלישי, י"ב בכסליו התשנ"ט, 1 בדצמבר 1998 – ישיבת הכנסת פתוחה.

היום, 1 בדצמבר, הוא יום האיידס הבין-לאומי. מחלה איומה זו אינה יודעת גבולות, חוצה עמים וארצות ומצויה בכל מקום. זו בעיה עולמית, המשפיעה על כל מדינות העולם. גם בישראל יש איידס. אלפי אנשים לקו במחלה האנושה.

עד לפני כמה עשרות שנים לא ידענו מה זה איידס. והנה, היום, ביום האיידס הבין-לאומי, אנחנו מתוודעים לעובדה המזעזעת, כי מדי יום ביומו נדבקים 1,000 ילדים בנגיף האיידס. למעלה ממחצית הנשאים הם גילאי 10 עד 24. היום חיים בעולם יותר מ-30 מיליון נשאים וחולים.

המלחמה באיידס מלמדת, שאסור להרים ידיים. ההתמודדות קשה. הנושא טעון ומורכב. בחלק מהמדינות שבהן נותנים קוקטייל יש הצלחה בהתמתנות המחלה.

המחקר מציב את מדינת ישראל בשורה אחת עם הארצות המתקדמות בעולם בלחימה באיידס. עלינו לחזק את ידי החוקרים שלנו כדי שימצאו דרך להביא מזור לנפגעים.

אולם קודם כול יש לטפח את התודעה והמודעות למחלה. ככל שהחברה תגיב במהירות על סכנת התפשטות הנגיף, כך יהיו סיכויי המאבק בו מוצלחים יותר.

הצהרת אמונים של חבר הכנסת דורון שמואלי

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, פני בדש הלך.

נואף מסאלחה (העבודה):

לאן הלך? לאן הלך?

היו"ר ד' תיכון:

הלך לביתו.

נואף מסאלחה (העבודה):

חלף עם הרוח?

היו"ר ד' תיכון:

הלך לביתו.

רבותי חברי הכנסת, אני מתכבד להודיע לכנסת, שעל-פי סעיף 43(א) לחוק-יסוד: הכנסת, עם התפטרותו של חבר הכנסת פני בדש מן הכנסת, במוצאי שבת, ט' בכסליו התשנ"ט, 28 בנובמבר 1998, יבוא במקומו מר דורון שמואלי מסיעת הליכוד-גשר-צומת.

בהתאם לסעיף 15 לחוק-יסוד: הכנסת, אני מזמין את מר דורון שמואלי לעלות על הבמה.

מיכאל איתן (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, למען הדיוק הוא כבר חבר כנסת.

היו"ר ד' תיכון:

הוא חבר כנסת מאז אתמול בשעה 22:30.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

מר שמואלי, אקרא לפניך את הצהרת האמונים של חבר הכנסת, ואתה תשיב: "מתחייב אני". וזה נוסח ההצהרה: "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא באמונה את שליחותי בכנסת".

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

מתחייב אני.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, לאחר שהנוער של הליכוד נכנס לכנסת אנחנו ממשיכים.

נסים דהן (ש"ס):

כדאי לעשות הפסקה של חמש דקות לשתיית כוסית לחיים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נצא להפסקה של חמש דקות. האם הכנתם הרמת כוסית?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

כן, כן, בסיעה למעלה.

היו"ר ד' תיכון:

תעלו לחמש דקות. הפסקה לחמש דקות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אם אתה עושה הפסקה, היא צריכה להיות הפסקה לרבע שעה. אי-אפשר בחמש דקות להספיק לעלות ולרדת.

היו"ר ד' תיכון:

זה טוב, זה טוב, אם תעלו ברגל.

(הישיבה נפסקה בשעה 16:09 ונתחדשה בשעה 16:22).

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, ישיבת הכנסת פתוחה פעם נוספת.

סגן השר מיכאל איתן ישיב על שאלות. בבקשה, סגן השר מיכאל איתן, שאלתא מס' 3109, של חבר הכנסת נסים דהן, בעניין אזכור ש"ס בתוכנית "הכול דיבורים".

אזכור סיעת ש"ס בתוכנית "הכול דיבורים"

חבר הכנסת נ' דהן שאל את ראש הממשלה ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

נודע לי, כי ב-3 ביוני 1998 רואיין מנכ"ל רשות השידור היוצא, קירשנבאום, ב"הכול דיבורים" והאשים את סיעת ש"ס ואת מזכיר הסיעה צבי יעקובזון בקשר לפריצה למשרדו ולהאזנות לפלאפונים. מר יעקובזון טלפן לתוכנית וביקש להגיב וסורב – הוא שוחח עם מירית.

רצוני לשאול:

1. האם נבדקו הפרטים ונמצאו נכונים?

2. אם כן – כיצד מאפשרת מנחת התוכנית לרמוז האשמות פליליות ללא תגובה מצדה?

3. מדוע לא התאפשר למר יעקובזון להגיב?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת דהן, בניגוד למה שנטען כאן ומה שאני יכול להעיד מניסיוני, כאשר יש צורך לאזן ולהביא דברים מכל היבטיהם ולתת לכל הצדדים את האפשרות להאיר נושא, דבר שלא תמיד מתקיים בהנחייתה ובהוראותיה של הגברת יחימוביץ', אנחנו הפעם ניתן דוגמה איך אנחנו מביאים את הדברים להגנתה על בסיס השאילתא שהגשת, ואת הדברים אצטט כפי שהם, בלי להוסיף כהוא זה.

התשובות שהתקבלו מן הנוגעים בדבר הן:

1. לטענתה של המנחה, שלי יחימוביץ', מר קירשנבאום לא קישר בין הפריצה ובין ש"ס, אלא רק אמר שחברי כנסת של ש"ס הרבו להגיש שאילתות נגדו.

2. מפיקות התוכנית טוענות, כי מר צבי יעקובזון לא התקשר, ואם היה נוהג כך היה עולה לשידור.

3. לטענת המפיקות – – –

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת צבי יעקובזון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לטענת המפיקות, מי שהתקשר לתוכנית היה מר גבי בוטבול, שביקש לקרוא תגובה שלו בכתב. ההודעה, שהיתה ארוכה, נקראה כלשונה וככתבה.

חיים אורון (מרצ):

ככתבה.

היו"ר ד' תיכון:

תגיד לי – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני קורא מה שכתוב כאן.

היו"ר ד' תיכון:

תגיד לי, מה זה ז'לוב?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ז'לוב – ענק.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אוזניים לכותל.

חיים אורון (מרצ):

ז'לובט.

היו"ר ד' תיכון:

מה זה ז'לוב אני יודע, אבל שאלתי אותך אם אתה חושב שלא שומעים.

חיים אורון (מרצ):

— — — אבל בלשון רבים.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע, אני יודע.

שבח וייס (העבודה):

סליחה, הדיון על האזנת סתר, אדוני היושב-ראש, הוא בעוד שעה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, בסדר. רבותי, שאילתא מס' 3466, של חבר הכנסת – – –

נסים דהן (ש"ס):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

סליחה, לא ראיתי. חבר הכנסת נסים דהן, שאלה נוספת.

נסים דהן (ש"ס):

תודה רבה. אדוני סגן השר, השר המקשר, שמעתי את התשובה שלך ואני לא יודע אם לצחוק או לבכות או להתרגז, אז אני אשאר אדיש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה רוצה להתייעץ?

נסים דהן (ש"ס):

אתך? אני סומך עליך שאתה תעשה את זה לבד. אבל כשנותנים תשובה כזאת, או שחושבים שהאנשים מטומטמים או שחושבים שהציבור משוגע או שחברי הכנסת מרחפים. הרי אני בקלות יכול לפתוח את הסטנוגרמה של אותו שידור, כי במדינת ישראל מקליטים כל שידור ושומרים לשנה שלמה, כדי להוכיח שכל מה שאמרת הוא שקר וכזב אחד גדול. אז או שחשבו שאני לא יכול לעשות את זה – אני מודיע לך שאני הולך לעשות את זה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מה הוא אמר?

היו"ר ד' תיכון:

הוא אומר שכל מה שאמרת שקר אחד גדול.

נסים דהן (ש"ס):

בשמים, כמובן. הרי אתה קורא תשובה כדי להגן על רשות השידור, בשם רשות השידור. אדוני סגן השר, השר המקשר, אני מודיע לך, שכל מה שהכתיבו לך כדי לקרוא פה במליאה, אם היית קורא את זה בבית-משפט תחת שבועה היית נידון לביזיון בית-משפט, כיוון שקראת מלה במלה דברים לא נכונים בכלל. אני יכול להוכיח את זה. אני אגש לסטנוגרמה, אביא לך את זה. אבל אני לא צריך את זה. אני הייתי אחד מהמאזינים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — ראש ממשלה — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — חבר — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני יכול להשיב?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

רגע, עוד לא גמרת. אני יכול לגמור את השאלה שלי עד הסוף?

קריאות:

— — —

נסים דהן (ש"ס):

אני יכול לגמור את השאלה שלי עד הסוף? תודה רבה, חברי חברי הכנסת. לא ידעתי שיש עשרה יושבי-ראש.

חיים אורון (מרצ):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

כן, אני חוזר ואומר: מה שהוא קרא מתוך הכתב כתשובה שהכתיבו לו לקרוא מעל במת המליאה הוא שקר גמור ומוחלט. אני שמעתי את השידור, מר קירשנבאום קישר בין הפריצה שלו לסיעת ש"ס בכנסת, והוא אמר את זה בנשימה אחת, ואני יכול להעיד, שמזכיר הסיעה, מר יעקובזון, התקשר לאולפן כדי להגיב. הייתי שם כשהוא התקשר ולא נתנו לו לעלות לשידור, ושלא יספרו סיפורים.

אנא, בפעם הבאה, כשרוצים לכתוב תשובה, שיביאו בחשבון שאלה שמקבלים את התשובות הם קצת אינטליגנטים, אולי קצת יותר, תשאל את חבר הכנסת אורון, כשהם שואלים שאלה הם מתכוננים קצת ברצינות — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — חבר הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הוא עוד לא גמר. חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

נסים דהן (ש"ס):

— — — אני מבקש

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני רואה מנהג חדש; פעם זה היה סילבן שלום ודראושה, עכשיו זה טלב אלסאנע ומיכאל איתן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, יש לי בקשה פשוטה: תבקש, כאסמכתה לתשובה שאדוני קרא — —

היו"ר ד' תיכון:

תסיים.

נסים דהן (ש"ס):

— את הסטנוגרמה של אותו שידור. אני לא צריך יותר מזה. תבקש את האסמכתה. ענו לך תשובה?
תגיד: רבותי, יש לכם הקלטות? תביאו לי את הסטנוגרמה או את ההקלטה. אני מוכן להתנדב לשמוע
יחד את השידור החוזר.

היו"ר ד' תיכון:

אבל הוא יכול לקבל גם בצורה אחרת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת דהן, ראשית, נדמה לי שבסערת הרגשות שלך עשית עוול גדול. אתה יכול לומר,
שהדברים שאני מביא הם דברים שקריים, אינם — — —

נסים דהן (ש"ס):

זה מה שאמרתי, בדיוק מלה במלה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

תן לי לסיים; אל תוסיף חטא על פשע. תן לי לסיים.

כאשר אתה אומר "אתה משקר", אתה מייחס לי איזו כוונה להטעות אותך. כאשר אני פתחתי את
דברי, אמרתי את אשר אמרתי; היה בכך רמז עבה כפיל על דעתי האישית. עם זאת, אני אמרתי
שאני אנהג בהגינות ואביא את הדברים כפי שהם נמסרו. כל מה שאני עשיתי לא יכול להיות דבר
שקר, כי על מנת לשקר אתה צריך כוונה לשקר, וברור שלא היתה לי כאן שום כוונה. בסך הכול היתה
לי כוונה להעביר את הדברים.

נסים דהן (ש"ס):

זה בדיוק מה שאמרתי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

יפה. זה לא בדיוק.

נסים דהן (ש"ס):

בדיוק.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

זה לא בדיוק. איך אמרת קודם כלפי אחרים? יש פרוטוקולים, ואפשר לקרוא, ונראה מה בדיוק.

נסים דהן (ש"ס):

אני מסכים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

את זה נשאר לאחר כך.

נסים דהן (ש"ס):

מסכים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

לגופו של עניין, אם הדברים שאתה אומר הם אכן נכונים, הרי זה דבר חמור מאוד. מטבע הדברים, אני מקבל את התשובות מהגורמים ברשות השידור שעשו את הבירור, והם יודעים ומודעים לכך שהדברים האלה יובאו לידיעת הכנסת, שהיא הגורם הריבון והמפקח על פעולותיהם. לא עולה על דעתי שכנסת ישראל תקבל דברים שאתה מכנה אותה "שקריים", ואם הם כך – לא עולה על דעתי שהכנסת תעבור לסדר-היום. אני מייצג בעניין זה את מי שאחראי לרשות השידור, את ראש הממשלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אז למה אתה לא – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מדבר כאן מטעם ראש הממשלה. אני אבקש לקיים את הבירור מטעמו בכל הנוגע להעברת העובדות, כי להם, לרשות השידור, יש אחריות כלפי משרד ראש הממשלה. אבל, אני מציע שגם אתה תקיים את הבירור מטעם הכנסת, ואם אכן אלה העובדות – יש בהחלט מקום להסיק מסקנות, לא רק לגבי המקרה הספציפי הזה, על מנת שהרשות המבצעת תדע, שאם היא מוסרת תשובות לכנסת, התשובות האלה צריכות להיות מדויקות, נכונות ומלאות כמידת האפשר. אולי זה לא בית-משפט, אבל יש בהחלט יחסים שבהם במדינה דמוקרטית הרשות המבצעת כפופה לביקורת הכנסת ומשתפת אתה פעולה בכל הקשור לבירור העובדות.

נסים דהן (ש"ס):

אני אחכה לבירור של כבודו, ואחר כך אני אפעל במסגרת הכנסת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אפשר להעיר משהו לסדר הדין?

היו"ר ד' תיכון:

כן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו – – – בשאלת הראשונה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, ללא קשר לחילוקי דעות פוליטיים ואחרים, זו כבר הפעם השנייה שאתה עומד פה מעל הדוכן הזה, מייצג את הממשלה ולא מגן על העמדות שלה. אני אומרת לך, שלשבת פה, בבית הזה, ולראות את המחזה הזה, זה פשוט בלתי אפשרי. תפקידך היה להגן על רשות השידור, ולא לתקוף אותה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בניגוד לאמת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תפקידך היה להביא את העמדה בפרשה של מי שמכונה "שמפניה", ולא לומר את דעתך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בניגוד לאמת?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תן לי לומר את דעתי. אדוני השר, אני אומרת לך, שאתה פשוט הורס את הנורמות הבסיסיות ביותר. אתה היום חבר בממשלה בתור סגן שר. אתה לא יכול לעבוד פה כאיש אופוזיציה. לא יכול להיות דבר כזה.

יצחק וקנין (ש"ס):

לא להגיד את האמת? אני לא מבין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

איזו אמת? מה זה שייך לעניין? שיתפטר מהתפקיד שלו.

יצחק וקנין (ש"ס):

למה שיתפטר?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

שיתפטר, אם הוא לא יכול להגן על הממשלה.

נסים דהו (ש"ס):

צריך לעשות סדר. מה קרה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — — אני שמח מאוד

היו"ר ד' תיכון:

אל תעזור לי. תאמין לי שיש לו קול רם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני שמח מאוד — ואני רושם את זה בספר הימים של הממשלה הזאת — על החיזוק הנפלא שהיא קיבלה מחברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

זה לא שייך — — — זה משהו עקרוני.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אבל, יש בעיה קטנה אחת, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני לא בטוח שאת יודעת מהו תפקידי. דבר אחד את צריכה לדעת, שזה לא תפקידי לומר לי אילו עמדות לייצג. אני מייצג את ראש הממשלה. ראש הממשלה יכול לשחרר אותי מתפקידי. הוא לא זקוק בדיוק להערות שלך. דרך אגב, לא בטוח שאם את קוראת לפיטורי הוא בדיוק יקבל את ההמלצות האלה. אבל, אני מבטיח לך נאמנה — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אני לא קוראת לפיטוריך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — שאני אמלא את תפקידי וגם אעביר לו, בתפקידי כשר מקשר בין הכנסת לממשלה, את ההמלצה הנכבדה שלך להביא לפיטורי — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא זה מה שאמרתי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

— — בשל ההתקפות שלי על רשות השידור.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבל זה לא מה שאמרתי. זה לסדר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, עד כאן. שאילתא מס' 3446, של חבר הכנסת רפאל פנחסי — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

דרך אגב, אני מבטיח לך שזאת לא תהיה הפעם האחרונה. אז את יכולה להביא גם את זה בחשבון.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני השר המקשר, אנחנו כבר עברנו לשאילתא הבאה, שאילתא מס' 3446, של חבר הכנסת רפאל פנחסי, שאיננו; לפרוטוקול.

קבלת מידע על השבויים והנעדרים

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את ראש הממשלה ביום כ"ח בתמוז התשנ"ח (22 ביולי 1998):

נוכח המשא-ומתן עם הרשות הפלסטינית בעניין הפעימה השנייה, ותביעתנו לקבל מידע בעניין השבויים והנעדרים, רצוני לשאול:

1. האם מגלים הפלסטינים רצון להבאת מידע בעניין השבויים והנעדרים?

2. האם הותנה ביצוע הפעימה בקבלת המידע?

3. אילו פעולות נקטה הממשלה לאחרונה בעניין השבויים והנעדרים, ובמיוחד נעדרי קרב סולטן-יעקוב?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. גורמי הביטחון ברשות הפלסטינית מסרו מידע חשוב בנושא השבויים והנעדרים.

2. הנושא מטופל בדרך הראויה על-ידי הגורמים המתאימים, ומפאת רגישותו לא יהיה נכון לקיים עליו דיון פומבי.

3. נושא השבויים והנעדרים, על כל היבטיו, זוכה לעדיפות גבוהה ומטופל בכל הערוצים האפשריים.

היו"ר ד' תיכון:

שאלתא מס' 3494, של חבר הכנסת אברהם רביץ, שאיננו; לפרוטוקול.

תוכניות להרחבת ירושלים

חבר הכנסת א' רביץ שאל את ראש הממשלה ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

לנוכח התוכניות שפורסמו בדבר הרחבת שטחה של ירושלים והגדלת מספר תושביה ולנוכח ההתנגדויות לחלק מהתוכניות, רצוני לשאול:

1. האם נשקלה האפשרות להוציא למכרז 90,000 היתרי בנייה שלא מומשו בירושלים?

2. האם נשקל אישור תוספת קומה אחת לבניינים בשכונות הוותיקות, כאשר הדבר אפשרי, ובכך ליצור מקום לבניית אלפי דירות נוספות?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הצורך בהרחבת תחומי השיפוט של העיר ירושלים נשקל על-ידי צוות מומחים שליווה את הכנת ההחלטות הנוגעות לחיזוק ירושלים.

תוכניות שונות שהוכנו בשנים האחרונות קבעו יעד של כמיליון תושבים בירושלים בשנת 2020.

השגת היעד מחייבת בנייה בהיקפים של כ-150,000 יחידות דיור ב-20 השנים הבאות, כאשר ההיצע המתוכנן בירושלים כיום מוערך ב-120,000 יחידות דיור בלבד.

לכן יש צורך מיידית לאתר שטחים נוספים להרחבת ירושלים.

2. תוספת הבנייה בשכונות הוותיקות של ירושלים, במסגרת של התחדשות השכונות, הכוללת בניית קומות נוספות על מבנים קיימים, נבדקת על-ידי צוות משותף לממשלה ולעירייה.

היו"ר ד' תיכון:

עתה שאילתא מס' 3608, של חבר הכנסת אחמד סעד, בנושא: הוצאת מכרזים לבנייה בהר-חומה.

הוצאת מכרזים לבנייה בהר-חומה

חבר הכנסת א' סעד שאל את ראש הממשלה ביום ט"ו בחשוון התשנ"ט (4 בנובמבר 1998):

ב-26 באוקטובר 1998 הודיע ראש הממשלה על כוונתו לשחרר את המכרזים לבנייה באתר הר-חומה.

רצוני לשאול:

1. כיצד נעשה צעד זה נוכח התחייבותך בהסכם "וואי פלנטיישן" להימנע מצעדים חד-צדדיים לשינוי המצב בשטחים?

2. האם אין צעד זה עלול לפגוע באווירת שיתוף הפעולה אשר נוצרה מחדש בימים אלו בין ממשלת ישראל לרשות הפלסטינית?

3. האם יבוטלו המכרזים הנ"ל לטובת ההתקדמות בתהליך המדיני?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת סעד, שכונת הר-חומה נמצאת בתוך התחום המוניציפלי של ירושלים בירת ישראל, וכולנו, כל חברי הכנסת, נשבענו אמונים למדינת ישראל.

ההחלטה על הבנייה בהר-חומה נפלה כבר לפני כשנתיים. עבודות העפר והתשתית כבר נעשו, ושחרור המכרזים לבנייה הוא צעד שהגיע זמנו על-פי ההתפתחות בשטח, ולא החלטה חדשה.

1. מעולם לא התחייבה הממשלה הזאת להפסיק או להקפיא את הבנייה בירושלים. נהפוך הוא – הודענו פעמים רבות, וגם ב"וואי פלנטיישן", שבדעתנו להמשיך בבנייה בהתאם לתוכניות.

2–3. אנחנו משוכנעים, שהצעד הזה של בנייה בירושלים לא צריך לסכל או לפגוע בתהליך מדיני. גם כן אני אומר – להיפך. אני הייתי מצפה לשיתוף פעולה של כל הגורמים בירושלים לפתרון בעיות הדיור של כל הנזקקים לדיור בירושלים, יהודים וערבים, על מנת להמשיך ולבנות בירושלים ולתת פתרונות דיור בעיר שיש בה מצוקת דיור.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בנייה לערבים ובנייה ליהודים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

גם ליהודים וגם לערבים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מה שקורה הוא, שאת הקרקעות של הערבים מחרימים ושם בונים. מי מקבל את זה בסוף? לא בעלי הקרקעות, לא הערבים, אלא – – –

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני ארחיב. אני מוכן לדבר אתך – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

על זה רוצים שיתוף פעולה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת דהאמשה, ראשית, אני מוכן לשוחח אתך. אני לא יכול להרחיב כרגע במסגרת הזמן המצומצמת הזאת. אני אומר רק ברמת העיקרון. אני מוסיף ואומר ברמת העיקרון: חשוב מאוד שהתהליך המדיני יתבצע לא בהטלת מגבלות זה על זה, אלא להיפך – בנתינת יתרונות. לא שהרשות הפלסטינית תגיד: אתם, אל תעשו את זה ואל תעשו את זה, ואנחנו נגיד: אתם, אל תעשו את זה, ואתם, אל תעשו את זה. תהליך אפשר לבנות, כאשר אנחנו אומרים: בואו ונעשה את זה ואת זה, ואתם תעשו את זה ואת זה. נתקדם בשיתוף פעולה בפתרון בעיות. לבנות בתים זה דבר חיובי. זה, ואתם תעשו את זה ואת זה. נתקדם בשיתוף פעולה בפתרון בעיות. לבנות בתים זה דבר חיובי. הלוואי שיבנו הרבה בתים, והלוואי שיקדמו את רמת החיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל – – – הורסים אצל הפלסטינים.

רחבעם זאבי (מולדת):

רק מדברים. מדברים יפה, אבל לא בונים בהר-חומה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

למה הורסים – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אחמד סעד.

רחבעם זאבי (מולדת):

שנתיים הם מדברים, מדברים ומדברים, ולא בונים. הם מצוינים בלדבר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

מה אני יכול – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

משקרים להם, ומשקרים לנו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתם הורסים את ירושלים לערבים ובונים בהר-חומה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת זאבי, אתה יודע יפה מאוד שהממשלה הזאת בונה אלפי יחידות דיור.

רחבעם זאבי (מולדת):

איפה? בהר-חומה בונים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

עכשיו, ברגעים האלה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בהר-חומה. אתם משקרים להם ומשקרים לנו.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אל תדבר על הממשלה – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – ממשלה שמרמה את הבוחרים שלה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

– – – אדוני היושב-ראש

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

– – – אנחנו נידונו להיות מותקפים מכל הכיוונים. זה לא אומר שאנחנו – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת אחמד סעד שואל אותך שאלה נוספת, ואחר כך תוכל לענות לכולם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי חברי הכנסת; אדוני סגן השר, אני רוצה להזכיר לך, שבשנה שעברה בעצרת האו"ם יותר מ-135 ארצות גינו את הבנייה בהר-חומה ודרשו מממשלת ישראל לא לבנות וראו בזה דבר לא לגיטימי.

אני רוצה לשאול אותך: יומיים אחרי שחזר ראש הממשלה, אחרי שחתם על ההסכם עם הרשות הפלסטינית, אתה לא חושב להכריז על התחלת הבנייה – זו לא פרובוקציה לשלום, לא יתסיס את הפלסטינים? תודה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אל תדאג, הם לא בונים, הם רק מדברים. הם לא בונים, הם לא בנו והם לא יבנו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

--

רחבעם זאבי (מולדת):

הם נפלאים בלדבר, בעיקר לפני בחירות. אחרי זה הכול אותו דבר.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת סעד, אני אשיב לך בקשר לשתי הנקודות שהעלית. נקודה ראשונה מדברת על החלטת האו"ם. כפי שאתה יודע, האו"ם הוא ארגון בין-לאומי שאין לו כל סמכות להתערב בעניינים פנימיים של מדינה זו או אחרת, גם לא על-פי המשפט הבין-לאומי הפומבי וגם לא לפי קריטריון אחר. האו"ם לא יכול להתערב בהליכים פנימיים של מדינה ריבונית, שמחילה את החוק הפנימי שלה בעניינים הפנימיים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה עם אמנת ז'נבה?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

יש מקרים מאוד נדירים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, הודות לך הוא הצליח להגיד משפט וחצי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש טעות, אני רוצה לתקן טעות.

היו"ר ד' תיכון:

לא מוצא חן בעיניך? הוא ישיב כפי שהוא מבין.

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אפשר לומר לו הערה?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סעד, אין להעיר הערות תוך כדי מתן תשובה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני רוצה להעיר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אחמד סעד, הוא לא ישיב לך, אני אעצור אותו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

יש מקרים מאוד נדירים, שבהם גם נושאים הקשורים במשפט פנימי, או נושאים פנימיים, זוכים להתערבות של ארגונים בין-לאומיים. אני לא רוצה כרגע למנות אותם, אבל חוקי בנייה הם בוודאי לא כאלה. יש הקוראים לירושלים "שטח כבוש" וטוענים שעל ירושלים חלים חוקים אחרים. אנחנו חיים במדינת ישראל, בכנסת ישראל, נשבענו אמונים למדינת ישראל.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כן, אבל לא לכיבוש ולא לסיפוח.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ירושלים היא עיר בירתה, ואנחנו חיים מכוח האמונה שזאת זכותנו לקיים את ריבונותנו בירושלים, גם ההיסטורית, גם המשפטית וגם המוסרית. אבל, החלק השני של התשובה שלי חוזר לשורשים של הדבר שנאמר קודם: מדוע בניית בתים ופתרון בעיות של מצוקות דיור צריכים להיות מכשול לשלום?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מצטדק.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

נהפוך הוא, הייתי מצפה ממך שתקום ותשאל: מדוע בונים בירושלים רק לקבוצות כאלה או אחרות? מדוע לא בונים יותר? למה לא פותרים את הבעיות של כל האוכלוסייה בירושלים?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למה לא בונים לערבים? למה בונים רק ליהודים?

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אם היית אומר, שיש עוד תושבים בירושלים, שיש מצוקות דיור, הייתי מקדם את זה בברכה. יכול להיות שהיינו מצטרפים וביחד מנסים לקדם עוד בנייה בשכונות ירושלים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אתם הורסים בתים בירושלים, לא בונים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא נבנתה דירה אחת לערבים על-ידי הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, כן בונים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הורסים בתים.

היו"ר ד' תיכון:

יותר מאשר אי-פעם, כשאתה היית בקואליציה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ממשלת ישראל? בונים בתים ליהודים על קרקע ערבית, אבל לא נבנתה דירה אחת לערבים. אכן אחת לא.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, תשאל את חבר הכנסת דהאמשה. הפעם הקצו הרבה כספים לירושלים המזרחית. הרבה הרבה. יותר מאשר אי-פעם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

הממשלה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם בונים על קרקע ערבית, זה כן. מפקיעים קרקע מערבים ובונים ליהודים. אבל לא נבנתה דירה אחת לערבים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

חבר הכנסת דראושה, אני מוכן לקיים אתך ועם מי שרוצה פגישה בנושא הזה, לדבר לגופו של עניין, גם לפרט מה נעשה, גם להפגיש אתכם עם ראש העיר של ירושלים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

רק סממאות. פגשנו את ראש העיר ושמענו שלא נבנתה דירה אחת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

ואם יש הצעות לקדם נושאים, אני מוכן לשיתוף פעולה כזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה.

טקס חתימת מזכר ההגנה עם ארצות-הברית

חבר הכנסת ד' מגן שאל את ראש הממשלה ביום כ"ב בחשוון התשנ"ט (11 בנובמבר 1998):

בנושא חתימת מזכר ההגנה עם ארצות-הברית, רצוני לשאול:

1. מדוע זומן טקס חתימת מזכר הגנה עם ארצות-הברית בדחיפות למוצאי שבת, 31 באוקטובר 1998, במועד שבו נערכה עצרת אזכרה ליצחק רבין, זיכרוננו לברכה?

2. מדוע לא השתתפו בטקס הנ"ל שר הביטחון ושר החוץ?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מזכר ההגנה הוא חלק ממכלול ההבנות שסוכמו בהסכם וואי. לפיכך, היה רצון בקרב שני הצדדים – הישראלי והאמריקני – לאשרו בחתימה עוד בטרם יובא הסכם וואי לאישור פורמלי בממשלה ובכנסת.

ניסוח המזכר וההסכמות הקשורות אליו נסתיים למעשה יומיים קודם לכן, אולם בשל קדושת השבת נדחה מעמד החתימה למוצאי שבת, למרות בקשות של הצד האמריקני, שהיה מעוניין מאוד לסיים זאת בהקדם האפשרי.

לא היה לכך כל קשר עם יום הזיכרון ליצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ולדעתי קיומו של הטקס הצנוע והקצר הזה לא היווה שום פגיעה ביום הזיכרון לרבין.

2. המזכר נחתם על-ידי ראשי המדינה משני הצדדים.

הצעה לסדר-היום

הכוונה לשכן בעכו משת"פים

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לסעיף הבא: הכוונה לשכן בעכו משת"פים (סייענים) – הצעה לסדר-היום מס' 5518, של חבר הכנסת דוד אזולאי. בבקשה.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, שוב אנו עומדים בפני בעיה של אנשים שתרמו ועשו רבות למען המדינה, ונקראים "סייענים". הבעיה היא, שיש צורך למצוא פתרונות לאותם אנשים, פתרונות דיור, תעסוקה וחינוך לילדים.

אנשים אלו עשו מלאכתם נאמנה למען המדינה, תוך סיכון עצמי רב. מערכת הביטחון פועלת לשכנם ביישובים חלשים, עם בעיות של מצוקה, כדי לפתור את בעייתם. אנשי משרד הביטחון פועלים בדרך של הטפת ציונות לתושבים המתנגדים ומנסים לשכנעם להסכים לשכן משת"פים בתוך השכונות היהודיות. אותם אנשי מערכת הביטחון אינם מבינים את הנזק שהם גורמים. מצד אחד משכנעים, ומצד שני הם גורמים נזק לשכונות שלמות, ובמקרים אחרים גורמים נזק לעיר שלמה. והדבר אמור הפעם לגבי העיר עכו.

לאחרונה יש תסיסה בעיר בעקבות הניסיון להכניס משת"פים לשכונה חדשה בעיר, ואין זו הפעם הראשונה שמשרד הביטחון מזרים משת"פים לתוך העיר ודואג למגוריהם בתוך שכונות יהודיות. יוזמות מסוג זה הן מתכון לערעור היחסים בין יהודים לערבים, והן גורמות להעמקת הפער וליצירת מתחים חברתיים מסוכנים ומיותרים.

שבח וייס (העבודה):

למה זה, הרי הם אוהבים יהודים?

דוד אזולאי (ש"ס):

הם אוהבים יהודים, אבל בעיר כמו עכו זה גורם למתחים בין יהודים לערבים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הם עשו את שלהם, כבר צריך לזרוק אותם.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

זה בדיוק העניין. אלה שעוזרים למדינה צריך לזרוק אותם, ואתה, אזרח המדינה, לא רוצה אותם.

דוד אזולאי (ש"ס):

חבר הכנסת אלסאנע, לא ביקשתי לזרוק אותם. אני רוצה שתשמע אותי עד הסוף ותראה שאני לא נגדם.

עכו קלטה מספיק סייענים. הגיע הזמן שגם ערים אחרות, חזקות, יקלטו, ולא רק עכו, ותיכף תשמע גם למה.

זו גישה לא ממלכתית, זו גישה מתנשאת ואדישה לרחשי הלב של תושבי העיר. עם כל הכבוד וההערכה לאותם סייענים, מול טובת אותם סייענים עומדת עיר שלמה לפני קריסה, וכל פעולה מסוג זה רק מבריחה תושבים נוספים מהעיר לערים שכנות, שלשם לא מפנים סייענים, חבר הכנסת שבח וייס.

מצד מערכת הביטחון נעשים ניסיונות לשבור את אחדות התושבים, על מנת לאפשר את כניסת הסייענים לתוך אחת השכונות היפות שעוד נותרו בעיר. הניסיון הפעם נעשה בלב שכונה שתושביה מוגדרים כאוכלוסייה מבוססת וחזקה יחסית.

כיום המצב בעיר הוא, שרבים מהתושבים יושבים על המזוודות ורק ממתנינים לראות כיצד ראש העיר החדש יפעל ויתמודד עם מצוקות העיר, ובמקום לסייע בידו אנחנו מספקים חומר לתבערה, אפילו לא נותנים לראש העיר הנבחר מאה ימי חסד.

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, כשנודע העניין לתושבי השכונה, זה עורר תסיסה בקרב הדיירים, הוקם ועד פעולה, וביקשתי מהם: אנא מכם, תפעלו בצורה שקטה ומכובדת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה גר בשכונה הזאת?

דוד אזולאי (ש"ס):

בשכונה שלי גרים סייענים, לידיעתך, אבל בשכונה הזאת אני לא גר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא מרוצה שהם בשכונה שלך?

דוד אזולאי (ש"ס):

אתה תיכף תשמע.

מערכת הביטחון פירשה התנהגות זו של התושבים, אותה פעולה שקטה, כחולשה, וניסו לפרק את אחדות התושבים והמשיכו בניסיונות לשכן את המשת"פים בתוך השכונה. פניתי בכתב ובעל-פה לכל מיני גורמים וביקשתי מהם לפעול בדרכים שקטות. ביקשתי גם מהתושבים פסק זמן על מנת לאפשר לי לפעול בצינורות המקובלים, אך לצערי הרב ללא הועיל.

גם פנייה שלי בכתב למנכ"ל משרד ראש הממשלה נותרה ללא מענה עד היום. אני מקבל את הרושם הקשה, שממשלה זו מעוניינת בגירוש יהודים מהעיר, ודבר זה גורם להתלהטות הרוחות, ואני חושש שהדבר יביא להתפרצות מיותרת.

כדי שנבין, התושבים חשים כמגינים על בתיהם מפני פולש המסכן את קיומם ופוגע באיכות החיים שלהם. משפחות כאלו של סייענים בדרך כלל הן גם משפחות ברוכות ילדים, וכמובן גם לילדים נגרם נזק. הם לא נקלטים בחברה הזאת. לבית-הספר היהודי הם לא הולכים. בבתי-הספר הערביים הם נתקלים בעוינות. אני חושב, שמצב זה הוא מסוכן, ויש לעכו ניסיון מר מאוד בשכונות שכבר שוכנים בהן סייענים. מחלקת הרווחה בעיר תעיד על כך.

אני חוזר ואומר, עכו קלטה מספיק סייענים, לא צריך להוסיף לה סייענים.

לסיכום, אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני פונה אליך ומבקש ממך לפעול אצל הנוגעים בדבר כדי להעביר את רוע הגזירה ולפטור, אחת ולתמיד, את הערים בעלות אוכלוסיות חלשות, ואת עכו בפרט, וכדאי לפזר גם בערים אחרות את הסייענים ולא ליישב אותם רק בערים כמו באר-שבע, רמלה ועכו, ולתת לעיר הזאת הזדמנות לפרוח מחדש, ולא לנסות לקבור אותה. אני מציע להפנות את הסייענים ליישובים כמו הרצלייה, צפון תל-אביב ועוד. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב השר המתאם, חבר הכנסת מיכאל איתן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לקיבוצים, למושבים, לתל-עדשים.

היו"ר ד' תיכון:

לרמת-אביב ג', לאכסאל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הקיבוצים רוצים הפרדה בין ערבים ליהודים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אלה פושעים, בוגדים בעמם, לא יכולים להיות טובים, לא ליהודים ולא לערבים. צריך לגרש אותם בכלל לאוסטרליה, לאירופה.

קריאות:

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מכיר כמה שעוזרים לאש"ף שהם יותר פושעים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תעזוב, אש"ף זו תנועת שחרור לאומית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מכיר כמה באש"ף שהם יותר פושעים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אש"ף זו תנועת שלום.

קריאות:

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בעניין הזה אתה מתכוון לראש הממשלה, שעושה הסכם עם ערפאת?

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת דראושה, ראית, רק ראה את חבר הכנסת איתן — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא שייך, אני מקשיב לו היטב.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אולי אנחנו יכולים לרדת מעט מהרמה של ההתנצחות הלאומית, שתימשך, מהרמה של התנצחות של עמים, של פושעים, לרמה אנושית – אנשים, משפחות, ילדים – ומצד שני, קהילות שמסתכלות על הבעיה הזאת בהיבטים שונים, חברתיים, לאומיים, כלכליים. אני יכול לומר, שחילופי הדברים שהיו כאן משני הצדדים של האולם הזה משקפים מציאות מאוד מאוד עגומה לגבי קבוצות של אנשים.

אני לא חושב שהיו חילוקי דעות. חבר הכנסת דוד אזולאי הגדיר את זה, ולא שמעתי קריאת ביניים אחת. הם סייעו למנוע מעשי טרור, הם סייעו למנוע פגיעה בקורבנות חפים מפשע. אולי זה לא נעים לך לשמוע, חבר הכנסת דראושה, שאתה עושה לי תנועת יד של ביטול.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה יודע שזה לא נכון.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני שואל כך: נניח לרגע אחד שבמקום מסוים אש"ף תכנן פיגוע המוני, להרוג אלף איש באיזה קניון, יהודים, ערבים, בלי הבחנה. אחד האנשים האלה דיווח ומנע את זה. אז מה? הוא פושע בעמו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא מדובר על מקרים כאלה, מדובר על פושעים שהרגו ילדים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אז בוא נעזוב. חבר הכנסת דראושה, פושעים שהרגו ילדים נמצאים היום ברשימת התביעות לשחרור, ואני לא יודע מה עמדתך בעניין, האם אתה בעד לשחרר אותם או לא?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני בעד שחרור.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אתה בעד השחרור שלהם, אז מה אתה רוצה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

על רקע לאומי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני בעד לשחרר את אלה שעזרו לאש"ף, אלה שעזרו למדינת ישראל אני בעד לגרש אותם – והוא אזרח מדינת ישראל, שנשבע אמונים למדינת ישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מי שבגד בעמו לא יכול להיות טוב ליהודים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו נהיינו משוגעים.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

רבותי, לכן, מה שביקשתי, אם אפשר, קצת לרדת מהוויכוח הזה, לדבר על הבעיות האנושיות. יש בעיות בעכו העיר, כולנו יודעים את הבעיות, כולנו מבינים את הבעיות. אני לא בטוח שהפורום הזה, המליאה, הוא המקום הנכון לדון במכלול הנושאים.

אני מציע לחבר הכנסת אזולאי שיסכים להצעתי להעביר את הנושא לדיון בוועדה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

בסדר גמור.

סגן שר במשרד ראש הממשלה מ' איתן:

אני מציע את זה במגמה חיובית לפתור את הבעיה. אני מכיר את הבעיה של אלה שפנו אליך. אני מציע ששם ילובנו הבעיות, ואולי ניתן לגבש פתרון שיהיה לתועלת כל הצדדים.

דוד אזולאי (ש"ס):

אני מציע להעביר לוועדת הפנים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה מבקש להסיר את ההצעה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אני הייתי מורה להיסטוריה. אני חושב שגם אתה יודע היסטוריה, וכל חברי הכנסת יודעים היסטוריה. במשך כל ההיסטוריה הוכח, שאנשים שבוגדים בעמם לא יכולים להיות טובים לעם אחר. פלסטיני שבגד בעם הפלסטיני, רצח ילדים, רצח נשים –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

לאיזו מדינה אתה שייך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

– – – רצח לוחמים פלסטינים – – –

קריאות:

– – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אזרח של מדינת ישראל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

כל אלה הם בוגדים שאין להסתכל עליהם כעל אנשים הומניים, שמחפשים פתרונות הומניים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

דראושה, למי אתה שייך?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני חושב, שלאנשים כאלה אין מקום במדינת ישראל, אין מקום במדינת פלסטין. אנשים כאלה צריך לזרוק אותם ככלבים, כי הם היו כלבים שנשכו ילדים – – –

קריאות:

– – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אתה בוגד בעם, אז אתה בוגד במדינה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

צריך לזרוק אותם לאוסטרליה, לאירופה, לאמריקה.

קריאות:

– – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

למצוא פתרונות כאלה, לא בעכו, לא ביפו, לא בנצרת, לא בהרצלייה, חבר הכנסת אזולאי, ולא ביוקנעם – לא במקומות הללו.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת דראושה, למי אתה שיין?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אין מקום לפושעים, אין מקום לבוגדים בתוך מדינת ישראל, ולא בתוך מדינת פלסטין. את האנשים האלה צריך לגרש.

היו"ר ד' תיכון:

תסיים. עברה דקה ועוד אחת ועוד אחת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

צריך לשחרר אנשים כאלה מנוכחותם, כי הם סוחרי סמים, הם רועי זונות, הם פושעים, הם יגבירו את הפשע בעכו, הם יגבירו את הפשע במדינת ישראל.

קריאות:

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לכן, בואו נשתחרר מהם. לשלוח אותם לגיהנום, זה הפתרון.

קריאות:

— — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — תקבל אותם — — —

היו"ר ד' תיכון:

תודה לחבר הכנסת דראושה. לא אמרת רק — לא, לא, אל תחזור, זה בסדר, זה מובן.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה. חבר הכנסת אזולאי, אתה מבקש להעביר את ההצעה לוועדה.

דוד אזולאי (ש"ס):

לוועדת הפנים.

היו"ר ד' תיכון:

לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

בנימין אלון (מולדת):

תוריד את זה מסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:

תוכל להצביע.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, עכשיו אתם מתווכחים? מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה? מי נגד? אפשר להצביע.

קריאות:

— — —

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 17

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – 2

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 17, נגד – 2, אין נמנעים. ההצעה עוברת לדיון בוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

קריאות:

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אלה שהידים – — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הרוצחים הם שהידים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אחמד סעד, אתה פתאום התעוררת. אתה יכול לדבר אתו קרוב, לא צריך לצעוק.

**הצעת ועדת הכנסת לתיקון סעיפים 28, 29, 112 ו-138 ולביטול סעיף 30 בתקנון
הכנסת**

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הצעת ועדת הכנסת לתיקון סעיפים בתקנון הכנסת – 28, 29, וביטול סעיף 30, וכן תיקון סעיפים 112 ו-138. בבקשה, יושב-ראש ועדת הכנסת.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד בזה להביא לאישור מליאת הכנסת הצעת תיקון לתקנון הכנסת. מדובר בהחלפת סעיף 28 לתקנון, בתיקון סעיף 29 וביטול סעיף 30.

לפני למעלה משלוש שנים תיקנה הכנסת את חוק-יסוד: הכנסת וביטלה את האפשרות של קיום ישיבות סגורות של מליאת הכנסת. משום-מה לא תוקנו בשעתם הסעיפים הנוגעים בדבר בתקנון הכנסת, וההצעה שבפניכם באה להתאים את הוראות התקנון להוראות חוק-יסוד: הכנסת, כפי שתוקנו.

להצעה זו לא הוגשו השגות כלשהן, ואני מבקש להצביע ללא דיון ולאשר את התיקון המוצע.

היו"ר ד' תיכון:

אולי תסביר מה זה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

זה מה שאני הולך לעשות.

ביום כ"ט בתשרי התשנ"ט, 19 באוקטובר 1998, הניחה ועדת הכנסת על שולחן הכנסת הצעה להחלפת סעיף 28 לתקנון, הצעה לתיקון סעיף 29 והצעה לביטול סעיף 30 לתקנון הכנסת. לא הוגשו השגות.

בהתאם לסעיף 152 לתקנון, מצורף בזה הנוסח של תיקון התקנון שקיבלה ועדת הכנסת, ואני קורא את התיקונים. אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני רוצה לקרוא את התיקונים.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

"החלפת סעיף 28. 1. במקום סעיף 28 לתקנון הכנסת יבוא:

'פומביות הדיונים. 28. ישיבות הכנסת יהיו פומביות ופרסום תוכן אינו מוגבל'.

תיקון סעיף 29. 2. בסעיף 29 לתקנון הכנסת –

(1) בסעיף קטן (א), המלים 'הפומביות ואלה שבדלתיים סגורות' – יימחקו;"

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, יושב-ראש ועדת הכנסת, קצת יותר לאט, כי חברים ירצו להתייחס. תודה, אני מאוד מודה לך.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

"(2) בסעיף קטן (ב), הסיפא החל במלים 'חוץ מפרוטוקול' – תימחק;

(3) בסעיף קטן (ג), הסיפא החל במלים 'חוץ מפרוטוקול' – תימחק;

(4) סעיף קטן (ד) – בטל.

ביטול סעיף 30.3. סעיף 30 לתקנון הכנסת – בטל."

אני מבקש להצביע על אישור התיקונים שקראתי.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, זו הצעה לתיקון תקנון הכנסת. מי תומך בהצעה שהביא לפנינו חבר הכנסת פנחסי?

אופיר פינס-פז (העבודה):

שאלה.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת פינס.

אופיר פינס-פז (העבודה):

לגבי פומביות הדיון, זה כולל את ועדת החוץ והביטחון?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, לא. רק מליאת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, מי תומך בהצעה שהביא לפנינו יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת פנחסי, מסעיף 1, כל הסעיף ועד בכלל, קריאה שנייה?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

כל הסעיפים. 1, 2 ו-3 הם סעיפי משנה.

היו"ר ש' וייס:

קריאה שנייה, כי אנחנו מאשרים את זה כמו חוק. החלפת סעיף 28 הישן בסעיף 28 החדש – ישן מפני חדש תוציאו.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, סליחה, החלפת סעיף 28, תיקון סעיף 29 וביטול סעיף 30. זו הכותרת.

היו"ר ש' וייס:

כן. קריאה שנייה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, מצביעים פעם אחת. לא מצביעים שלוש פעמים.

היו"ר ש' וייס:

חד-פעמי – תקנון.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

זו החלטה.

היו"ר ש' וייס:

נכון. חברים, נא להצביע.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אני מבקש לצרף גם את קולי.

הצבעה מס' 2

בעד הצעת ועדת הכנסת – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת להחלפת סעיף 28, לתיקון סעיף 29 ולביטול סעיף 30

בתקנון הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

נא לצרף את קולו של חבר הכנסת פנחסי. 15 תומכים – – –

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

16, יחד עם שלי.

היו"ר ש' וייס:

16, יחד עם קולו של חבר הכנסת פנחסי, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהתיקון והשינוי אושרו.

נא להמשיך, עכשיו בקשר לסעיף 112. בבקשה, חבר הכנסת פנחסי.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעה לתיקון סעיף 112 לתקנון:

סעיף 112 לתקנון הכנסת קובע את הנוהל למקרה שבו ועדה לא סיימה, תוך שישה חודשים, את הדיון בנושא או בהצעת חוק שהועברו לטיפול מהמליאה.

חבר הכנסת אופיר פינס יזם את הצעת התיקון שבפניכם, אשר עיקרה הוא קציבת זמן לוועדה להתחלת הטיפול בנושא שהועבר אליה.

מדובר בפרק זמן של שלושה חודשים, אשר אם במהלכו לא נכלל הנושא בסדר-יומה של הוועדה, רשאי חבר הוועדה לפנות לוועדת הכנסת ולבקש את התערבותה.

להצעה זו, אשר הונחה על שולחן הכנסת כבר ב-3 ביוני 1998 ואף הועברה לסיעות לקבלת תגובתן, הוגשה השגה אחת בלבד, של חבר הכנסת חנן פורת, אשר מבקש שלא לאשר את התיקון המוצע.

בהתאם להחלטתה של ועדת הכנסת מיום 11 באוקטובר 1993, יוכל חבר הכנסת פורת לנמק את הצעתו בפניכם.

אבקשכם לדחות את השגתו של חבר הכנסת פורת ולאשר את הצעת התיקון.

ברשותכם, אקרא את הצעת התיקון:

ביום ט' בסיוון התשנ"ח, 3 ביוני 1998, הניחה ועדת הכנסת על שולחן הכנסת הצעה לתיקון סעיף 112 לתקנון.

הוגשה השגה של חבר הכנסת חנן פורת, אשר הציע לדחות את הצעת התיקון.

בהתאם להחלטת ועדת הכנסת מיום 11 באוקטובר 1993, לא קיימה הוועדה דיון בהשגה זו, והיא מצורפת להצעת התיקון כדי שחבר הכנסת פורת יוכל להציג עמדתו בפני מליאת הכנסת בטרם תצביע אם לאשר את הצעת התיקון אם לאו.

היו"ר ש' וייס:

קראת את זה לפנינו לפני רגע.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

לא. עכשיו נוסח התיקון:

"תיקון סעיף 112.1. בסעיף 112 לתקנון הכנסת –

(1) סעיפים קטנים (א) עד (ד) יסומנו (ב) עד (ה) בהתאמה:"

היו"ר ש' וייס:

דרך אגב, אתה קורא פעם שנייה לפנינו.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, את התיקון אני קורא עכשיו פעם ראשונה.

"(2) בתחילתו יבוא:

'(א) עברו שלושה חודשים מהיום שעניין נמסר לדין בוועדה לפי סעיף 111 או מהיום שהצעת חוק הועברה לוועדה לפי סעיף 116(א), סעיף 117, סעיף 138(א) או סעיף 141, והוועדה לא כללה את הנושא בסדר-יומה – רשאי חבר הוועדה לפנות לוועדת הכנסת ולבקש את התערבותה'."

היו"ר ש' וייס:

שאלה לי אליך: נו, ואז מה תעשה ועדת הכנסת?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

ועדת הכנסת יכולה להחליט שהיא נותנת ארכה נוספת, או מעבירה לוועדה אחרת.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין.

טוב, חברים, אני אף לא מעלה להצבעה את ההסתייגות של חבר הכנסת פורת, כי הוא לא אתנו כאן.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

לא, הוא כאן. הוא רוצה לנמק אותה.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, חיפשתי אותך במקומך, חבר הכנסת פורת. בבקשה, חבר הכנסת חנן פורת, חמש דקות; עד חמש דקות. פשוט חיפשתי אותך במקום שלך.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מודה, אני נוגע בדבר כיושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, אבל אני סבור, שבכל ראייה אובייקטיבית ההצעה המוצעת לתיקון תקנון הכנסת אינה הוגנת ואינה נכונה.

בתוקף תפקידו של יושב-ראש ועדה, לפי טבעו של עניין, מתנקזים אליו, הן בפניות של ציבור והן בדברים שהוא עצמו מגלה וחושף תוך כדי עבודתו, דברים שהוא מבקש להעלות, לתקן בחקיקה, לחוקק. הדרך הזאת למנוע מיושב-ראש ועדה כלשהי, אם זו למשל ועדת החינוך – יושב-ראש ועדת החינוך זיסמן, שרוצה להעלות נושאים שמתבקשים כתוצאה מדברים שהוא מתוודע אליהם בעבודתו לתיקון בחקיקה, הוא לא יוכל לעשות זאת כיוון שהוא יושב-ראש ועדה. והדברים שנאמרים כאן – –

חיים אורון (מרצ):

למה?

חנן פורת (מפד"ל):

הרשה לי, מה שכתוב כאן הוא, שיושב-ראש ועדה שמציע הצעת חוק במשך חצי שנה – – –

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

— — — אתה מדבר על — — —

היו"ר ש' וייס:

רגע, יש פה אי-הבנה. אתה מדבר על דבר אחר, בכלל לא לעניין. סליחה, תיתנו לו להיכנס לתמונה. חבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (מפד"ל):

אני התייחסתי להצעה הזאת.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

— — — זה עדיין לא הובא — — —

היו"ר ש' וייס:

חברים, רגע, הרי זה פשוט. חבר הכנסת חנן פורת, תהיה אתי. כל הנושא שהעלה הפעם חבר הכנסת פנחסי נוגע רק לזכותו של יושב-ראש ועדה לעכב נושא יותר משלושה חודשים. זה בכלל לא שייך לעניין. אתה מדבר על דבר שעוד לא הובא בפני הכנסת.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

חנן פורת (מפד"ל):

אני מבקש את סליחתך. הייתי בטוח שהוא העלה את כל התיקונים. התיקון הבא. אני אשמור לעצמי את הרשות לדבר בתיקון הבא.

לגבי ההצעה הזאת אני מוריד את הסתייגותי.

היו"ר ש' וייס:

הבנו. הכול בסדר. אנחנו נמתין עד שחבר הכנסת פורת ישב.

חברי הכנסת, מי תומך בהצעה שהביא לפנינו חבר הכנסת פנחסי, יושב-ראש ועדת הכנסת, לתיקון סעיף 112 של תקנון הכנסת? סעיף 112 – (1) ו-(2) – זה התיקון?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

כן.

היו"ר ש' וייס:

כן, רק שנייה. תנו לי לאפס את כל המנגנונים. ההצבעה החלה, חברים.

הצבעה מס' 3

בעד הצעת ועדת הכנסת – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת לתיקון סעיף 112 בתקנון הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

21 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. חבר הכנסת פנחסי, התמיכה בכך הולכת וגואה.

רפאל אלול (העבודה):

תוסיף, בבקשה, אותי ואת חבר הכנסת חגי מירום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, תמתין רגע. חבר הכנסת אופיר פינס היזם, מגיעות לך שלוש דקות לשאת דברי תודה והודיה. אתה רוצה? אני מבין שלא. תודה רבה.

חבר הכנסת פנחסי, הסיבוב הבא.

חגי מירום (העבודה):

— — — זה עניינים של הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

לא, זה לצורך היסטוריה.

חגי מירום (העבודה):

אם הולך לכם כל כך טוב היום, אז תעבירו גם את חוק — — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעה לתיקון תקנון הכנסת, סעיף 138:

ועדת הכנסת הניחה על שולחן הכנסת ביום כ"ט בסיוון התשנ"ח, 23 ביוני 1998, הצעה לתיקון סעיף 138 לתקנון הכנסת. הצעת תיקון זו אומרת, כי ועדה לא תכין לקריאה ראשונה הצעת חוק של יושב-ראש הוועדה כל עוד מצויה על סדר-יומה הצעת חוק אחרת שהדיון בה לא הסתיים ועברו שישה חודשים או יותר מיום שהועברה אליה, אלא בהסכמה בכתב של הממשלה או של חבר הכנסת שהגיש אותה הצעת חוק אחרת, לפי העניין.

נסים דהו (ש"ס):

לגיטימי מאוד.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

הוראה זו לא תחול בתום שישה חודשים מהיום שבו הצעת החוק של יושב-ראש הוועדה הועברה לוועדה. תיקון זה בא בעקבות הצעתו של חבר הכנסת מאיר שטרית לתקן את המצב שבו ראשי ועדות מנצלים את מעמדם כראשי ועדות בשביל לטפל בהצעות חוק שלהם בעדיפות עליונה, על פני הצעות חוק רגילות של חברי הכנסת. התוצאה היא, שיושב-ראש ועדה שרוצה – – –

היו"ר ש' וייס:

רק רגע, חבר הכנסת פנחסי, רק שנייה. חברים וחברות, יש לי הרגשה שיש כאן איזה הד אדיר, נכון?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

יושב-ראש הקואליציה רוצה לפגוע ביושב-ראש הוועדות? אם זה יתקבל, נראה מה לעשות.

חיים אורון (מרצ):

בלי איומים.

חגי מירום (העבודה):

איפה חבר הכנסת רביץ?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אני יכול להמשיך, אדוני היושב-ראש?

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, ניתן לחבר הכנסת זיסמן לפרק את נשקו קצת.

חגי מירום (העבודה):

יש לכם עוד הרבה כלים, אם דבר כזה יתקבל כאן.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

חבר הכנסת חגי מירום, אתה הצעת את זה לגבי הכנסת החמש-עשרה, אתה היית בעד החוק. יש לך השגה כזאת.

חגי מירום (העבודה):

למה הצעתי לגבי הכנסת החמש-עשרה? כדי לזרוק את זה לשם.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

מה הכנסת החמש-עשרה שונה מהיום? נו, באמת.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, אדוני.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

התוצאה היא, שיושב-ראש ועדה שרוצה להעביר הצעת חוק שלו מסיים את הדיון בהצעת החוק בתוך יום מיום שנדונה במליאה – – לא שומעים, הרמקול עובד?

היו"ר ש' וייס:

יש כאן איזה הד, אני לא יודע, אתם שומעים?

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

— — מעבירה לקריאה ראשונה ולמחרת-מחרתיים מעבירה בקריאה שנייה ושלישית. דבר זה נמנע מחבר כנסת שאינו יושב-ראש ועדה, והוא יכול להמתין שנה או שנתיים בתור עד שתקודם הצעתו בוועדה, אם בכלל.

בהתאם לתקנון, המתינה ועדת הכנסת 14 יום להגשת השגות. חברי הכנסת חנן פורת, אברהם רביץ וחגי מירום הגישו השגות לתיקון המוצע. בימים 21 ו-27 ביולי דנה ועדת הכנסת בהשגות שהוגשו לה ולא קיבלה אותן. ההשגות מצורפות להצעת התיקון.

אבקש מהכנסת, בהתאם לסעיף 153(ג) לתקנון, לדחות את ההשגות שהוגשו ולאחר מכן לאשר את הצעת התיקון, כפי שהוגשה על-ידי ועדת הכנסת.

התיקון האמור הוא כזה:

"תיקון סעיף 138. 1. אחרי סעיף 138(ב) לתקנון הכנסת יבוא: (ג) הוועדה לא תכין לקריאה ראשונה הצעת חוק של יושב-ראש הוועדה, כל עוד מצויה על סדר-יומה הצעת חוק אחרת שהדיון בה לא הסתיים ועברו שישה חודשים או יותר מיום שהועברה אליה, אלא בהסכמה בכתב של הממשלה או חבר הכנסת שהגישה, לפי העניין; הוראה זו לא תחול בתום שישה חודשים מהיום בו הצעת החוק של יושב-ראש הוועדה הועברה לוועדה."

הוגשו השגות של חבר הכנסת חנן פורת — — —

היו"ר ש' וייס:

תודה. כבר אמרת.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אני רוצה להגיד מה הם מציעים בהשגות. חבר הכנסת חנן פורת מציע: במקום "בתום שישה חודשים" יבוא "בתום שבועיים". חבר הכנסת אברהם רביץ מציע: במקום פעמיים "שישה חודשים" יבוא פעמיים "חודש אחד". חבר הכנסת חגי מירום מציע: אחרי סעיף 1 יבוא "תחולה. 2. תחילתו של תיקון זה ביום תחילתה של הכנסת החמש-עשרה".

אני מבקש לדחות את ההשגות ולאשר את ההצעה המוגשת על-ידי ועדת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת פנחסי. חבר הכנסת פורת, חמש דקות להסתייגות. אחר־ך – חבר הכנסת אברהם רביץ, ולאחר מכן – חבר הכנסת חגי מירום. נא לצלצל. מתקנת אותי סגנית מזכיר הכנסת, שצריך לומר "השגה" כאשר מדובר בתקנון, וזה נכון. אני מקבל את ההערה. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני חוזר בתמצית על דברי.

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. חברים יקרים, אני מבקש מהסדרנים להעיר לעובדים ולמזכירים וליועצים, שאני לא יכול לקרוא אותם לסדר. אני אפילו לא יודע את שמותיהם של חלק מן היועצים.

נסים דהן (ש"ס):

אלה עוזרי השר שבאו לעזור לו בשעת שאלות.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. אני מבקש להרגיע שם את האורחים, בבקשה. אני אחזיר לך דקה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש לשוב – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה, זה לא ילך כך. מרגע, תפעיל שם את הסמכות שלך, טוטלי. לא ייתכן שעוזרי שרים, שהם מאוד רצויים והם עושים את העבודה החשובה לקראת ההופעה של שר בכנסת, יפריעו לנו, כי אני אפילו לא יכול לקרוא אותם לסדר. אפשר לסגור את הדלת, זה יהיה מצוין. זה גם קצת לא פרופרציוני שיש יותר עוזרים מחברי כנסת כאן. בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אחזור בתמציתיות על דברי.

היו"ר ש' וייס:

פנחסי, תקשיב, אולי – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אינני מכחיש את העובדה, אני נוגע בדבר, אבל אני רוצה לפנות לשכל הישר ולומר, שדווקא חברי כנסת שהם יושבי-ראש ועדות, לא אחת בתוקף תפקידם הם מתוודעים לסוגיות שקשורות בעיקר לתחום שבו הם עוסקים ונדרשים להעלות הצעות חוק. הזכרתי את עמנואל זיסמן בתחום חינוך, יכול להיות יושב-ראש ועדת כלכלה, שאלות של עיוותים, שאלות שעומדות על הפרק.

ההצעה למנוע מצד יושבי-ראש ועדה להעלות הצעות חוק שלהם – היא כביכול מיתממת, אבל כל מי שמצוי בסדר-יומן של הכנסת ושל הוועדות יודע, שלפני כל ועדה מונחות מאות הצעות חוק, ואם יידרש לגמור את כל הצעות החוק לפני שהוא יגיע להצעתו שלו, הוא יכול להתייבש לחלוטין.

יכול להיות מקרה, שבו יושב-ראש מבקש לנצל לרעה ולהיות רשום בספר הסטטיסטיקה של הכנסת כמי שהגיש הרבה הצעות חוק. במקרה זה, מן הדין שהוא ייקרא לסדר. יש דרך לקרוא לו, במסגרת ועדת הכנסת או אפילו על-ידי יושב-ראש הכנסת, ולהעמיד אותו על ניצול לרעה של מעמדו. אבל קביעה, כמעט הייתי אומר דרקונית כזאת, שאומרת, שהוא איננו יכול להעלות הצעת חוק, גם אם היא הצעת חוק דחופה, ולהביא אותה לדין בוועדה מכיוון שהוא מכהן בראשה, זה כמעט, הייתי אומר, בבחינת עיקור יכולתו הפרלמנטרית של היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, ברשותך – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אני רק אגמור את המשפט ואני אביא דוגמה שתמחיש את העניין. לא ראיתי שיגידו שסגני יושב-ראש הכנסת לא יוכלו להעלות הצעות לסדר-היום מפני שהם יכולים לנצל לרעה את מעמדם כסגני יושב-ראש ולאשר את ההצעה שלהם וכדומה. אני חושב, שהמערכת הפרלמנטרית צריכה להתנהל מתוך אמון באנשים, ובמידת הצורך יש להעמיד אותם ולקרוא אותם לסדר אם הם מנצלים לרעה את מעמדם.

לכן הצעתי את הזמן של שבועיים, כדי להעמיד את זה ולעשות מזה חוכא ואיטלולא. לא אכפת לי גם אם ייאמר חודש. על כל פנים, לא נכון הדבר שלא לאפשר ליושב-ראש ועדה, בצורה שקולה, מכובדת ועניינית, להעלות הצעות על סדר-יומה של הוועדה במקום שנראה לו.

אני רוצה להוסיף מלה ולומר, הרי יש דרך קלה לעקוף את העניין – – –

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

מדובר רק על הצעות שלו. הצעות אחרות הוא יכול להעלות.

חנן פורת (מפד"ל):

בוודאי, אני מדבר על הצעות שלו, ואני חושב שאי-אפשר לעקר את זכותו ואת יכולתו כחבר כנסת, ודווקא כיושב-ראש ועדה, להעלות הצעות בתחום שהוא עוסק בו.

אני רוצה לומר לך, הרב פנחסי, יושב-ראש ועדת הכנסת, אין קושי לעקוף את העניין הזה. אתה יכול לצרף אליך עוד מישהו שיתמוך בהצעתך, ועל-ידי כך לעשות את הדברים. אבל אינני מדבר על עקיפות, אני מדבר על סדר נאות של דברים. אני לא רוצה להיות מלכתחילה חשוד כיושב-ראש ועדה שאני מנצל לרעה את מעמדי; לא רוצה להיות במעמד של חשוד, ושנתקן פה תקנה נגד חשודים. אם מישהו נוהג שלא כהלכה, שיקראו אותו לסדר. אדרבה, ייבדק הדבר.

למצער אני רוצה להציע, לאחר שהסנקציה הזאת עומדת על הפרק, הבה ניתן פרק זמן של חצי שנה או שנה, וייבדקו הדברים. אם ייראה בפועל שיש ניצול לרעה, אני אתמוך בהצעתך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

נסים דהן (ש"ס):

כבר היה ניצול לרעה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה חוק "לא תחסום שור בדישו".

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אברהם רביץ. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, את עיקר דברי אני רוצה להפנות לקואליציה. אני רואה שמזכירת הליכוד עוסקת בגיוס אנשים, ואני לא יודע למה. אני רוצה לפנות לכולם להפסיק את הגיוסים –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מה כואב לך? מה קרה?

חגי מירום (העבודה):

– – כי זה לא עניין שבין מפלגות וזה לא עניין שבין קואליציה לאופוזיציה. שמעת את חנן פורת מהקואליציה, ואני מציע שנדון בזה כחברי הכנסת שזה הבית שלהם ולא כקואליציה ואופוזיציה. מותר. זאביק, אל תצעק סתם, תחשוב על מה שאני אומר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אין לי בעיה עם מה שאתה רוצה, אך זה נשמע – – –

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רצית לעצור אותי לרגע?

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת גוז'נסקי. חברים, אני מבקש את הקשבתכם, ובמקביל אפשר לבדוק את המיקרופונים. יש פה מצב, שמי שיושב כאן, אדוני המזכיר, וגם אתה, אנחנו לא שומעים מאומה. אנחנו שומעים מהומה, לא שומעים שום דבר ואין שומעים אותנו.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו שומעים מצוין.

היו"ר ש' וייס:

יש כאן זמזום נורא, אווירה מחשמלת. חבר הכנסת סלומינסקי, את מועדון ארץ-ישראל השלמה תגדיל אחר כך. תן לנו עכשיו לנהל את הדיון. תן לשני חברי הכנסת החדשים להתאושש קצת, להסתגל לבית, ורק אחר כך. תן לדורון שמואלי ולחבר הכנסת כך קצת נחת.

חגי מירום (העבודה):

חברי חברי הכנסת, אדוני יושב-ראש הקואליציה מאיר שטרית, אנא הסכת והקשב אלי. תראה מה נעשה כאן סביב העניין הזה. אני אומר לחברים כאן דברים ברורים. אני אינני יושב-ראש ועדה בכנסת כיום. הייתי יושב-ראש ועדה בעבר ואולי אהיה גם בעתיד. אבל לא מן הטעם הזה אני עולה כאן, אלא מהטעם שעוד לא ראיתי דבר תקנון שמופנה נגד אנשים בתוך הכנסת. לא ראיתי חוסר אמון כזה, ביוזמת ועדת הכנסת, כנגד אנשים שאנחנו בעצם נותנים להם בנאמנות את ניהול ענייני הכנסת.

יכול להיות, חברי חברי הכנסת, שיש פה ושם יושב-ראש ועדה שמנצל לרעה את סמכותו. אבל להביא בתקנון הוראה שתכליתה להצר את צעדיו של יושב-ראש ועדה בכנסת – לא אבין את זה, לא מקבל את זה ולא יכול להשלים עם העניין הזה.

היו"ר ש' וייס:

זה לא ילך כך. חבר הכנסת פנחסי. חבר הכנסת הראל. חבר הכנסת שטרית. חבר הכנסת רפי אלול. חברת הכנסת דליה איציק. בואו תיתנו לנו לנהל את הישיבה, אנחנו לא מצליחים לשמוע מלה של הדובר. רבותי הסדרנים, אני מבקש לסגור את הדלתות ובליט ברירה אני אבקש מהעוזרים לצאת.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, תקראו את הסעיף ותראו אותו: "הוועדה לא תכין לקריאה ראשונה הצעת חוק של יושב-ראש הוועדה, כל עוד מצויה על סדר-יומה הצעת חוק אחרת". חבר הכנסת פנחסי, אתה יושב-ראש ועדה נכבד, וזאת ועדה באמת באמת סופר-חשובה. איזה מין תרבות

אנחנו מכניסים לבית הזה כאשר אנחנו עושים חקיקה פנימית אנטי יו"ר-ועדתית? זה בלתי מתקבל על הדעת. אם יש יושב-ראש ועדה שעושה שימוש לרעה בתפקידו, צריך לקרוא אותו לסדר – – –

סאלח טריף (העבודה):

כמה פעמים באה הממשלה אל יושב-ראש ועדה לקדם חוק שהיא מעוניינת בו?

חגי מירום (העבודה):

למה לא?

סאלח טריף (העבודה):

אני אומר כמה פעמים.

חגי מירום (העבודה):

אבל אז יושב-ראש ועדה הוא טוב. אז יושב-ראש ועדה הוא לגיטימי. כאשר הוא מקדם את הצעת החוק שלו – זה כבר לא טוב.

אני רוצה להגיד כאן לחברי חברי הכנסת, הצעתי לדחות את זה לכנסת הבאה לא מטעם זה שאני רוצה לדחות את זה לכנסת הבאה. אני חושב שזה צריך לא לעבור כאן. אני רוצה להציע לחברים להיות חבריים כלפי יושבי-ראש הוועדות ולהיות רציניים כלפי הכנסת וכלפי המוסדות שלה ולא לתת יד לאיזה מין חקיקה פנימית כזו, לתקנון כנסת שתכליתו להצר את צעדיהם של יושבי-ראש הוועדות.

אני גם רוצה לספר לך, אדוני היושב-ראש, שיושבי-ראש ועדות, עם הסמכויות שיש להם היום בתקנון, יכולים לעסוק – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש מהמזכירות של הוועדות לעזור לי שם באזור. אני שומע אתכן עד כאן.

חגי מירום (העבודה):

יש סערה גדולה באזור המזכירות, כי מישו, מישו נטרפה דעתו להפיל את יושבי-ראש הוועדות במלכות הזאת. אני לא מבין את זה. הם הנאמנים שלנו לעניין חקיקה. אני יכול להעלות על דעתי שהשלב הבא יהיה לקפל אותם אחד לאחד מסמכויותיהם כיושבי-ראש ועדות. הם הרי יכולים לקבוע את סדר-היום של הוועדה, הם יכולים אפילו להרחיק חבר ועדה משיבות ועדה. בואו נתחיל לפתח כאן קודקס שיצר את צעדי יושבי-ראש הוועדות מכאן ועד להודעה חדשה.

משפט מסכם. אדוני היושב-ראש, אני חושב שמדובר פה בתקנון לא רצוי. אני אומר לכם את זה פה כמי שהיה בעבר יושב-ראש ועדת הכנסת, ונזהרתי מאוד מהכנסת שינויים בתקנון שיש בהם משום איבה אישית, שיש בהם משום קנאה, שיש בהם משום צרות עין ויש בהם אי-אמון כלפי אנשים.

חבר הכנסת שבח וייס, אתה כפרופסור למדעי המדינה, וגם פרופסור לענייני כנסת ברבות השנים, שימשת גם כיושב-ראש הכנסת; לא פעם אתה עוצר אותנו בוועדת הכנסת ואומר לנו: שימו לב לחוכמת הוותיקים. שימו לב לחוכמת האנשים שכוננו את הכללים בכנסת.

חבר הכנסת שטרית, אני רוצה שתסבול עוד הרבה זמן, כי המגמה שאתה מוביל כאן לא נכונה ולא רצויה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת שטרית, יש לך שלוש דקות.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

עוברים להצבעה. קודם כול נעסוק בהשגות לתיקון סעיף 138 לתקנון. מי תומך בהשגה של חבר הכנסת חנן פורת? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 4

בעד ההשגה של חבר הכנסת ח' פורת לתיקון סעיף 138 בתקנון הכנסת – 4

נגד – 21

נמנעים – 1

ההשגה של חבר הכנסת ח' פורת לתיקון סעיף 138 בתקנון הכנסת לא נתקבלה.

חגי מירום (העבודה):

רגע, אפשר לעצור את ההצבעה? אנחנו לא מבינים.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, לו היה הפרש קטן הייתי מבטל את ההצבעה. ארבעה בעד, 21 נגד, אחד נמנע. ההשגה של חבר הכנסת חנן פורת נדחתה.

תקשיבו, כדי שלא תהיה אי-הבנה. ההשגה של חבר הכנסת רביץ לא תובא להצבעה, כי הוא לא נמצא באולם. אומרת לי סגנית מזכיר הכנסת, הגברת שושנה כרם, ואני מקבל את ההצעה שלה. אין לנו החלטה נוקבת בקשר להשגות בתקנון לגבי נוכח או לא נוכח – נצביע ליתר ביטחון.

מי תומך בהשגה של חבר הכנסת אברהם רביץ? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד ההשגה של חבר הכנסת א' רביץ לתיקון סעיף 138 בתקנון הכנסת – 12

נגד – 17

נמנעים – 1

ההשגה של חבר הכנסת א' רביץ לתיקון סעיף 138 בתקנון הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 בעד, 17 נגד, אחד נמנע. אני קובע שההשגה הזאת נדחתה גם היא.

רבותי, מי תומך בהשגה של חבר הכנסת חגי מירום, לדחות את זה לכנסת הבאה?

הצבעה מס' 6

בעד ההשגה של חבר הכנסת ח' מירום לתיקון סעיף 138 בתקנון הכנסת – 12

נגד – 18

נמנעים – אין

ההשגה של חבר הכנסת ח' מירום לתיקון סעיף 138 בתקנון הכנסת לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 בעד, 18 נגד, אין נמנעים. אני קובע שגם ההשגה הזאת נדחתה.

מי תומך בהצעה שהביא לפנינו חבר הכנסת פנחס', יושב-ראש ועדת הכנסת, הצעה לתיקון תקנון הכנסת, סעיף 138? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 7

בעד הצעת ועדת הכנסת לתיקון סעיף 138 בתקנון הכנסת – 17

נגד – 12

נמנעים – אין

הצעת ועדת הכנסת לתיקון סעיף 138 בתקנון הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

17 תומכים, 12 מתנגדים, אין נמנעים. התיקון נתקבל.

חגי מירום (העבודה):

זו בושה וחרפה שכך מתנהגים יושבי-ראש ועדות בכנסת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הוא לא יושב-ראש הקואליציה, הוא הורס הקואליציה. הכישלון הכי גדול.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זיסמן, אנא. מרד ראשי הוועדות. חברי הכנסת פורת, מירום; חברי הכנסת פורת, גולדשמידט, אפי אושעיה, אני מבקש עכשיו מהאגודה של ראשי הוועדות בעבר, בהווה ובעתיד לאפשר לי לקיים את ישיבת הכנסת במסגרת תפקידכם החשוב בכנסת.

דרך אגב, לתשומת לבם של יושבי-ראש הוועדות. חבר הכנסת חגי מירום, עצה. יש ספר מאוד מעניין של פרופסור וודרו וילסון, שלימים היה נשיא ארצות-הברית שתי קדנציות. הוא כתב ספר מרתק על הקונגרס האמריקני, על שלטון הוועדות; מאוד מעניין. מעניין שהבעיה היתה שם כבר במאה ה-19, והוא הציע כמה נוסחאות מעניינות, ואני חושב שמאיר שטרית לקח את זה מהספר שלו – איך לרסן את הדיקטטורה של ראשי הוועדות; אף שאני הצבעתי עבור ההשגה שלך.

שעת שאלות

היו"ר ש' וייס:

שעת שאלות לשר העבודה והרווחה בנושאים אלו: 1. עובדים זרים; 2. מוקדי אבטלה והכשרה מקצועית; 3. תוכנית לגבי ילדים בסיכון; 4. אלימות במשפחה. הכוונה למאבק נגד אלימות במשפחה. כל שאלה במסגרת דקה, ורצוי שאלה אחת.

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, את הראשונה. אחריה – חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – חבר הכנסת יצחק כהן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אנחנו קיבלנו את הדוח על ממדי העוני, ואנחנו יודעים שנוספו 20,000 ילדים. אדוני השר, נוכח התוספת המצערת הזאת של 20,000 ילדים אל מתחת לקו העוני – יש נתונים, שמתוך כ-300,000 ילדים שידועים לשירותי הרווחה, רק 10% מקבלים בפועל טיפול, ו-90% לא מקבלים טיפול. גם מבין 150,000 ילדים בסיכון, רק 20% מקבלים טיפול. השאלה היא, אדוני, איך ייערך המשרד כדי לתת לכולם את הטיפול המגיע להם?

שאלה שנייה: האם אדוני מתכוון לממש את ההבטחה למרכזי הסיוע לנפגעי תקיפה מינית? תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחברת הכנסת גוז'נסקי. אדוני השר, גם התשובות צריכות להיות קצובות וקצרות.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לגבי השאלה השנייה של חברת הכנסת גוז'נסקי, המגמה היא לחזק אותם, כמובן. אני לא אאריך בזה.

לגבי השאלה הראשונה שלך, זו שאלה טובה. תוכנית ילדים בסיכון כוללת כמה אלמנטים. האלמנט הראשון – – –

רפאל אלול (העבודה):

— — —

שר העבודה והרווחה א' ישי:

25 מיליון שקלים נכנסים. 75 מיליון השקלים הנוספים, הבטחה של 150 מיליון שקלים בבסיס התקציב לשנת 1999, עדיין לא נכנסו.

נסים דהן (ש"ס):

אין תקציב למשרד העבודה והרווחה.

רפאל אלול (העבודה):

רציתי לשמוע את זה, להיות בטוח.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת נסים דהן ורפאל אלול, זו שעת השאלה ולא שעת ההפרעה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי תוכנית ילדים בסיכון, כשהעלינו את הרעיון הזה, אני מוכרח לומר שזה היה הדבר הראשון. ביום הראשון שנכנסתי למשרד וראיתי את יעדי המשרד, את תקציב המשרד, החלטתי שנושא של ילדים בסיכון יעלה לראש סדר העדיפויות. מובן שאי-אפשר שהכול ייפול אך ורק על תקציב משרדי הממשלה. הכנתי תוכנית מגובשת לטווח הארוך. עדיין לא כל התוכנית עברה, כמובן. הדבר הראשון זה תקציב של הממשלה, כשאני אומר טיפול לכל ילד שנזקק. התקציב הוא בסדר גודל של מיליארד שקל. את יודעת, חברת הכנסת גוז'נסקי, שאי-אפשר לבוא ולבקש תוספת תקציב בתקופה שמקצצים בכל משרדי הממשלה.

אני שמח שבעזרת השם, ובעזרת חברי כנסת נוספים שסייעו לנו לקבל תוספת של 75 מיליון שקל בשנת התקציב 1998, הכנו שתי הצעות חוק: הצעת חוק לילדים בסיכון; הצעת חוק של קרן לילדים בסיכון במסגרת המוסד לביטוח לאומי, כפי שיש קרן לפרויקטים מיוחדים וקרן לסיעוד – קרן לילדים בסיכון מתקציב קצבאות הילדים, שזה אמור לתת כ-180 מיליון שקל.

במקביל, הטלתי על ה"ג'וינט", כמו שיש אש"ל לקשישים, להקים עמותה. אני שמח שלפני שבועיים חתמנו במעמד שר האוצר ועם ה"ג'וינט" העולמי והארצי על עמותה של פרויקט ילדים בסיכון. שם אני מניח שיהיו קרוב ל-50 מיליון שקל.

החוק, יחד עם תקציבי הממשלה, שאני מקווה שילכו ויגדלו בשנת התקציב 1999, ועוד 75 מיליון שקלים, דהיינו 150 מיליון פה ועוד 180 מיליון בהצעת החוק של הקרן ועוד ה"ג'וינט", אש"ל כוונתי – אני מאמין שבסדר הגודל הזה נוכל לתת מענים ותשובות לכ-50% או יותר מהילדים בסיכון, ובדרך זו נוכל להגיע בשנת 2000, 2002, 2005 לטיפול ב-100% הילדים בסיכון.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. יש לי בקשה לשר. יש לנו בעיה עם שרים שמתמצאים יותר מדי טוב בענייני משרדיהם. אחד מהם זה שר העבודה והרווחה, ואז יש לכם כזה שפע בתשובות – – –

נסים דהן (ש"ס):

זה טוב או לא?

היו"ר ש' וייס:

זה נפלא. מה שאני רוצה להציע, שהוא יחלק את תשובותיו לכמה שאלים. בסדר?

חבר הכנסת טלב אלסאנע – לא אתנו. חבר הכנסת יצחק כהן – לא אתנו. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר נרו יאיר – – –

נסים דהן (ש"ס):

שליט"א.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נרו יאיר גם טוב, לא?

קודם כול, אני מקווה מאוד שאף אחד לא מאזין לנו עכשיו כשאנחנו כאן לבד.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

דווקא אתה טועה. כולם מאזינים, כל עם ישראל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, זה שנה וחצי אני בקשר עם משרדך בעניין יחידות הסיוע לבתי-המשפט למשפחה, שהם בתי-משפט חשובים מאוד בחיי האזרחים בארץ.

והנה, למרות מאמצי הרבים, משרד האוצר עומד במריו שלא לבצע את החוק ולא מעביר תקציבים המחויבים על-פי חוק לצורך העסקת העובדים של יחידות הסיוע. מה בקשר לכך?

שאלה שנייה, אדוני היושב-ראש, ברשותך ובקצרה, בקשר לעובדים זרים. הבוקר קראנו בעיתון "מעריב", שיושב-ראש מפלגת העבודה מעסיק שלושה יועצים זרים. האם נתקבל לכך אישור ממשרדו? והאם אדוני יודע מי משלם עבורם?

היו"ר ש' וייס:

תפסיק לסכסך. אדוני השר, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לפינקלשטיין יש אישור עבודה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מבקש להפסיק עכשיו עם עבודה זרה כאן ולתת לשר להשיב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לפי חוק השבות — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, ידידי חבר הכנסת ריבלין, השאלה שלך היא באמת מצוינת. לצערי הרב, כפי שאמר היושב-ראש, כל שר אולי בקיא היטב בענייני משרדו, אני לא בקיא בענייני משרד המשפטים ואני לא בקיא גם במשפטים. אתה משפטן. אתה אולי תעזור לנו גם כחבר כנסת ותיק, כחבר כנסת טוב. אולי אתה תשכיל למצוא דרך מה עושים כשמשרד האוצר פועל בניגוד לחוק, או שנתקן את זה ונאמר שהוא לא פועל על-פי החוק.

יש מחסור בתקנים. על-פי החוק הקיים, חסרות לנו 14.6 משרות ליחידות סיוע שליד בתי-המשפט. האוצר מסרב לאשר אותן. ייתכן מאוד שאין מנוס מללכת לבג"ץ, אבל אני מאוד מקווה שמשרד האוצר לא ימתין לבג"ץ, כי זה לא יוסיף כבוד לא לממשלה ולא למשרד האוצר, ויאשרו את מה שמחויבים לאשר על-פי חוק.

לגבי השאלה השנייה, אם באמת אתה רוצה עליה תשובה – – –

היו"ר ש' וייס:

אני חושב שמה שקורה אצלנו זה במסגרת תוכנית "עלה".

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש לי תשובה טובה מאוד, חבר הכנסת ריבלין.

היו"ר ש' וייס:

תעביר לי בפתק. חבר הכנסת דוד אזולאי. אחריו – חבר הכנסת אפי אושעיה.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מקווה שהפעם כולם מאזינים לדברים הטובים שאנחנו שומעים ממשרד העבודה והרווחה.

לשאלה, אדוני השר. מצב האבטלה הולך וגובר ופוגע בעיקר בשכבות החלשות. אני מבקש לדעת, מה מידת ההשפעה של ההכשרה המקצועית שמבצע משרדך על הורדת האבטלה? תודה.

היו"ר ש' וייס:

כבודו, תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ראשית, הכשרה מקצועית היא אחד הכלים שנותנים לנו אפשרות להתמודד גם עם האבטלה וגם עם אנשים חסרי מקצוע. משום שאם יש אבטלה גדולה ויש מקצועות שנדרש בהם כוח-אדם, ואין להם הכשרה מקצועית, הם לא מותאמים לדרישות השוק, הרי שאתה לא יכול להתמודד, בין היתר, עם בעיות האבטלה. אני תמיד אומר שהאקמול של ההכשרה המקצועית זה אולי חלק מפעולה קלה, שמורידה את האבטלה לזמן מסוים, אבל לא זו המטרה ולא זו הכוונה. במסגרת הטיפול שלנו בהכשרה מקצועית, בפרט במוקדי אבטלה, מתוך 31 יישובים מוכי אבטלה במסגרת מוקדי אבטלה ירדנו לתשעה, כתוצאה מעבודה יסודית של תוכנית מוקדי אבטלה.

היו"ר ש' וייס:

ממש אי-אפשר ככה. חברים, אתם מדברים זה עם זה ממרחק של חמישה מטרים. זה ממש קשה.

דוד אזולאי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, יש הד שמפריע לו.

היו"ר ש' וייס:

כן, אני אמרתי. מוכרחים לבדוק את עניין המיקרופונים. יש הד לדברים שמושמעים בכנסת.

נואף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני אוהב לשמוע את השר, אבל חבר הכנסת אזולאי אוהב אותו כי הוא ש"ס, ויש הבדל קטן.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אתה יכול לאהוב אותי גם אם אני לא ש"ס.

דוד אזולאי (ש"ס):

אתה מפריע לו לדבר.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, יש לי הצעה. אז אולי נעבור להמשך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לכן, מתן מקצוע במסגרת ההכשרה המקצועית מקנה לנו את היכולת להתמודד עם האבטלה בשילובם של אותם מובטלים במסגרת ההכשרה שהם מקבלים למקצועות.

אני שמח להודיע פה, ש-70% מבוגרי הקורסים מצליחים להשתלב במעגל העבודה. זה הישג יוצא מן הכלל, משום שבעבר היו הרבה קורסים שאחוז ההשמה בהם היה נמוך מאוד. הקפדנו להוציא קורסים שיהיו מותאמים לצרכים של המשק, של השוק, כדי שהאנשים ישתלבו בהם וימצאו עבודה באחוזים גבוהים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אפי אושעיה, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רפאל פנחסי, לאחר מכן – חבר הכנסת נסים דהן, אחר כך – חבר הכנסת אופיר פינס-פז, אחר כך – חבר הכנסת אחמד סעד, ולאט לאט נתקדם.

אפי אושעיה (העבודה):

כבוד השר, ברשותך, אדוני היושב-ראש, יש לי שתי שאלות. שאלה אחת מתייחסת לילדים המפגרים. מדוע לילדים מפגרים המופנים למעונות יש מכסה, ואילו לילדים אחרים, שהולכים לבתי-ספר רגילים, שגורלם שפר עליהם, לגביהם אין מכסה ולגביהם יש חוק לימוד חובה חינוך?

נסים דהן (ש"ס):

זה לא במסגרת – – –

אפי אושעיה (העבודה):

השאלה השנייה מתייחסת לנושא ההכשרה המקצועית. בסדר-היום כתוב, שאחד מנושאי השאלות הוא טיפול במוקדי האבטלה וההכשרה המקצועית. האם השר יכול לספר לנו מה נעשה בתחום ההכשרה המקצועית? לפי מה שאני שומע נעשית עבודה גדולה, אבל אשמח אם אקבל פירוט. תודה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי השאלה הראשונה, שאני חושב שהיא באמת שאלה טובה מאוד – אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הגשתי לממשלה הצעת חוק שאומרת, שלא תהיה עוד הגבלה של מכסות. לא ייתכן ולא יעלה על הדעת, שיש אדם מפגר בשכלו שלא מתקבל בגלל מכסה והוא תלוי במכסות שמקצה הממשלה, או בטובתו של שר כזה או אחר. לכן, הצעתי הצעת חוק שאומרת, שכפי שאין מושג כזה ולא יעלה על הדעת שיאמרו לילד שמגיע לכיתה א': אין מקום בכיתה, תבוא בשנה הבאה – אין מושג כזה ואסור שיהיה דבר כזה; כנ"ל גם לגבי האוכלוסייה של המפגרים.

הצעת החוק עברה בוועדת שרים לענייני חקיקה. בישיבת הממשלה הביע שר האוצר התנגדות. הוא טען שהוא יכול להתמודד עם זה ברמה התקציבית ושהוא יבוא לקראתנו. נכון שאולי הוא בא לקראתנו בשנה הזאת, אבל אני נחוש בדעתי להעביר את הצעת החוק הזאת בממשלה. אם היא לא תעבור בממשלה, אשמח מאוד אם היא תעבור בצורה אחרת, דבר שלא יוסיף כבוד לממשלה; אבל אני מקווה מאוד שהממשלה תאשר את הצעת החוק.

לגבי השאלה השנייה של חבר הכנסת אפי אושעיה – אני שמח שבאמת בנושא ההכשרה המקצועית עובדים אצלנו במשרד בצורה יוצאת מן הכלל. פיתחנו כמה תוכניות, כגון: תוכנית של פרויקט "מחשבה" ופרויקט "מפנה". הקמנו שבע מכללות חדשות ועוד בתי-ספר נוספים גם במגזר הערבי, הדרוזי והבדואי להכשרה מקצועית לבני נוער. יש הישגים גדולים במסגרת ההכשרה המקצועית – וכבר אמרתי זאת בתשובה על השאלה הראשונה שהיתה פה, של חבר הכנסת אזולאי – גם בתקופת אבטלה קשה מאוד. בצדק אומרים באוצר, שאי-אפשר להתמודד עם אבטלה על-ידי הכשרה מקצועית. גם אני תמיד אומר שזה כמו אקמול, שמשכך קצת כאבים ומרגיע לטווח מסוים. אבל אי-אפשר לזלזל בחשיבות של ההכשרה המקצועית הזאת.

לגבי מוקדי האבטלה – ירדנו מ-31 יישובים שהיו בהם מוקדי אבטלה לתשעה יישובים. זה מראה, שהתוכנית שהגשנו לממשלה, וקיבלנו את התקציב עבורה, הוכיחה את עצמה מעל ומעבר.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, אתה צריך לסיים. תשיב באופן טלגרפי.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי ההכשרה המקצועית עצמה – אנחנו משקיעים בתחום זה מאמצים אדירים ומצליחים בצורה יוצאת מן הכלל, וזאת בתיאום עם המעסיקים. כפי שאמרתי לחבר הכנסת אזולאי, רוב הקורסים מתואמים על-פי הצרכים של השוק עם התעשיינים. חלק הגדול מהקורסים נעשה בתיאום עם התעשיינים, שמראש קולטים את האדם שאנחנו מכשירים במסגרת ההכשרה המקצועית. מייד לאחר מכן הוא משולב בעבודה.

שיעור ההשמה, כפי שאמרתי, הוא כ-70%, וזו הצלחה יוצאת מן הכלל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לשר. חבר הכנסת רפאל פנחסי. אחריו – חבר הכנסת נסים דהן. בואו נעשה זאת בצורה של פינג-פונג ואז נספיק להקיף יותר ויותר נושאים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, קודם כול, אני מצטרף לברכות ולציון שנתן לך יושב-ראש הישיבה, שבאמת אתה מתמצא במשרדך ושוחה בו כדג.

אבל אני רוצה לשאול כמה שאלות שמעניינות אותנו ובוודאי גם את הציבור.

היו"ר ש' וייס:

יש לך שתי שאלות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ראשית, פורסם עכשיו דוח על העוני, ויש עלייה בנושא הזה ל-2.16%. בני-ברק מככבת במקום הראשון. האם משרדך מודע לאותם מוקדים שיש בהם עוני מיוחד ועושה פעולות מיוחדות כדי לתת להם עזרה?

שנית, היכן עומד נושא שילוב החרדים בשוק העבודה? הרי, כפי שידוע, אתה ממונה על נושא ההכשרה המקצועית. פורסם שאתה גם משלב את החרדים בשוק הזה. איפה עומד הנושא הזה?

ואחרון אחרון, שאלה אחרונה – לילדי הפנימיות היה בשעתו תעריף של 50% מוועדת-לאור. היום התעריף הזה ירד לכ-20%-25%. מה עושה משרדך לגבי ילדים בסיכון? אמרת שקיבלת תקציב של 75 מיליון שקל. היינו שותפים למאבק שאכן התעריף יוגדל ויגיע ל-50%, כפי שמחייב ההסדר. תודה.

חיים אורון (מרצ):

הורידו עוד מהסעיף הזה.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, לא עכשיו, חבר הכנסת אורון. אתה רשום.

חבר הכנסת נואף מסאלחה, האם אתה רוצה שארשום אותך לשאלה? כי אי-אפשר לעלות פה טרמפ. ארשום אותך לשאלה.

נואף מסאלחה (העבודה):

ברשותך, למה רציתי להעלות את שאלתי? בדרך כלל אני לא עושה זאת. עשיתי כן, כי הרב פנחסי דיבר על העוני בבני-ברק. הרי הכותרת היתה לא רק בני-ברק אלא גם הערבים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא, אמרתי שבני-ברק מככבת במקום ראשון.

נואף מסאלחה (העבודה):

אני יודע. היום הגשתי הצעה רגילה לסדר-היום, ואני רוצה להתמקד בנושא הערבי. התייחסתי בהצעתי למגזר החרדי והערבי. לכן, ברשותך, כבוד השר, מתבקשת התייחסות גם לנושא הערבי. תודה רבה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אשיב לפי סדר השאלות.

לגבי השאלה הראשונה – לצערי הרב, זה שנים רבות בני-ברק עומדת במקום הראשון בנושא העוני.

קריאה:

מה עם ירושלים?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

דווקא ירושלים היתה במקומות הגבוהים, למעלה. אני שמח שהיא ירדה. אני מאחל גם לבני-ברק שתרד. אחת הסיבות לכך שבני-ברק עומדת במקום הראשון היא באמת העדר הכשרה מקצועית. זו השאלה השנייה שלך, ואתייחס אליה בהמשך.

היו"ר ש' וייס:

ומשפחות ברוכות ילדים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ובעיקר משפחות ברוכות ילדים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ויש גם שחיקה בקצבאות הילדים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לכן, אדוני חבר הכנסת הרב פנחסי, התנגדנו בממשלה – ואני מקווה שזה לא יעבור פה בכנסת – לשחיקה בקצבאות הילדים. קצבאות הילדים לא צמודות לשכר הממוצע במשק. כתוצאה מכך הקצבאות הולכות ונשחקות משנה לשנה. יש שחיקה של אחוזים גבוהים מאוד בקצבאות הילדים. מטבע הדברים, אלה הם הפרמטרים שמודדים את היקף העוני. זה עוד שקל למעלה או שקל למטה. ברגע שיש שחיקה, ברגע שאין עדכון של קצבאות כפי שצריך, וברגע שאין התאמה של הקצבאות לשכר הממוצע במשק – הדבר הזה, לצערי הרב, בהכרח מוביל ומוריד אותנו לצמצום הקצבאות ולהיקף עוני גדול יותר בקרב האוכלוסייה של משפחות ברוכות הילדים. מטבע הדברים, העיר שמובילה במשפחות ברוכות ילדים בארץ היא בני-ברק. לכן, שם יש ירידה.

אני מאוד מקווה, שבאמת, בכוחות משותפים, נוכל כמובן לבטל את הגזירה ואת ההצעה של האוצר, ואולי לא רק לבטל, אלא באמת להתחיל לבחון הצעה איך אנחנו מעדכנים את קצבאות הילדים כך שבאמת נביא לירידה בהיקף העוני בקרב המשפחות ברוכות הילדים.

לגבי ההכשרה המקצועית בסקטור החרדי – בעבר לא היה בכלל הלומדים בהכשרה המקצועית אפילו 1% מהסקטור החרדי. אני שמח לומר, שהיום הסקטור החרדי מקבל 8% מכלל תקציב ההכשרה המקצועית. זו עלייה של מאות אחוזים ביחס למה שהיה בעבר.

דוד אזולאי (ש"ס):

למה כל כך מעט?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ראשית, אני מאוד שמח שיש עלייה של מאות אחוזים, כי זה היה כמעט אפס. אעשה כל מאמץ שהתקציב יגדל במגזר החרדי, כדי שאפשר יהיה לשלבם במעגל העבודה באמצעות הכשרה מקצועית, כפי שיידרש. מטבע הדברים, גם המגזר החרדי נכנס בשלבים לקורסים הללו. אנחנו נשקיע ביחס דומה לרצון שיהיה להשתלב בקורסים האלה. אין שום ספק, שמה שנאמר עד היום, שהציבור החרדי לא מעוניין להשתלב במעגל העבודה ולא מעוניין ללמוד מקצוע – זה היה פשוט דבר לא נכון. כשהגעתי למשרד אמרו אנשי המשרד: הסקטור החרדי לא מעוניין להשתלב בהכשרה מקצועית. הדבר הזה לא נכון. הסקטור החרדי מעוניין, זו עובדה. דיברו כל הזמן על כך שהוא לא נכנס לעבודה. אבל הוכח מעל לכל ספק, שהסקטור החרדי מעוניין, וברוך השם, הם משתלבים בצורה יוצאת מן הכלל לאו דווקא במקצועות קודש, חבר הכנסת פנחסי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פנחסי, נדמה לי ששאלת שאלה. אל תענה לו. הוא לא מעוניין בתשובה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זה חשוב, זה חשוב. חבר הכנסת פנחסי, במסגרת הקורסים גם במקצועות קודש – – –

היו"ר ש' וייס:

אני באמת מבקש. אנחנו עוברים לשאלה של חבר הכנסת דהן. חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

לא, אני מסכים שהשר יסיים להשיב על שאלת חבר הכנסת פנחסי.

היו"ר ש' וייס:

אבל חבר הכנסת פנחסי היה עסוק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חבר הכנסת פנחסי, אני רוצה לומר בסיום דברי, שההישגים הם לא רק במקצועות קודש, שהם חשובים מאוד, ועל זה הותקפנו כל הזמן. חשוב שיהיו משגיחי כשרות, שוחטים וסופרי סת"ם, אבל גם חשוב שתהיה הכשרה מקצועית במקצועות חול בקרב הסקטור החרדי. הוכח שהציבור החרדי מעוניין לקבל הכשרה ומשתלב בצורה יוצאת מן הכלל במעגל העבודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — —

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת דהן, לא, לא, לא. קריאות ביניים בסיבוב אחר. חבר הכנסת נסים דהן, אחריו – חבר הכנסת פינס-פז.

נסים דהן (ש"ס):

— — — אדוני השר

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע, לא להפריע. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אדוני השר, אני בטוח שאתה תבין, אפילו שאני אשאל אוטוסטרדה –
–

היו"ר ש' וייס:

שתי שאלות.

נסים דהן (ש"ס):

– – אבל התשובות תהיינה קצת יותר באריכות, כי אני קצת קשה הבנה ואני רוצה הסבר מפורט.

בקשר לעובדים הזרים, אדוני השר, יש פעולות ברוכות לצמצום התופעה של עובדים זרים לא-מאושרים, בלתי חוקיים, אבל את אותם מקומות עבודה מישוהו צריך למלא. נכון שצריך לגרש מפה את כל העובדים הזרים הלא-חוקיים, אבל הם עבדו במקומות שנדרשו בהם ידיים עובדות. אז ישראלים לא עושים את זה משום שהם מפונקים, עובדים זרים אנחנו מגרשים – ומי יעשה את העבודות האלה? אלה עבודות שאין מישוהו אחר שיעשה אותן.

היו"ר ש' וייס:

שאלה שנייה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני השר, שאלה שנייה, בנושא אבטלה. יש מוקדי אבטלה, לצערי הרב במקומות מסוימים יש גם תרבות של אבטלה. לא משתלם לאדם ללכת לעבוד כשדמי האבטלה שלו, פלוס מינוס, הם בגובה מינימום הכנסה ממוצעת במשק, שזה מה שמשלמים במפעלים. אבל, צריך לפתור את בעיית התרבות של האבטלה, לעקור אותה מן השורש. לא מספיק שנותנים דמי אבטלה. צריך לדאוג שלאנשים תהיה מוטיבציה לעבוד – – –

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

נסים דהן (ש"ס):

אני בטוח שהמשרד עושה – – –

היו"ר ש' וייס:

עכשיו השר – – –

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, שאלה מעניינת, אני בטוח שתרצה לשמוע את התשובה.

היו"ר ש' וייס:

יש תקנון. חבר הכנסת נסים דהן – – –

נסים דהן (ש"ס):

תראה שאתה בעצמך תרצה לשמוע את התשובה.

היו"ר ש' וייס:

הוא לוקח בכוח את הזמן.

נסים דהן (ש"ס):

לגבי ילדים בסיכון, המשרד עשה "פיילוט" בכמה מקומות בארץ. האם יש תוצאות מאותו "פיילוט" שאפשר לשים על השולחן של הכנסת ולומר: עשינו ניסיון, אלה התוצאות, הצליח, לא הצליח? אני בטוח – – –

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לך מאוד. אדוני השר, לגבי השאלה השלישית, כיוון שחבר הכנסת דהן עושה קורס טיס, אז זאת שאלת פיילוט.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מוכן לתת לו תשובת פיילוט.

נאף מסאלחה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יחד עם תאופיק חטיב.

היו"ר ש' וייס:

כן, אני יודע.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי השאלה של אדוני היושב-ראש, אני מצטער מאוד — — —

חיים אורון (מרצ):

— — — כל הדתיים מוצאים טרמפ לאלוהים.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

חיים אורון (מרצ):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

רבותי, עכשיו אנחנו נרד קצת — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

סליחה, נרד לקרקע המציאות והשר ישיב.

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ש' וייס:

זאת האגדה על איקרוס. בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, אני ממש מבקש הערה לסדר. יש פה באמת שאלות חשובות מאוד, ואני מבקש, ברשותך, לתת לי את הזמן להתייחס אליהן, משום ששאלה לגבי עובדים זרים, למשל, היא שאלה שמצריכה – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני – –

שר העבודה והרווחה א' ישי:

עד כמה שאני אקצר – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, כל הקסם בשעה הזאת הוא הטמפו, אז אתה תיתן טלגרמה, ואחר כך, במסגרת הצעה רגילה לסדר, נמשיך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי העובדים הזרים, ידידי חבר הכנסת הרב נסים דהן, ראשית, המגמה והמדיניות של הממשלה, ואני שמח מאוד שהיא התקבלה ביוזמתי, לצמצם את מספר העובדים הזרים החוקיים והעובדים הזרים הלא-חוקיים – כי לעולם לא נוכל לחנך או להרגיל את אזרחי מדינת ישראל לתרבות עבודה אם יש פה אופציה של עובדים זרים. כשיש עובדים זרים, מטבע הדברים מעסיקים יעדיפו אותם, כי העלויות הן הרבה יותר נמוכות. מטבע הדברים, הם מתקבלים לעבודה והישראלים לא מתקבלים לעבודה.

אני מסתובב ברחוב, במפגשים עם אנשים, פוגש לא רק אנשים בעבודות הפשוטות, בניין ועוד, אלא גם מהנדסים. פגשתי אדם שאמר לי שהוא מהנדס בניין. מביאים מהנדסי בניין עובדים זרים, ואני מובטל. כך שאם אנחנו לא נצמצם את מספר העובדים הזרים החוקיים – וצמצמנו בצורה דרסטית, אני שמח מאוד, אם כי אני בדעה שיש לצמצם עוד ועוד. רק בענף הבנייה, כשנכנסתי לממשלה, כשהממשלה התחילה לכהן, היו 74,000. היום, אדוני חבר הכנסת נסים דהן, יש פחות מ-45,000 עובדים זרים חוקיים.

נואף מסאלחה (העבודה):

חוקיים. מה עם הלא-חוקיים?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

רגע, רק בענף הבנייה. אני עודדתי כניסה של עובדים פלסטינים גם בתקופות סגר. יש תוכנית שבאמת עברה את המבחן בסגר האחרון, יחד עם שר הביטחון, וזאת הזדמנות להודות לו על שיתוף הפעולה בנושא הזה, גם בתקופת סגר. הרי אנחנו רוצים, על חשבון הטווח הקצר, לפתור בעיה של הטווח הארוך – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

– – אז מביאים עובדים זרים לארץ. מביאים עובדים זרים לארץ, אז יש לך גם בעיה של עובדים זרים וגם בעיות של סגר. לכן המגמה היא לצמצם את מספר העובדים הזרים החוקיים, וגם פה הקמנו מינהלת. אם פעם היו מגרשים 500 בשנה, היום מגרשים למעלה מ-6,000 בשנה.

אני אמור להגיש לממשלה, כתוצאה מהדיון של היום בממשלה גם כן, תוכנית לגירוש של 3,000, 4,000 ו-5,000 בחודש. לא רק לגרש. הפתרון הוא לא רק לגרש. הרתעה כלפי המעסיקים, קנס שיפוטי, שהכפלו אותו מ-39,000 לכ-70,000–80,000 שקל, קנס מינהלי שאני מציע לממשלה, שלצד הרב היועץ המשפטי לממשלה עדיין לא מאשר אותו, של 50,000 שקל. ברגע שמעסיק ידע שהוא צפוי לקנס כזה גבוה, הוא יחשוב פעמיים אם להעסיק את העובדים הזרים או לא.

עצם העובדה שיש ירידה במספר העובדים הזרים הלא-חוקיים, אדוני היושב-ראש, בסדר גודל של 40,000–50,000 – אנחנו לא גירשנו 40,000–50,000, גירשנו אולי בשנתיים, בשנים האלה, למעלה מ-10,000 או 15,000, אבל העזיבה של הארץ באה כתוצאה מהמדיניות הברורה. עובדים זרים מעדיפים לעזוב את הארץ מאליהם ולא שיגורשו. לכן, ברגע שיש מדיניות נוקשה בעניין הזה, גם מצדם של העובדים הזרים החוקיים וגם מצדם של העובדים הזרים הלא-חוקיים – חלק גדול מהעובדים הזרים הלא-חוקיים עוזבים מאליהם את הארץ.

היו"ר ש' וייס:

כן, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי האבטלה – – –

היו"ר ש' וייס:

רגע, לא, לא.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

– – – האזרחים במדינה – – –

היו"ר ש' וייס:

רק שנייה. לא תוכל יותר, כי אנחנו לא יכולים להקדיש את כל הערב רק לחבר כנסת אחד. אז בפעם אחרת.

נסים דהן (ש"ס):

לא קיבלתי תשובה, אדוני.

היו"ר ש' וייס:

אין זמן. אלה שלוש שאלות. יש עוד חברי כנסת.

נסים דהן (ש"ס):

– – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אופיר פינס-פז. בסיבוב הבא, חבר הכנסת דהן. זה לא הולך, אני צריך לאפשר גם לחברים האחרים.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני שר העבודה והרווחה, אחד מעמיתיך השרים בממשלה חלק עליך קשות ואפילו התבטא, אני לא מצטט בדיוק, שאתה לא מספיק שר העבודה, ובא אליך בטענות קשות בהקשר זה.

אני רציתי לשאול אותך, דווקא משום שאתה באמת צריך להשמיע את קול הזעקה של הממשלה בתחומים האלה של האבטלה, האם אתה לא חושב, שדווקא בימים קשים אלה של מיתון ושל עלייה בממדי האבטלה נכון היה לשר העבודה והרווחה לשנות סדרי עדיפויות בתוך משרדו, להפחית בכספים שהוא מעביר לכל מיני עמותות שהקשר שלהן לעניין האבטלה הוא מקרי בלבד – –

היו"ר ש' וייס:

נא לצמצם את השאלה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

– – ולהעביר אותם לטובת ההכשרה המקצועית, המאבק במוקדי האבטלה ודברים מהסוג הזה, ולשנות באופן דרמטי את סדרי העדיפויות של המשרד?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ראשית, בהחלט לא נכון לומר כך וודאי גם לא לחשוב כך, לדעתי, משום שבעיית האבטלה היא בעיית צמיחה במשק; בעיה של צמיחה. משרד העבודה והרווחה, באמצעות שירות התעסוקה, מפרסם את נתוני האבטלה. הכוח שיש בידי לצמצם את האבטלה הוא במסגרת הכשרה מקצועית וטיפול במוקדי אבטלה, לא מעבר לזה. אם אין צמיחה יש אבטלה, כך שצריכים באמת, בסדר עדיפויות לאומי, להקצות משאבים לצורך העניין הזה.

יש היום החלטת הממשלה, אני שמח שהצלחתי להביא להחלטת ממשלה שלפיה האוצר, בתוך שבועיים-שלושה שבועות, יביא הצעות גם לצמיחה, גם לגבי האינפלציה וגם לגבי תעסוקה. רוב השרים תמכו בהצעה הזאת – – –

חיים אורון (מרצ):

אלי, אתה בחור רציני.

רפאל אלול (העבודה):

אל תאמין לזה.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש לאפשר לשר להשיב. תודה רבה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חברי הכנסת היקרים, אני מביע את דעתי מעל הדוכן הזה, באמצעות כלי התקשורת, בתוך הממשלה, סביב שולחן הממשלה, לא אחת אני אומר את דעתי לגבי יעדי אינפלציה, לגבי הצמיחה, לגבי הריבית, אני מקווה מאוד שבאמת יהיה שינוי. אני שמח לומר פה היום, זה עוד טרי, שראש הממשלה תמך פעם ראשונה בנושא הזה, והיה ויכוח לא כל כך קל בין דעות, חילוקי דעות בין ראש הממשלה, שר האוצר ונגיד בנק ישראל סביב הנושא הזה. לכן – – – חבר הכנסת אפי, חבר הכנסת אושעיה, אני מניח שאתה רוצה לשמוע תשובה.

נסים דהן (ש"ס):

אופיר פינס-פז.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אופיר פינס-פז.

היו"ר ש' וייס:

חברים, אני קובע כלל. חבר כנסת שלא מקשיב לתשובה – אני עובר מייד לבא. אני אעבור עכשיו לשאלה של חבר הכנסת אחמד סעד.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

— — — זאת נקודה חשובה.

היו"ר ש' וייס:

לא. עכשיו חבר הכנסת אחמד סעד. אני אקבע את זה הפעם.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

מי ששואל שאלה, לא שומע תשובה – עוברים הלאה. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

סליחה, אדוני היושב-ראש — — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ש' וייס:

סמוך על השר שהוא יענה על זה.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אחמד סעד.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

אתה אל תפריע לי.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הוא לא נותן לי.

קריאות:

– – –

היו"ר ש' וייס:

אל תדאג, אני אתן לך מתי שאתה רוצה. חבר הכנסת אחמד סעד.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לא נותנים לי.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברים יקרים, תסמכו על השר שהוא ימצא זמן להגיב.

נסים דהן (ש"ס):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נסים דהן, אל תפריע לי. בבקשה.

רפאל אלול (העבודה):

אני מבקש לא להפריע לשר.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — —
אדוני השר, יש לי שתי שאלות —

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני, אני רשום?

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. הרשימה סגורה כבר מזמן.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לפי הנתונים שפרסמה – – –

היו"ר ש' וייס:

הרשימה סגורה מזמן. בבקשה.

קריאות:

– – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לפי הנתונים שפרסמה – – –

היו"ר ש' וייס:

אתם לא הייתם, הצבעתי בשמכם. אחמד סעד עכשיו. בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

לפי הנתונים שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה – –

היו"ר ש' וייס:

אל תנהלו משא-ומתן – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— לא מכבר, כמה כפרים ערביים תופסים את המקום הראשון מבחינת האחוזה הגבוהה של האבטלה, אם זה כאבול, עין-מאהל ואחרים. מה התוכנית של משרדך להתמודד עם בעיית האבטלה בסקטור הערבי?

השאלה השנייה – אתמול קראנו בסקר הביטוח הלאומי, שיותר משליש מהמשפחות הערביות חיות מתחת לקו העוני. האם יש תוכנית בממשלה או במשרד להתמודד עם בעיית העוני בכלל, ולא רק בקרב הערבים?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אין שום הבדל, ואסור שיהיה הבדל, בתוכניות בעניין מוקדי האבטלה בין יישובים יהודיים לבין יישובים ערביים.

קריאה:

— — —

היו"ר ש' וייס:

לא, אין פה שאלות ביניים. השאלה היא של חבר הכנסת אחמד סעד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבטלה ועוני הם מקריים אצל הערבים?

היו"ר ש' וייס:

לא לענות לחבר הכנסת טלב אלסאנע, אלא רק לחבר הכנסת אחמד סעד. תנו לו לשמוע. הרי הוא שאל.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל, הוא אומר שהם מקריים.

היו"ר ש' וייס:

הרי אתה ממש באופן אישי וישיר מפריע לחבר הכנסת אחמד סעד. הוא בעל השאלה, ואל תעלה טרמפ על השאלה שלו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל, איך השר אומר שזה מקרי.

היו"ר ש' וייס:

אל תעלה טרמפ על השאלה שלו. זו השאלה שלו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אמרתי שאין הבדל.

רפאל אלול (העבודה):

למה אתה מפריע?

היו"ר ש' וייס:

מבינים את הטריק. תפסנו את הטריק. בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני רק רוצה להביא לך כמה דוגמאות של יישובים שהיו מוקדי אבטלה במגזר הערבי וירדו: אבו-רביעה היה בין מוקדי האבטלה וירד, וכן גם דיר-חנא, כסיפה, כפר-כנא, כפר-מנדא, ערעה, נצרת, מע'אר, ועוד יישובים במגזר הערבי שירדו מרשימת מוקדי האבטלה. אני חושב, ש-50% מהיישובים במגזר הערבי, ואולי גם 50% מהמגזר היהודי, ירדו. זה רק מראה על טיפול נקודתי ענייני, על-פי נתוני אבטלה, ולא לפי סקטור כזה או אחר.

אני רוצה רק לומר לך, שנשאלה פה שאלה לגבי הפניית משאבים מתוך משרד העבודה והרווחה למוקדי אבטלה. הרי כולנו יודעים, וגם חבר הכנסת אופיר פינס-פז מבין, שאי-אפשר להוציא תקציב ממפגרים, מחירשים, מעיוורים, מנכים, מפנימיות וממוגבלים לטובת אבטלה. זה תקציב שצריך עוד להוסיף אותו במקביל, על מנת ליצור צמיחה במשק. זו מדיניות של הממשלה כולה. לשאול שאלה כזאת – אני קצת מתפלל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עתה חבר הכנסת רפי אלול.

אופיר פינס-פז (העבודה):

תפסיק להעביר את הכספים לעמותות שמקורבות אליך – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פינס-פז, אתה כבר שאלת. חבר הכנסת פינס-פז, אתה כבר שאלת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אלה הכספים שאתה מעביר לעמותות שאין להן שום קשר לרווחה או לתעסוקה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת פינס-פז, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

אופיר פינס-פז (העבודה):

הציבור יודע את האמת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רפי אלול, שאל.

רפאל אלול (העבודה):

כבוד השר, יש לי שלוש שאלות קצרות.

היו"ר ש' וייס:

לא, שתיים.

רפאל אלול (העבודה):

שתיים, ואעשה אחת מהן – – –

היו"ר ש' וייס:

לא. שתיהן קצרות.

רפאל אלול (העבודה):

בסדר. שתי שאלות קצרות.

היו"ר ש' וייס:

הוא גם יענה רק על שתיים.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, למה אתה כל כך כועס?

היו"ר ש' וייס:

לא. זה משום שכל אחד פה – –

רפאל אלול (העבודה):

עוד לא התחלתי לדבר. עם כל הכבוד, תן לי לגמור דבר.

היו"ר ש' וייס:

– – מרחיב את התחום. שתי שאלות וזהו.

רפאל אלול (העבודה):

מה קרה? אני אשאל אחת, אבל תן לי לשאול.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. אתה יכול לשאול שתי שאלות.

רפאל אלול (העבודה):

בסדר, אני אשאל אחת, אבל רק תן לי לשאול.

היו"ר ש' וייס:

תשאל.

רפאל אלול (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הוקמה מועצה לצמצום ממדי העוני. אני מבין שזה בדיונים ובדיונים, והתוצאה הסופית היא, שממדי העוני החמירו. מה בדעתך לעשות? אני מציע לך להצטרף להצעת החוק שלנו. אנשי משרדך ראו אותה וישבו אתנו בישיבה. יש הצעת חוק להקמת רשות ממלכתית למלחמה בעוני, וזה אולי פתרון.

דבר שני – קודם הודעת, בתשובה לחבר הכנסת אופיר פינס-פז, שאי-אפשר לצמצם תקציבים לנכים ולזקנים. אני רוצה להודיע לך, שצמצמתם בתקציב השנה והורדתם בשירות לזקן – טיפול חוץ-ביתי – 5 מיליוני שקלים, ובסיוע לנכים הורדת 10 מיליוני שקלים. האם קטן מספר הנכים? מה קרה? יש פה המספרים. מה קרה עם זה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא יכול להיות. אתה מדבר יותר מהשר. לא יישאר זמן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנא. בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני אתחיל בשאלה השנייה. אני לא הורדתי אפילו שקל אחד, לא מהנכים ולא מהקשישים. אתה קורא מנייר שהממשלה הביאה הצעת קיצוץ לוועדת הכספים, לחברי הכנסת – דבר שאני התנגדתי לו בממשלה. אני מאוד מקווה שהדבר הזה גם לא יעבור בכנסת. אני איאבק ואלחם כדי שהדבר הזה לא יעבור בכנסת. להבדיל ממשרדי ממשלה אחרים, משרד העבודה והרווחה – אני שמח להודיע פה, שברוך השם לא היה במשרד הזה קיצוץ במסגרת הקיצוצים של השנים האחרונות. להיפך, היתה תוספת. לכן, אני מקווה, בעזרת השם, שנמשיך גם השנה הזאת – — —

רפאל אלול (העבודה):

שר העבודה והרווחה א' ישי:

בגלל זה אני אומר: בעזרת השם. אני אומר לך, שעד היום לא היתה הורדה. היתה תוספת. לגבי ההמשך, אני רק מתפלל לקב"ה, שנצליח בכוחות משותפים למנוע את הגזירה הזאת של הקיצוצים. כפי שהביא אותם האוצר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש הסכמה ---

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי ההצעה שלך בעניין המועצה לצמצום הפערים החברתיים, בימים האלה ממש הוגשה תוכנית למלחמה בעוני, ואנחנו אמורים להיפגש בימים הקרובים עם ראש הממשלה ולהציג בפניו את התוכנית של המועצה. לאחר מכן אני אהיה יותר חכם להשיב לך לגבי ההצעה שלך בעניין חוק הרשות. אני מאוד מקווה שהדברים יתקדמו. אם לא ---

רפאל אלול (העבודה):

בדיון לקריאה ראשונה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני את דעתי הבעתי בפניך בנושא הזה. אני יכול לקבל החלטה רק לאחר קיום דיון עם ראש הממשלה לגבי המלצות הוועדה, שאנחנו בעצם הצענו. אם אני אהיה שבע רצון מההמלצות – הרי ייתכן מאוד שמיותר להקים את הרשות, כי אנחנו מתקדמים במסגרת המועצה. אם לא – ייתכן מאוד שאני אתמוך בהצעה שלך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. הנה, יש כבר הבטחה לחבר הכנסת אלול, ואנחנו נמשיך בזה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש תוכנית למלחמה בעוני?

הי"ר ש' וייס:

ענה חבר הכנסת סאלח סלים, ואחריו – חבר הכנסת דהאמשה. דקה, ורק שתי שאלות.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני ברשות דיבור?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני מקווה שידוע לכבודו, שיש כמה בתי-ספר תעשייתיים במדינה – בסביבות 2,000 תלמידים – והם כבר כמה חודשים לא קיבלו כסף מהאוצר. התלמידים האלה יוצאים לרחוב, ועוד מעט לא יהיה להם מה לעשות. הם נקלטו שם אחרי שהם נשרו מבתי-ספר אחרים, ועוד מעט לא יהיה להם מה לעשות ואז הם יפנו לדברים שאינם מקובלים על החברה. הם האלה לא לומדים, ולא מזרימים להם שום שקל ממשד האוצר, והולכים להפגין. המשרד לא יטפל? ידוע לכבודו מה הבעיה ואיך תיפתר הבעיה. אז מהי התשובה לאנשים האלה, שמחכים באמת לתשובה, וכולם רוצים לדעת מה העתיד שלהם?

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ודאי שאני מכיר את הבעיה הזאת. אני רוצה לומר, שזו בעיה שמוכרת למשרד, והמשרד פעל בצורה יוצאת מן הכלל ביחס שלו לבני הנוער בהכשרה מקצועית, גם במגזר הערבי, במגזר הדרוזי, במגזר הבדואי ובמגזר החרדי. בעצם באנו לאוצר כשהחוק עומד לצדנו – חוק החניכות – בפתיחת מוסדות ובתי-ספר להכשרה מקצועית על-פי בחירה של כל הורה ותלמיד איפה הוא בוחר ללמוד. כתוצאה מהנשירה ממערכות החינוך, לצערי הרב, למעלה מ-2,000 תלמידים, ואולי קרוב ל-3,000 תלמידים, בחרו ללמוד במסגרת ההכשרה המקצועית של משרד העבודה והרווחה. אנחנו עושים שם מאמצים אדירים ומצליחים לשלב אותם, להכשיר אותם ולהביא אותם להישגים יוצאים מן הכלל.

יש כרגע משא-ומתן, בהמשך לפגישה שהיתה לי עם שר האוצר בעניין הזה. אני סברתי, שאותם תלמידים שנמצאים כרגע במסגרת משרד החינוך ומעדיפים ללמוד במסגרת משרד העבודה והרווחה – על-פי חוק אי-אפשר למנוע בעדם, וצריך להעביר את התקציב מהחינוך לרווחה. אין פה בקשה של תוספת תקציב. אותו תקציב שיש בחינוך אמור לעבור לעבודה ורווחה. אם הם לא ישתלבו במסגרת ההכשרה המקצועית של עבודה ורווחה ובתי-הספר שלנו, הם יהיו ברחוב, וזה יעלה למדינה הרבה יותר כסף. שר האוצר ביקש להקים צוות של מנכ"ל משרד העבודה והרווחה, מנכ"ל משרד האוצר ומנכ"ל משרד החינוך. אני מאוד מקווה שיגיעו להבנה.

אני רוצה להודיע פה ולהצהיר, שאין בכוונתי ללכת וליזום לקחת תלמידים ממערכות החינוך למערכות משרד העבודה והרווחה. כל תלמיד יבחר וכל הורה יחליט איפה ילמד בנו. ברגע שהוא מעדיף את המסגרת של ההכשרה המקצועית במשרד העבודה והרווחה, הוא יקבל את כל הטיפול. זוהי דעתי, ואני מקווה שמשרד האוצר יקבל את ההמלצה, יחליט ויעביר את התקציבים ממשרד החינוך למשרד העבודה, על מנת שנוכל לשלם את המשכורות ואת העלויות שכרוכות בכך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה ייקח הרבה זמן?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מאוד מקווה שלא.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה. אחריו – חבר הכנסת אברהם שוחט, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת וליד צאדק.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני שם?

היו"ר ש' וייס:

לא. אני קראתי בשמותיכם ולא הייתם פה. בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, שר נכבד – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה עונש?

היו"ר ש' וייס:

זה לא עונש.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני, אתה לא שמעת אותי.

היו"ר ש' וייס:

אבל אני קראתי בשמותיכם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא ידעתי שמענישים כאן.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת דהאמשה.

יצחק כהן (ש"ס):

— — גם השר לא השתעמם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש חנינות?

הי"ר ש' וייס:

חנינות – בסוף. ביקשתי להעביר אתכם לסוף הרשימה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש סיכוי? זה ב-50 שנה לקום המדינה.

הי"ר ש' וייס:

דרך אגב, אני לא בטוח שאני אצליח מבחינת הזמן לתת לכם רשות דיבור. עכשיו חבר הכנסת דהאמשה. יש סדרי בית. מי שלא היה – אתה יודעים את הנוהג בכנסת.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אתה צודק. אל תיכנע ללחצים.

הי"ר ש' וייס:

לא. אתה חושב שהם מפחידים אותי אם הם מתקרבים לבמה. חבר הכנסת סאלח סלים, אף אחד לא מפחיד אותי כשהוא מתקרב לבמה. זה אפילו לא עושה עלי רושם. עכשיו חבר הכנסת דהאמשה.

נסים דהן (ש"ס):

אנחנו מאזינים לשר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מי אחריו?

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת דהאמשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

במקרה מקופחים החרדים ואנחנו.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו חבר הכנסת דהאמשה. תעשו מרד של מקופחים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מחכה שתהיה אפשרות לשמוע אותי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, רציתי לשאול אם בכלל קיימת תוכנית, ואני שמח לשמוע שקיימת במשרדך תוכנית למלחמה בעוני, ואתם אמורים לדון בעניין הזה עם ראש הממשלה, כפי ששמעתי.

אני שואל, האם בתוכנית הזאת יש לכם מדיניות לגבי המגזר שסובל יותר ממגזר אחר, במקרה הזה המגזר הערבי, או המגזר החרדי? האם התוכנית הזאת מטפלת נקודתית במגזרים האלה, כדי לצמצם את הפערים, ואיך אתם אמורים לטפל בעניין הזה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

התוכנית כוללת את כל המגזרים. המגמה של המועצה היא באמת לפעול לא רק לצמצום הפערים החברתיים, שזה דבר מאוד חשוב, אלא גם לתת את האפשרות להזדמנות השווה. לתת יותר לא את הדג, אלא את החכה לאותו אדם, את ההזדמנות להשתלב במסגרת העבודה.

יש תוכניות רבות, יש המלצות שיפורסמו מאוד בקרוב. אנחנו אמורים לקיים דיון ראשוני עם ראש הממשלה בימים הקרובים. ההתמודדות והתוכניות הן שוות לכל המגזרים ולכל האוכלוסיות.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אבל העוני לא מתחלק באופן שווה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יפה. במקום שיש יותר בעיות, מטבע הדברים ששם תהיה יותר התמקדות, אם זה במגזר הערבי, אם זה במגזר החרדי ועוד. כל המגמה היא להתמודד עם העוני ולהתמקד באוכלוסיות ששיעור העוני בהן גבוה יותר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אברהם שוחט – איננו באולם. חבר הכנסת וליד צאדק, ואחריו – חבר הכנסת חיים אורון. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת אליהו גבאי. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת נואף מסאלחה. אם הוא לא יהיה – חבר הכנסת האשם מחאמיד.

וליד צאדק חאג'י-יחיא (מרצ):

אדוני השר, יש תופעות מאוד מאוד מסוכנות לילדים. התופעה הראשונה היא, שאנחנו רואים ביציאתנו מירושלים ילדים מוכרים מוצרים לנהגים שעוברים שם, וזה מסכן את חייהם בצורה ממשית.

דבר שני, וזה עוד יותר מסוכן, עבודת ילדים בעבודות שיש בהן סיכון. בחקלאות ראיתי במו עיני עשרות ילדים שעובדים בריסוס, עובדים בקטיף, ילדים בני 11 ו-12, ואף אחד לא מונע מהם לעבוד. איפה הפקחים שלך?

דבר נוסף, מה עם עבודות הנשים במגזר הערבי? מה התוכניות שלכם? אני חי במגזר הערבי ואני יודע שאין דבר שנעשה בקשר לעבודות נשים במקום מגוריהן.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר שלגבי השאלה הראשונה, בני נוער, הגברנו את מערך האכיפה לגבי בני נוער והשימוש בהם לרעה, לצערי הרב, במסגרת עבודה שאסורה על-פי חוק. אבל צריך לבחון נכון את הבעיה.

מערכת האכיפה יכולה להמשיך ולהגביר את כוח האכיפה ולתגבר יותר פקחים, אבל לא זה הפתרון. אם יש עשרות אלפי בני נוער שמשוטטים ברחובות או שעובדים במסגרת עבודה שהיא בניגוד לחוק, הצעתי במכתב לשר החינוך, שעל-פי חוק, כל ילד בגיל חינוך חובה שלא נמצא בבית-הספר – תוגש רשימה מפורטת למשטרת ישראל ויפנו מיד להורים של הילדים. כי הדבר הפשוט ביותר הוא לבדוק מי נמצא בבית-הספר, מי לא נמצא בבית-הספר, מי נטש במהלך השנה את מסגרת הלימודים, ולהפנות את הנתונים ישירות למשטרת ישראל. רק בצורה הזאת נוכל להתמודד עם הבעיה.

וליד צאדק חאג'-יחיא (מרצ):

זה בגדר תיאוריה, אבל מה עושים בפועל?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אנחנו הגברנו את מערכת האכיפה בנושא הזה, אבל זה לא יהיה פתרון, אני לא אשלה אותך. אנחנו יכולים להגביר, אבל זה לא ייתן את הפתרון. הפתרון הוא במסגרת האכיפה במשרד החינוך, עם משטרת ישראל. ברגע שההורים ידעו שהבן לא נמצא בבית-הספר, יצא ממערכת הלימודים ומגיעה משטרת ישראל להורים, אפשר יהיה לטפל בו במסגרות שונות, ואז לדעת מה עושים אתו, באילו מסגרות לשלב אותו ואיזה טיפול הוא יקבל.

לגבי השאלה השנייה – מתוך 100% תקציב הכשרה מקצועית, כ-12% מכלל הלומדים הם בני מיעוטים, ומתוכם אני מעודד יותר ויותר נשים בכלל המגזרים. אגב, במערך ההכשרה המקצועית,

מתוך 100% המשתלמים בהכשרה מקצועית, 44% הם נשים. זה הישג יפה, אני מתכוון להגיע ליותר.

לגבי הנשים במגזר הערבי, זה תלוי ברצון שלהן. ככל שהנשים במגזר הערבי ירצו להשתלב במסגרת ההכשרה המקצועית, הן יקבלו. ואם הן יעדיפו להשתלב במסגרת ההכשרה המקצועית בכיתות נשים בנפרד, בגלל הנורמות שלהן, אני אפעל בנושא הזה בשמחה רבה. ככל שירצו יותר נשים להשתלב במסגרת הכשרה מקצועית, הן יקבלו. זה יותר עניין שלהן והרצון שלהן.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת חיים אורון.

חיים אורון (מרצ):

שתי שאלות. שאלה ראשונה: אדוני השר אמר קודם, שהתפקיד שלו הוא בעצם לפרסם את מספר המובטלים, אבל העניין קשור בצמיחה ובתופעות נוספות. אני מציע לשר בנושא הזה לא לפעול כשר העבודה והרווחה, אלא כשר, ולהפעיל את כל עוצמתו הפוליטית. אחרת אתה תקבל דוח עוני יותר גרוע; ודוח על המשאבים החברתיים, שגם הוא התפרסם השבוע, של המכון של יעקב קופ, אומר במפורש, שבשלוש השנים האחרונות יש ירידה בנושאים החברתיים והסתמנות של גידול הפערים.

שאלה שנייה: פועלים בארץ תשעה מרכזים לסיוע לנפגעי תקיפה מינית. התקציב שלהם הוא מעל 4 מיליון שקלים בשנה. ההקצבה של המשרד היא 301,000 שקלים, שהם פחות מ-30 שקלים לנפגעת שפונה למוסד. האם ואיך יראה המשרד עצמו כאחד האחראים המרכזיים לקיומם של המרכזים הללו ולהוספת מרכזים נוספים על-ידי הקצבת תקציב משמעותי, כדי לקיים אותם?

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי השאלה הראשונה – ברור שכיוונתי לדעת גדולים, חבר הכנסת אורון. ביוזמתי, כפי שידוע לך, התכנסה הממשלה היום, על-פי הבקשה שלי לפני כשלושה שבועות, לקיים דיון כלכלי בכל מה שקשור למצב במשק. היום היה אחד הדיונים הטובים. לא הייתי מרוצה כמעט משום דיון בנושא הזה במהלך השנים האחרונות.

אני לא יודע אם להגיד לצערי הרב או לשמחתי, אבל במידה מסוימת לשמחתי ובמידה רבה לצערי, צדקתי בכל מה שהתרעתי כל הזמן לגבי יעדי האינפלציה, הצמיחה, הריבית. היום ראש הממשלה

הסכים עם חלק גדול מהדברים שהצעתי, ונפלה היום החלטה, כשאני מאוד מקווה שתוך שבועיים-שלושה שבועות האוצר יבוא עם הצעה אמיתית של צמיחה במשק. כי זה נכון, אם לא תהיה צמיחה במשק לא יהיה כל טיפול אמיתי במסגרת האבטלה. אי-אפשר להתמודד עם מובטלים, עם אבטלה, אם לא תהיה צמיחה במשק. יש ירידה בצמיחה, לצערי הרב הריבית גבוהה מאוד, חונקת כל הזדמנות של תעשיינים לצמוח או להשקיע.

לגבי השאלה השנייה, חבר הכנסת אורון – דווקא הממשלה הזאת, שוב ביוזמתי, הגדילה את התקציבים בצורה משמעותית מאוד בכל מה שקשור לאלומות במשפחה; אם זה המקלט לנשים מוכות שהגדלנו, ואם מרכזי החירום ודירות הקלט שהגדלנו במאות אחוזים. דירות מעבר לנשים, דירות קלט, לא היו כמעט כלום; היום יש עשר דירות.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, צריך לקצר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש לי בעיה, כי זו שאלה מאוד טובה, מאוד חשובה.

חיים אורון (מרצ):

מה התקציב השנה ומה בשנה הבאה?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי המרכזים לנפגעות תקיפה מינית, אנחנו הולכים בצורה יסודית. בשנת 1998 הגדלנו את התקציב בצורה משמעותית בהשוואה לשנת 1997.

חיים אורון (מרצ):

301,000 שקלים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

באחוזים גבוהים. ובשנת 1999 התקציב יעלה ריאלית באחוזים גבוהים מאוד, אני לא יודע להגיד לך בכמה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אליהו גבאי לא כאן. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך קודם כול על כך שאפשרת לי לשאול.

היו"ר ש' וייס:

אני מאפשר לכל מי שנרשם, מי שנשאר בזמן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני מודה לך בכל זאת. אדוני השר, אני רוצה לשאול שתי שאלות קצרות. שאלה אחת: אני מבין שהיכן שיש מצוקה או אבטלה, משרדך חושב או מתכנן או עושה להקמת מרכזים להכשרה מקצועית. מה שקורה למשל באום אל-פאחם, העיר שלי – הבנתי היום ממקורות מאוד מהימנים, שמרכז להכשרה מקצועית "עמל" נסגר, המנהל קיבל מכתב שהמקום הזה נסגר. דווקא היום, האם זאת התשובה?

שאלה שנייה: בתוך ירושלים המזרחית, אדוני השר, יש מאות ילדים שאין להם שום ביטוח רפואי, משום שאמא לא רשמה אותם בתעודת הזהות שלה ואבא נמצא ברמאללה או בא-רם או בבית-לחם, ואין להם שום דרך לקבל סיוע רפואי. איך פותרים את העניין?

היו"ר ש' וייס:

תשובתך, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לגבי השאלה השנייה, לגבי הסיוע הרפואי – צריך לבדוק את המצב במשרד הבריאות ולא אתי, משום שאני לא יודע על איזו אוכלוסייה אתה מדבר ומה הסטטוס שלה. אם הם אזרחי מדינת ישראל, הם

מקבלים את הסיוע הרפואי במסגרת חוק ביטוח בריאות ממלכתי. את זה צריך לומר לך שר הבריאות, בשעת שאלות, או שכבר היתה לו, אני לא יודע, או בשאלתא רגילה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

השאלתא לשר הבריאות?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

תשאל את שר הבריאות. אני יודע, שעל-פי חוק, כל אזרחי מדינת ישראל מקבלים טיפול רפואי במסגרת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ואם יש כאלה שאתה יודע שהם לא מקבלים טיפול, צריך לבדוק את זה. זה בניגוד לחוק אם יש דבר כזה, אלא אם כן הם לא אזרחי מדינת ישראל. גם שם יש דרך להתמודד.

לגבי השאלה השנייה – המקרה נודע למשרד היום או אתמול, והנושא הזה נמצא כרגע בבדיקה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. רבותי, בעצם אנחנו סיימנו, אבל אני אאפשר, במסגרת חנינה, לשני חברים שלא היו כאן כאשר קראתי את שמותיהם לשאול, אבל רק שאלה אחת וקצרצרה. חבר הכנסת טלב אלסאנע, ואחריו – חבר הכנסת יצחק כהן. שאלה אחת קצרצרה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, היושב-ראש, אני מודה לך על שמצאת לנכון לכלול אותנו. במשרד העבודה והרווחה אין עבודה, יש רק אבטלה, ואין רווחה, יש רק עוני, לצערי הרב. ושאלתי, כבוד השר, מה אתה עושה, במסגרת מעמדך כשר וכנציג סיעה גדולה, ש"ס, מרכיב חשוב מאוד בקואליציה, על מנת לשנות את סדר העדיפויות הלאומי, שבמקום השקעות בצבא, השקעות בהתנחלויות, מרבית הכספים יושקעו בשכונות העוני, בטיפול במצוקה, ברווחה?

היו"ר ש' וייס:

תשובתך, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני רוצה להבין את השאלה שלך, אני רוצה לדייק. במשרד העבודה והרווחה אין עוני ואבטלה. העובדים – עובדים, ואני מקווה שהם לא עניים. יש במדינת ישראל גם עוני וגם אבטלה, יש גם עבודה וגם רווחה. משרד העבודה והרווחה אמור לתת טיפול לאנשים שצריכים טיפול בבעיות רווחה ואמור לתת למובטלים מענה במסגרות של הכשרה מקצועית ועוד. הוא לא אמור לתת פתרון לאבטלה.

לכן, משרד העבודה והרווחה פועל רבות. דווקא אנחנו, תנועת ש"ס, ואתה עוקב יפה מאוד, פעלנו בצורה מאוד מאוד יסודית ונאבקנו בצורה מאוד עקבית בגזירות הקשות והרבות שמשרד האוצר הציע והממשלה הביאה, שינינו סדרי עדיפויות, ואני מאוד מקווה שנמשיך בזה, בעזרת השם. דווקא במגזרים שאומנם לא שאלת עליהם, אבל אחרים התייחסו אליהם – המגזרים הבדואי, הדרוזי והערבי – אף סיעה לא עשתה מה שעשתה תנועת ש"ס, מתחילת דרכו של אריה דרעי כשר הפנים, וגם בהמשך הדרך אנחנו פועלים במגזרים הערבי, הדרוזי והבדואי כמו שאף אחד לא פעל.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך. חבר הכנסת יצחק כהן, שאלה אחת קצרצרה.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני השר, אני מודה לך שאפשרת לי לשאול, אף-על-פי שאיש לא השתעמם פה כשלא היינו.

היו"ר ש' וייס:

זה לא שייך, יש לנו סדר-יום עד מחר בבוקר.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני השר, למרות ממדי המיתון המחריפים, אנחנו מתבשרים על ממדים הפוכים בנושא האבטלה. אנחנו מתבשרים על עצירת הגידול באבטלה. איך זה מסתדר? זה קצת לא מובן לי.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת כהן. אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, באמת שאלה מצינת לסיום. אני חוזר ואומר, משרד העבודה והרווחה מפרסם את נתוני האבטלה, הוא לא אחראי לצמיחה במשק. יש לנו אחריות כממשלה, ואני לא מתחמק ואני פועל בנושא הזה, וברוך השם, יש התקדמות.

בהזדמנות הזאת אני רוצה לברך את עובדי שירות התעסוקה, את מנכ"ל השירות, את עובדי השירות, את מנהלי האזורים – יש שיפור יוצא מן הכלל במסגרת שירות התעסוקה. אחוזי ההשמה עלו מאוד, מה שלא היה. בתקופת ההאטה במשק – האטה, כשאין צמיחה – אחוזי ההשמה עלו במאות אחוזים. יש התייעלות בשירות התעסוקה, וכתוצאה מכך אתה רואה את הנתונים המדויקים והאמיתיים יותר במשק, אם כי אני רוצה לומר שזה לטווח הקצר. יש התייעלות וזה מה שמצביע על ירידה באבטלה. במקביל יש תוכנית לגבי מוקדי אבטלה והכשרה מקצועית, שביחד הצליחו להביא לירידה באבטלה. אבל בהעדר צמיחה, לצערי הרב, אני יכול לומר, שבחודשים הקרובים, בחודשים הבאים, אם לא יהיה שינוי משמעותי, יהיה גידול באבטלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני השר, תישאר עוד דקה. חבר הכנסת אליהו גבאי, שאלה אחת ב"ספיד". יש לנו מדור חנינות.

אליהו גבאי (מפד"ל):

קודם כול, אני מודה ליושב-ראש, שאפשר לי לשאול אף-על-פי שזמני עבר.

היו"ר ש' וייס:

זמנך לא עבר, אתה פשוט לא היית פה.

אליהו גבאי (מפד"ל):

כידוע, הצבא משלם את התשלום לחיילים עבור הביטוח הלאומי. החיילים שנמצאים בישיבות הסדר או בשל"ת כלשהו חייבים לשלם. עם זאת, אסור להם לעבוד, כי הם נקראים חיילים לכל דבר. כל תנועה או כל דבר חריג, הם צריכים לבקש רשות מהצבא. אסור להם לעבוד למחייתם, למרות זאת מבקשים מהם לשלם לביטוח הלאומי. יש כאן דבר שסותר את עצמו. לא יכול להיות, שיבקשו מהם לשלם ביטוח לאומי, ויאסרו עליהם לעבוד כי הם בצבא, והצבא לא ישלם עבורם.

שר הביטחון משלם את הכסף לביטוח הלאומי עבור חיילים בישיבות הסדר. עם זאת, הביטוח הלאומי מבקש מחיילים בישיבות הסדר לשלם בעצמם את התשלום. כאן נמצא האבסורד. איפה הכסף? אם הצבא משלם, מדוע הביטוח הלאומי מבקש את זה גם מבחורים בשל"ת ובישיבות הסדר?

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, תשובתך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני רוצה להבהיר, כל חייל שנמצא בשירות סדיר פטור מתשלום ביטוח בריאות וגם מתשלום לביטוח הלאומי. איפה החסר לכאורה? אותו בחור שנמצא בישיבת הסדר סיים את תקופת השירות, כשבתקופת השירות הוא מקבל תשלום מלא מהצבא, ואז הוא עובר לתקופה של הלימודים בישיבת ההסדר. באותו רגע בעצם הוא לא נקרא חייל והצבא לא משלם עבורו, ואז הוא נאלץ לשלם 70 שקל לביטוח בריאות ו-15 שקל לביטוח הלאומי. מבחינת הביטוח הלאומי זה סכום מינימלי על מנת להיות מבוטח. אתה צריך לשלם משהו בשביל להיות מבוטח, אחרת לא תהיה מבוטח. אין ביטוח בלי לשלם משהו. אתה לא יכול להיות מבוטח ולקבל שירותי בריאות אם אתה לא משלם משהו, אלא אם כן תהיה פה הצעת חוק של חברי הכנסת לפטור את החיילים בתקופה שהם לא נמצאים בצבא, לרבות בחורי ישיבות, אני רק יכול לברך על כך.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, מה קרה למפלגת העבודה, התפטרו?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו לא יכולים להישאר כל יום עד 24:00. אתם הולכים בשעה 17:00.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

מפלגת העבודה התפטרו, אני רואה.

נסים דהן (ש"ס):

יש להם ישיבת סיעה אם להצטרף לקואליציה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רובי ריבלין צודק. אנחנו פה שלושה-ארבעה אנשים שנשארים תמיד עד הלילה, לרבות כמובן חבר הכנסת נסים דהן.

אדוני השר, אני רוצה להודות לך מקרב לב, לך ובאמצעותך לציבור העובדים והעובדות של משרדך. אני חושב שדווקא בימי אבטלה ומצוקה אתם עושים מלאכת קודש. אני חושב שלציבור גדול מאוד יש מידה רבה של הערכה לעבודה שלכם. תעביר את הברכה והתודה הזאת לכל ציבור העובדים, מן המסד ועד הטפחות, העובדים והעובדות במשרדך. אני מאוד מודה לך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מודה גם לך, אדוני היושב-ראש, על הברכות.

היו"ר ש' וייס:

אני משאיר אותך כאן על המשמר, אין מה לעשות.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

נדמה לי שאתה צודק.

היו"ר ש' וייס:

זה היום יום שלך.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 31), התשנ"ט-1998; הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 32), התשנ"ט-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ש' וייס:

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 31), התשנ"ט–1998, קריאה ראשונה, והצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 32), התשנ"ט–1998, גם היא בקריאה ראשונה. תואיל בטובך להציג את שני החוקים יחד במשולב, ואנחנו גם נקיים דיון משולב. מובן שנקיים הצבעות נפרדות. בבקשה, שר העבודה והרווחה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, מונחת לפניכם הצעה לתיקון סעיף 307 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995 – הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 31).

סעיף זה קובע, כי הגמלה שלה זכאי אדם הנמצא במוסד תועבר בחלקה לידי גוף ציבורי, אם גוף זה מממן את כל הוצאות החזקתו של אותו אדם.

כ"גוף ציבורי" לעניין זה הוכרו משרדי הממשלה, הרשויות המקומיות וקופת-חולים הכללית לגבי מוסדות פסיכיאטריים, סיעודים וגריאטריים השייכים לקופת-חולים; זאת כאשר קופת-חולים מממנת את המאושפזים במוסדות אלה, במקום משרד הבריאות, האחראי למימון שירותי הבריאות בתחום הפסיכיאטריה והגריאטריה, בהתאם להסדרים שהיו לפני חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

אדוני היושב-ראש, תיקון החוק המוצע נועד להבטיח, כי העברת חלק מהקצבה בעתיד תבוצע רק כשקופת-חולים מממנת את ההחזקה, ולא לגבי שירותים שהמבוטח זכאי להם במסגרת סל הבריאות שבחוק ביטוח בריאות ממלכתי.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 32) – הצעה זו דנה בשלושה נושאים.

היו"ר ש' וייס:

חברים, אנחנו כאן ארבעה חברי כנסת באולם.

יצחק כהן (ש"ס):

אני רק מרגיע את חבר הכנסת ראובן ריבלין.

היו"ר ש' וייס:

אתה רק מרגיע אותו, אבל אני לא שומע את השר. בבקשה, אדוני.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

התיקון בסעיף 1 להצעה עוסק במענק הלימודים הניתן כיום בתחילת כל שנת לימודים להורה שילדיו הם בני 6–14. המענק ניתן בשתי רמות: א. לבני 6–11, בסכום השווה ל-18% מהשכר הממוצע; ב. לבני 11–14, בסכום השווה ל-10% מהשכר הממוצע. מענק זה ניתן למשפחות חד-הוריות וכן למשפחות מעוטות הכנסה שלהן ארבעה ילדים או יותר, כגון: משפחות הזכאיות להבטחת הכנסה, משפחות שבהן זכאי אחד מההורים לקצבת נכות או לקצבת זיקנה ושאינם, או לתשלום לפי חוק המזונות (הבטחת תשלום).

אף שלפי החוק הקיים המענק משתלם למשפחות חד-הוריות, ילדים שנותרו ללא הורים, לצערי הרב, כגון: ילדים שהתייתמו משני ההורים, שננטשו על-ידי ההורים וילדים שעלו לישראל ללא הורים, אינם זכאים למענק. זה אבסורד גדול. לפיכך מוצע, כי המענק יינתן לא רק למשפחות חד-הוריות, אלא גם לילדים אלה, שלצערנו הרב אין להם הורים והם יתומים גם מאב וגם מאם.

תיקון נוסף בהצעת החוק משלים תיקון לחוק הביטוח הלאומי שהתקבל בשנת 1996. תיקון זה אפשר המשיך תשלום "תוספת" לגמלאות נכות, זיקנה ושאינים והבטחת הכנסה להוריהם של בני נוער – גם במהלך שנת התנדבות, אם התגייסו לשירות חובה בצה"ל מייד לאחר סיום ההתנדבות, אולם מתברר כי מועד הגיוס נקבע בהתאם לצורכי צה"ל ולמסלול הצבאי של החייל ועשוי להידחות עד לתום 12 חודשים מתום תקופת ההתנדבות. לכן מוצע, אדוני היושב-ראש, לקבוע כי "התוספת לגמלאות", לגבי המתנדבים לשנת שירות, תינתן גם אם גויסו תוך 12 חודשים ממועד סיום שנת ההתנדבות.

תיקון בסעיף נוסף להצעת החוק נוגע לפרק "ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד". מדובר בגמלה המשולמת לעובד בגין חוב השכר המגיע לו ממעבידו, אשר כנגדו ניתן צו פירוק או פשיטת רגל, וכן בגמלה המשולמת לקופת גמל בשל חוב של המעביד לקופת הגמל, בעד העובד.

היו"ר ש' וייס:

זה עדיין במסגרת תיקון מס' 32?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן.

היו"ר ש' וייס:

זה כאילו נושא חדש. בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

גמלה זו נועדה להקטין ככל האפשר את הפגיעה בזכויות העובד בקופת הגמל עקב פשיטת רגל או חיסול ענק.

מוצע להגדיל את הסכום המרבי של הגמלה המשולמת על-ידי המוסד לביטוח לאומי לקופת הגמל בגין חוב מעביד מסכום השווה לשכר הממוצע לסכום של פעמיים השכר הממוצע.

אני מציע לאשר את התיקונים 31 ו-32 המוצעים ולהעביר את שתי הצעות החוק לוועדת העבודה והרווחה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך, אדוני השר. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה – הוא לא אתנו כאן. זהו. חבר הכנסת נסים דהן, בבקשה. אתה מופתע. אתה במקום ה-26 ברשימה, אבל הנה, תראה איזו נוכחות. אני חושב שאנחנו ניסד כאן איזו קבוצה של חמישה-שישה חברי כנסת ונקיים את הישיבות באחד החדרים, וזהו. אחריו – חבר הכנסת ראובן ריבלין. אלה אשררו – נקודה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, זהו, נגמר. עברנו את כולם. אני מבקש לא לפנות אלי יותר עכשיו. גמרנו עם החנינות ועם הכול. בבקשה, חבר הכנסת דהן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

עובדים בקבלנות היום?

היו"ר ש' וייס:

לא, עובדים היום על-פי התקנון.

נסים דהן (ש"ס):

תודה רבה. אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כבוד השר, הצעות החוק שהנחת בפנינו לקריאה ראשונה הן חשובות, ענייניות, ובאו לתקן, תוך כדי הפעלת חוק הביטוח הלאומי, כמה תיקונים שמטבע הדברים – – –

היו"ר ש' וייס:

שלא תהיינה אי-הבנות, אני הודעתי שהרשימה סגורה. אושררו חברי הכנסת דהאמשה, שקראתי בשמו והוא לא כאן, חבר הכנסת נסים דהן, ואחריו חבר הכנסת ראובן ריבלין, ותם הדיון בחוקים האלה. בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

מובן שיש עוד הרבה מה לתקן ולשפר בחוק הביטוח הלאומי, כיוון שבעיקרו כל חוק הביטוח הלאומי הוא חוק סוציאלי מדרגה ראשונה, שבא לגבות שווה בשווה מהאוכלוסייה ולתת לפי הצרכים. הווי אומר, שמי שזקוק יותר יקבל יותר, ללא כל קשר לגובה התשלום שהוא שילם. הוא ישלם כמו כולם, כיוון שאחוז הגבייה בביטוח הלאומי שווה מכל השכירים במשק ומכל העצמאים, אבל הוא יתחלק לנצרכים לפי הצורך. ולכן חשובים מאוד התיקונים האלה שהוגשו כאן, ובמיוחד התיקונים האחרונים שבאו להתייחס לילדים נטושים, לילדים בודדים, להגדרה של ילד שעוד לא התגייס והתנדב לשירות לטובת הציבור, כדי שההורים שלו יוכלו להמשיך לקבל קצבה בגינו, כאילו התגייס למסגרת הצבא.

כל התיקונים האלה הם תיקונים חשובים, הם באו לטובת הציבור, להקל על האוכלוסייה, וחלק מהתיקונים נועד לפשט ביורוקרטיה שפשתה, לצערנו הרב, כספחת במינהל הציבורי. כל פישוט של מהלכים כאלה וביטול ביורוקרטיות יתקבלו בברכה, וזו הזדמנות להודות לאדוני השר, שגילה את הדברים האלה ומוחק אותם מספר החוקים של מדינת ישראל ומתקן את החוקים.

אני מצטרף לברכות של יושב-ראש הישיבה, חבר הכנסת שבח וייס, ולמחמאות שנתן לכבוד השר. הוא פשוט שר שמתמצא במשרדו, בכל עניין, שוחה בענייני המשרד; ולצערנו הרב כבר ראינו שרים שעמדו כאן, ושאלו אותם שאלות, ולא היו יכולים לקבל אותם שבחים שקיבל כבוד השר. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת דהן. חבר הכנסת ראובן ריבלין, ואחריו – אחרון, חבר הכנסת סאלח טריף.

חברים, כל פעם יש אי-הבנות מהתחלה, כאילו מתחילים את החיים מהתחלה. אני כל פעם מודיע – וכל מי שיושב כאן בתפקיד הזה מודיע – שמי שלא יהיה כאן, מי שלא אשרר את השתתפותו, לא יוכל לדבר. כל פעם עושים חנינה, אבל זה מתחיל להיות מוזר, כי כעבור שתי דקות עוד הפעם לא מקפידים. צריך גם להקפיד פעם. בבקשה, חבר הכנסת ריבלין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר העבודה והרווחה הנכבד והפעיל ביותר, מובן שבשלוש דקות, כאשר צריך לדון בשני חוקים שהם כל כך חשובים לאלה שכה נזקקים, נותר לנו רק לברך אותך על היוזמה, וזה לא מקרה, זאת לא יוזמה רגעית או מזדמנת, אלא יוזמה קבועה וברוכה, שאנחנו רואים תחת שרביטך את משרד העבודה והרווחה דואג לכל אותם חסרי הסדר, או חסרי הסדר – לקונות, בלעז – שהיו קיימים בחוק עד היום, ואפילו לא העלינו על דעתנו שצריך לתקן אותם, כאשר הם כל כך זועקים.

מדובר פה גם בתקציבים, כמובן, והעובדה שהשר היוזם הוא גם השר המתקצב במקרים רבים מצביעה גם על הרגישות וגם על המגמה, שאין כאן דברים מן השפה ולחוץ; אין כאן מס שפתיים, אלא רצון מאוד כן ואמיתי לעזור לאותם חסרי ישע במידה רבה.

החוק השני, מיותר לדבר בו. מה אשמים אותם ילדים שנגזלו מהם הוריהם בגלל אסון כזה או אחר, או בגלל גורל שנפל עליהם? ומנת חלקם לא צריכה להיות מקופחת בגלל היותם אומללים בלאו הכי. מיותר לומר כל מלה על חוק זה, ואני פשוט מוסיף ברכה על הברכות שאמרתי קודם לכן.

החוק הראשון הוא חוק יותר מסובך ויותר מורכב, אבל החוק קובע עיקרון אחד ברור, מכאן ולהבא. קודם כול, אותו אדם שצריך אשפוז סיעודי יקבל אותו, ולאחר מכן אפשר יהיה לרדת לנכסים שמתבקשים, או שפעמים נעשה בהם שימוש על-ידי בני משפחה כאלה ואחרים, בקרן אשפוז, למען תקציב ואשר מונעים מהמדינה לקבל השבה על מי שברוב המקרים הוא סיעודי ומאושפז ולא יכול לדאוג למחסורו, ופעמים יש לו הקצבות, ומן הראוי שהקצבות אלה יינתנו קודם כול לאותם מוסדות שמטפלים בו, ובלבד שההשגחה והטיפול יהיו ללא סייג.

אני חושב שיהיו לי כמה דברים לומר ואני אבקש להשתתף בוועדת העבודה והרווחה בחקיקת החוק הראשון לפחות, משום שהחוק השני צריך להערכתי לעבור כמו שהוא, בלי שתהיה איזו התנגדות או איזו הסתייגות.

לגבי הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 31), המדברת על הגופים שיהיו זכאים לקבל חלק מההקצבה של המאושפז, בהחלט יש לי הערות מעטות לגוף החוק. הואיל והזמן קצר, ואינני רוצה לגזול מזמנם של חברי, קצרה היריעה כאן ב-18 השניות שנותרו לי לבוא ולומר את אשר יש לי לומר בוועדה, וכך אעשה, והנה נשארתי עם 13 שניות בעודף.

היו"ר ש' וייס:

זה לסיבוב הבא. אני מודה מאוד לחבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת סאלח טריף לא אתנו, נגמר הדיון בחוק זה בקריאה ראשונה.

אדוני השר, שר העבודה והרווחה, שנייה אחת, אני רוצה לשאול את השר, אנחנו מקיימים הצבעה היום?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן.

היו"ר ש' וייס:

כן. קריאה ראשונה. חברים, נא לשבת. אני שוב מבקש מחברי כנסת שרוצים להשתתף בדיון בחוקים הבאים לאשרר את השתתפותם כמקובל, ולהיות כאן כאשר אני קורא בשמם, ואז לא תהיינה שום בעיות.

נסים דהן (ש"ס):

הצבעה נפרדת על כל חוק.

היו"ר ש' וייס:

כן, בוודאי, אנחנו עושים שתי הצבעות, חברים.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 31), תשנ"ט–1998, קריאה ראשונה, כפי שהוצגה על-ידי השר – ההצבעה החלה, חברים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

השר קהלני, גם אתה יכול להצביע בעד.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

תגיד לי על מה.

היו"ר ש' וייס:

קודם תצביע, אחר כך נסביר לך על מה הצבעת, אדוני השר.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 31),

התשנ"ט–1998, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק אושרה בקריאה ראשונה ותעבור לטיפול של ועדת העבודה והרווחה.

רבותי, ההצבעה הבאה. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 32), התשנ"ט–1998, קריאה ראשונה, כפי שהוצגה על-ידי השר – ההצבעה החלה. תעקבו אחרי.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 32),

התשנ"ט–1998, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, תצרף בבקשה את קולי.

היו"ר ש' וייס:

עשרה תומכים, פלוס חבר הכנסת סגן השר מודי זנדברג זה 11. אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שגם הצעה זו אושרה בקריאה ראשונה. תודה רבה, חברים. הצעת החוק עברה לוועדת העבודה והרווחה.

אדוני השר, אני רוצה לבקש ממך משהו, אני רשום לכל הדיונים ולא יכול להשתתף כי אני מנהל את הישיבה. תחשבו כהוגן בעיקר על האמהות ועל הנשים, בעיקר מול התופעה שיש הרבה נשים שהן משפחות חד-הוריות; זה על-פי רוב נשים. וכל התקופה של השירות הצבאי של הבנים והבנות, וגם אחרי שנה-שנתיים, הם כולם בעצם על כתפי האמהות. אז במסגרת אותה הרחבה אני מאוד ממליץ שתחשבו על העניין הזה. זאת מצוקה קשה מאוד המוטלת על האמהות המסורות, וצריך לסייע להן בעניין הזה. תודה רבה. זה במקום השתתפותי בדיון.

הצעות לסדר-היום

האזנות הסתר שנתגלו אצל השר אליהו ישי

היו"ר ש' וייס:

עכשיו אנחנו עוברים – עטים ומתקדמים – להצעות לסדר-היום מס' 5507, 5508, 5509, 5516, 5520, 5527, 5541 ו-5557: האזנות הסתר שנתגלו אצל השר אליהו ישי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא שאילתות?

היו"ר ש' וייס:

חברים, כאן מדריכה אותי סגנית מזכיר הכנסת, ואתם יודעים. חבר הכנסת פנחסי, אתה היית גם איזה פרק זמן סגן יושב-ראש והיית שר, היא הבוס, אין מה לעשות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אמרו שהיא מקדימה אותי.

היו"ר ש' וייס:

אין מה לעשות. האזנות הסתר שנתגלו אצל השר אליהו ישי – שבע הצעות דחופות לסדר-היום. שלוש דקות לכל דובר. חבר הכנסת ראובן ריבלין, אתה ראשון. אתה מקבל שלוש דקות ו-13 שניות. נכון מאוד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

האם השר עצמו יכול להשיב על ההצעות?

היו"ר ש' וייס:

אם הוא ירצה, ניתן לו הודעה אישית, ואם הוא עוד יביא את הקלטות, נזמין את כל העיתונאים ויהיה מעניין.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, רבותי השרים, השר לביטחון פנים והשר הנוגע בדבר – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, מי ישיב על ההצעות האלה?

היו"ר ש' וייס:

השר לביטחון פנים, אבל אם השר אלי ישי ירצה להצטרף לדיון – בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רבתי השרים, חברי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש – –

היו"ר ש' וייס:

רבתי, תנו לחבר הכנסת ריבלין להתחיל. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – אין אני מעוניין, אדוני היושב-ראש, להיכנס לשאלה, למי היה עניין לשמוע את שיחות הטלפון של השר הנכבד אלי ישי. אני כן רוצה להדגיש את העובדה, כי הפעם אין זה עוד מקרה שבו מדביקים את הסיומת "גייט" לפרשה החדשה, בבחינת "ש"ס-גייט", מתוך ניסיון לנפח סנסציה. הפעם מדובר בדבר אמיתי, דבר שבגללו בארצות-הברית הודח נשיא.

בישראל, כך הוכח רק לפני זמן קצר, מתייחסים ברצינות רבה להאזנות סתר. מוציא לאור של העיתון "מעריב" יושב בכלא, חוקר פרטי נכלא אף הוא לתקופה ארוכה מאוד, וגם אחרים עלולים ללכת בעקבותיהם, כפי שהמשטרה עושה מלאכתה נאמנה, אדוני השר.

לאחר הרשעתו של איש "ידיעות אחרונות" משה ורדי, החליט משום-מה בית-הדין לאתיקה של העיתונות, כי אומנם הורשע משה ורדי, אך אין זו הרשעה שיש עמה קלון. לכן אין הוא מנוע מלהיות עיתונאי. ניתן לומר בפירוש, כי זהו ניסיון לחתור תחת המדיניות המשפטית הנוכחית על-ידי הפחתה מחומרתה הציבורית של העבירה.

אני עד ואני ער ואני בקיא דיי בפרטים כדי לדעת, שלא הרי משפט פלילי אחד כהרי משפט פלילי אחר, גם אם הורשע אדם, ויש מידת עונש שנהוגה בבתי-המשפט על-פי אותן נסיבות מיוחדות שקשורות עם האדם שהורשע. עם זאת, האזנת סתר היא האזנת סתר, והעיתונות אסרה מלחמה קשה גם על חברי כנסת כאשר אני עמדותי כאן על דוכן זה והבאתי תוכן שיחה של האזנת סתר שחשבתי שיש חשיבות להביאה בפני הציבור, משום שהיה מדובר בקשר בין העיתונות לבין מפכ"ל

משטרה, שיחה שנערכה ונסבה ובה נדונו אותם נושאים שהיו בחקירה של עיתונות, כמו גם בחקירה של המשטרה עצמה.

האם יכולה המשטרה לעשות שימוש בעיתונות על מנת לקדם את חקירותיה? האם זה הצדק במשפט הדמוקרטי? השאלה שנשאלה היתה אז, אם גם לצורך גילוי של מעשה שיכול להיות מעשה נבלה, מעשה אנטי-דמוקרטי, אסור להשתמש בהאזנות סתר, כי פעמים אתה משיג ראיות בדרך לא חוקית, אבל הראיה מזעזעת יותר מביצוע העבירה שנעשתה כדי לקבל אותה. פרופסור שאקי יושב כאן, מורי ורבי באוניברסיטה, הרי זאת הדילמה, ואפילו מותרות ראיות בבית-משפט אם נתקבלו בדרך לא חוקית, אם הן חשובות לקיום אותו צדק, צדק אבסולוטי שאנחנו מבקשים.

ואילו קיתונות של רותחין שפכה העיתונות עלינו, אשר העזנו להשתמש באותה חסינות שניתנה לנו על מנת לגלות לציבור בשעה שהוא לא יכול היה לדעת כי יכול להיות שנבלה נעשתה בישראל. לא עשו לנו שום הנחה. אני ער לסבל הנוראי שעבר ורדי. אני גם בקיא ויודע עד כמה האיש עדין ועל מה מדובר. עם זאת, באיזו קלות בלתי נסבלת – כאשר מדובר בקליקה, כאשר מדובר באותה קבוצה, אז אנחנו אומרים: מה, אין עמה קלון; בעוד כשאנחנו עושים דבר – כל הקלון עלינו ועל ראשנו גם כאשר אנחנו עושים דבר לגילוי צדק.

אין, אדוני, הכול כבר נאמר על חומרתן של האזנות סתר בכלל ועל האזנות לאנשי ציבור בפרט. בית-המשפט שידר מסר חד וברור לציבור הרחב ולעבריינים פוטנציאליים בפרט. בישראל לא תתקבלנה האזנות סתר בסלחנות. גם על הכנסת להביע את תמיכתה בעמדה הבלתי-מתפשרת של מערכת אכיפת החוק ושל המשטרה, העושה מלאכתה נאמנה בכל העניין הזה, ולא מוותרת, קלה כחמורה, על כל דבר הבא לידי ביטוי בניסיון לפגוע בחופש הפרט, ובהאזנות הסתר, כפי שהן נעשות לאיש ציבור, יש משום חשש כבד מאוד, חשש שהעם האמריקני ראה בו סיבה מוצדקת לפטר נשיא.

אני מאחל לך, אדוני השר הנכבד אלי ישי, שתהיה נשיא, נשיא עם סמכויות, ושחלילה לא יאזינו לך. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה לחבר הכנסת ריבלין. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת אברהם שוחט. אחריו – חבר הכנסת בן-צור. הוא יגיע עד אז, כנראה. בבקשה.

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני השר, אין לי מה להוסיף על חומרתם של הדברים כפי שהם מצאו את ביטויים גם בתקשורת, גם באמירות השונות, ואני מצטרף למי שחושב שהאזנת סתר ככלל היא עבירה קשה מאוד. עבירת האזנת סתר ברמה הפוליטית, האזנה לשר שיש לו תפקיד אחראי, יש לו יריבים ויש לו ידידים, היא קשה, קשה מנשוא.

אני לא רוצה ולא אעשה שום ספקולציה ולא אפנה אצבע מאשימה על מי ועל מה נעשתה האזנת הסתר. כפי שהבנתי ההאזנה נעשתה גם בבית וגם במשרד.

אבל אני יכול להגיד מי לא האזין.

היו"ר ש' וייס:

אתה.

אברהם שוחט (העבודה):

לא, אני מדבר בקטגוריות ולא באישים. מי לא האזין לשר? אני חושב, שהמובטלים, אדוני היושב-ראש, לא הזמינו האזנת סתר כדי לדעת מה מצבם ומה קורה עם התעסוקה במשק. תרשו לי להגיד, שאני גם מניח שהנכים לא עשו את זה. אני לא אגיד מי אני חושב שעשה, כי אני לא יודע. אני אומר בינתיים מי לא.

אני גם מניח, שאף אחת מהמשפחות החד-הוריות, אדוני השר, לא הזמינה מקבלן כזה או אחר מכשירים ושילמה כסף. אני לא מכיר את הטכניקה, אבל זו עבודה שיש עמה בהחלט סיכון.

יש לנו תוכנית חדשה, שהיא ספינת הדגל של השר, שהוא שר פעיל, וזוהי תוכנית לעזרה לילדים במצוקה, אדוני השר לביטחון פנים. אני לא מעלה על דעתי, שמישהו מהילדים במצוקה, שמטפלים בהם במסירות כל כך רבה במשרד העבודה והרווחה – תוכנית באמת יפה, שאנחנו מגבים אותה – שמישהו מהם רצה לדעת מה היו התוכניות הסודיות, מה קורה אתו. אני מניח שגם הוא לא.

אני יכול להניח, שגם העובדים הזרים לא עשו את זה. אני לא יודע אם התאילנדים מבינים עברית ואם הרומנים מבינים עברית, לכן אני מניח שהם מצטרפים לרשימה.

אני מניח שגם אלה שהשר כופה עליהם את סגירת החנויות והמרכזים בשבתות, גם הם לא.

בוודאי לא העיוורים. בוודאי ובוודאי לא החירשים. האם אתה מעלה על דעתך שחירש ישים מכשיר להאזין להאזנת סתר? לפי דעתי, לא בא בחשבון.

נסים דהן (ש"ס):

יש לו תרגום סימולטני.

אברהם שוחט (העבודה):

אני אמרתי רק מי לא. מי כן? אני מקווה שמשטרת ישראל תעשה את כל מה שצריך, כי האזנת סתר, בין שהמניעים עסקיים ובין שהם פוליטיים או הם בין-מפלגתיים או מניעים תוך-מפלגתיים, זה אחד הדברים שאנחנו צריכים לעקור מהחיים הציבוריים שלנו, מהנורמות, מצורת ההתנהגות.

אני מקווה, אדוני השר, שנוכל לשמוע ממך לא רק על המאמצים, אלא גם על ההישגים בעניין הזה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת שוחט. חבר הכנסת שמריהו בן-צור, אדוני מוזמן להשתתף בסדרת ההצעות הדחופות לסדר-היום. שלוש דקות לכל נואם. אחריו – חבר הכנסת סעד.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי להעלות על סדר-היום – – – השר שומע אותי? השר אלי ישי נמצא פה?

רפאל פנחסי (ש"ס):

לא, הוא עזב, זה לא מעניין אותו.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

הוא עזב כי זה לא מעניין אותו?

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש השר לביטחון פנים ששייב לך.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אני חושב שהוא היה צריך להישאר כדי לשמוע.

רפאל פנחסי (ש"ס):

יש לו האזנות, הוא מאזין.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, כנסת נכבדה, אני רוצה לומר למה העליתי את הנושא הזה. לפי דעתי, חמור ביותר העובדה שהתופעה הזאת של האזנות סתר בישראל הולכת ומתפשטת. אנחנו עדים לכך שגם מערכת המשפט לא נוקטת חומרה ולא מחמירה עם אותם אנשים שמאזינים. היא פטרה את אלה בעונשים קלים.

ייתכן מאוד שאנחנו צריכים לחוקק חוקים שבהם נחמיר בעונש, משום שלא ייתכן שניתן יד לפלישה כה חמורה לתחום הפרט. הפלישה לתחום הפרט פוגעת בחירות האדם, פוגעת במשפחה של האדם שמאזינים לו, הורסת משפחות וגורמת לתקלות גדולות במערכת החיים של הפרט ושל המשפחה.

אני רוצה לומר שאנחנו נזכרים בדברי הגמרא, במסכת ברכות דף ח', שאומר רבי עקיבא, ששלושה דברים למד מהמדיים. אחד מהם הוא, שאם רצונך להשמיע דבר סתר לחברך, קח אותו אל השדה. למה? כי אוזניים לכותל.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה נמצא בפרשת השבוע, שיעקב לקח את רחל ולאח לשדה. למה הוא לקח אותן לשדה? כי אוזניים לכותל.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

יפה. לכן אני קורא –

שבח וייס (העבודה):

אני חושב שהיו לו עוד סיבות.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

— ומבקש, אני פונה אל השר לביטחון פנים ומבקש, דורש, לערוך חקירה מסיבית. אני פונה אליך, השר, להורות לאחראים לערוך בדיקה יסודית, מהירה, כדי לגלות את האחראים להאזנה ולהעמיד אותם לדין. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת שמריהו בן-צור. אני מזמין את חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רפאל פנחסי, חבר הכנסת טלב אלסאנע וחבר הכנסת עמנואל זיסמן.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אדוני השר, אני לא אתייחס לספקולציות, לניחושים, ללחששים, מי עמד מאחורי האזנת הסתר, מי שם אותה בביתו ובמשרדו של השר אליהו ישי, אלא אני אתרכז בתופעה החמורה, שהיא עבירה פלילית ממדרגה ראשונה. היא פשע שאנחנו עדים לו, אדוני השר, תופעה שהולכת ומתפשטת בשנים האחרונות.

לנו הקומוניסטים יש רגישות לתופעה הזאת. היו שנים שהיינו הקורבנות העיקריים להאזנות הסתר. חשפנו אותן במועדונים שלנו, אצל המנהיגים שלנו. אני זוכר שאצל תופיק טובי חשפנו האזנות כמה פעמים. אנחנו יודעים שידי השב"כ היו מאחורי כל המעשה הזה, על-פי מדיניות המלחמה נגד הקומוניסטים בארץ. אני מתכוון בעיקר למה שהיה בשנות ה-50 ועד אמצע שנות ה-60, אז היה הממשל הצבאי ששלט באוכלוסייה הערבית עד אמצע שנות ה-60.

אני חושב, שלאור התופעות האלה, שהתרבו בשנים האחרונות, כמו שאמרתי, זה תפקידה של המשטרה, אדוני השר, להתמודד עם הבעיה הזאת, שפוגעת בחירות ובפרטיות של האדם. אני מקווה, שלמשטרה תהיה יד חזקה וגם למערכת המשפט תהיה יד חזקה בעונש נגד הפושעים האלה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אחמד סעד. אני מזמין את חבר הכנסת רפאל פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשבוע שעבר נחשפה העובדה, שלפני ארבעה חודשים נתגלה כי האזינו לקו הטלפון בביתו של שר העבודה והרווחה, ידידי הרב אלי ישי. ארבעה חודשי חקירה משטרתית העלו ככל הנראה חרס. עתה, משום-מה, הודלפה הפרשה.

יש בשערורייה זו כמה וכמה סיבות לדאגה ולמחאה: ראשית, עצם התעוזה שבהאזנה לשר בממשלה; שנית, החולשה שגילתה המשטרה בגילוי העבריינים; ושלישית, ההדלפה, שבוודאי שמה קץ לסיכוי אחרון לתפיסת המאזינים.

מבחינתנו חמור לא פחות הניסיון הנפשע להטיל כתם על "מתנגדיו" של אלי ישי בש"ס והפרחת האשמות שווא על אנשים חפים מכל רוע. משמיצים אלה הם שפלים לא פחות ממבצעי ההאזנות.

אני, כאיש ש"ס, יכול להגיד חד-משמעית, אין שום קצה חוט – זה האזנות – שום קצה חוט שמוביל לכיוון ש"ס. אנחנו חיים בצורה חברית וטובה, ואין שום סיבה שנעשה פעולות כאלה, או אפילו רמזו כאילו זה מוביל לראש התנועה. הוא מספיק חזק ויש לו מספיק חברים מסביבו, ואם הוא רוצה לפגוע בזה או באחר, הוא לא צריך האזנות סתר. אני חושב שהוא גם מספיק פיקח שלא לעשות שטות כזאת. לכן אני לא מבין כמה התקשורת הבליטה את הנושא הזה – מחלוקת בתוך ש"ס, בכירים בש"ס נאבקים זה בזה, בו בזמן שכאשר באמת היו האזנות חמורות ביותר, העיתון "דיעות אחרונות" מול העיתון "מעריב", לא ראינו בזה כל כך הרבה כותרות וכל כך הרבה מהדורות חדשות, שחוזרות זו אחרי זו.

שבח וייס (העבודה):

מה זה "היו"?

רפאל פנחסי (ש"ס):

פה כל הזמן מה היתה ההבלטה? מחלוקת בתוך ש"ס.

שבח וייס (העבודה):

— — —

רפאל פנחסי (ש"ס):

אבל לא היתה כל כך הבלטה בציבור, כאילו יש פה מלחמת אחים בתוך התנועה הקדושה הזאת, שעושה את עבודתה נאמנה, וכנראה זה מפריע לכמה אנשים, שאצלם במפלגה יש מחלוקת, זה רודף את זה וזה תוקע סכין בגב לאחר. אצלנו, אנחנו חיים באמת בצוותא, באחדות, יש קול אחד, מצביעים יחד כולם או לכן או ללא, מקבלים החלטות, ולא רדיפות. לכן, מה עושים? הרי צריך להבליט משהו, אומרים – מחלוקת בתוך ש"ס.

לכן, אדוני השר, אני פונה אליך בפנייה אישית, אנא, תזרזו את החקירה הזאת. אם יש לכם מה להודיע, וכפי שהבנו מהתקשורת כבר ארבעה חודשים אתם חוקרים – האם יש לכם כבר קצה חוט בלי האזנות? אולי זה באמת מעובדים זרים?

אברהם שוחט (העבודה):

זאת האזנה אלחוטית, אז אין קצה חוט.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ראינו את השר, איך הוא הופיע פה בצורה מקצועית, ענה על כל השאלות, והוא מתמצא בענייני משרד. כנראה יש כאלה שלא כל כך מוצאת חן בעיניהם עבודתו הנאמנה, אם זה מבחינת עובדים זרים אם מבחינה זאת או אחרת. אני לא צריך לתת למשטרה עצות. אנא, תבחנו ותבדקו ותדרו מהנושא שבש"ס יש מחלוקת ובש"ס מאזינים אחד לשני. אנחנו לא זקוקים לזה, אנחנו מסתדרים גם בלי זה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת פנחסי. אני מזמין את חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, כבוד השר, ההתעסקות בשאלה מי עומד מאחורי הדבר הזה, לדעתי, איננה מעלה או מורידה. מה זה חשוב אם מי שהתקין הוא מש"ס או לא מש"ס?

רפאל פנחסי (ש"ס):

למה? יש הבדל גדול.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

איך זה פוגע או מוריד מחומרת הדבר כשלעצמו? לדעתי, הדבר הזה חמור ללא קשר לשאלה מי עומד מאחוריו. צריך להביא בחשבון, שאדם בתוך הבית שלו, המבצר שלו, שם ורק שם הוא חופשי לעשות מה שהוא רוצה; צנעת הפרט, הפרטיות שלו. ודווקא שם, במקום הזה, כשהוא חופשי, דווקא שם מתקנים את האזנת הסתר, לצותת למעשיו בתוך הבית שלו עם משפחתו ועם בני ביתו. הדבר הזה חמור מאין כמותו.

בארצות-הברית יש מה שנקרא פרי העץ המורעל. שם, אם אתה משיג ראייה בדרך פסולה, הראייה לא קבילה, אפילו אם משמעות הדבר היא שאותה ראייה היא הראייה היחידה המרשיעה בעבירת רצח. אומרים – אנחנו פוסלים אותה ולא מקבלים אותה, אפילו במחיר של זיכוי רוצח, אבל מונעים את התופעה הפסולה הזאת של האזנות סתר והניסיון בכל דרך שהיא להשיג ראיות מרשיעות או מפלילות, או כדי להכתים אדם זה או אחר.

לכן, הגיע הזמן לאמץ את העיקרון הזה גם בסדר הדין הפלילי הישראלי ולומר בצורה ברורה: אם מישהו מנסה להשיג או משיג ראייה בדרך פסולה, לא רק שהוא עובר עבירה על חוק הגנת הפרטיות וצנעת הפרט, אלא גם הראייה הזאת תהיה פסולה, לא תשמש כראייה ולא תהיה קבילה בבית-המשפט. בזה, את המוטיבציה ואת הרצון הזה אנחנו כבר מורידים.

לדעתי, אי-אפשר להגיד שרק בעזרת השם אפשר לבטל את התופעה הזאת. נראה שהשם לא עוזר כאן. פשוט מאזינים. יש תופעה כזאת, והיא חוזרת על עצמה. צריך לתקן את החוק ולשנות את התופעה. לדעתי, צריך להעביר מסר ברור, גם על-ידי ענישה מרתיעה של בית-המשפט, כי כולנו נהיה חשופים לסכנה הזאת, וזה דבר מסוכן מאין כמותו, שכל אחד יכול להאזין לך בתוך הבית שלך. מילא במקום העבודה, זה מקום עבודה, אולי ברכב או בכל מקום אחר, אבל בתוך הבית שלך, בחדר השינה בתוך הבית? מה זאת אומרת? איפה אדם יהיה חופשי?

לדעתי, התופעה הזאת פסולה, ובמיוחד כשמדובר במקרה הזה בנבחר ציבור, בשר שממלא את תפקידו וממלא הרבה פונקציות, והאזנת הסתר היתה בתוך הבית שלו. לכן, אנחנו פונים בתביעה לשר לביטחון פנים לעשות בכל מאודו ולהשקיע כל מאמץ דרוש כדי לתפוס את העומדים מאחורי המעשה, להביא אותם ולהעמידם לדין. זה אינטרס ציבורי ממדרגה ראשונה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת טלב אלסאנע. אחרון הדוברים, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה. אחריו ישיב השר לביטחון פנים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בגזר-הדין בנושא עופר נמרודי קבע השופט, כי העבירות שביצע עופר נמרודי חתרו תחת אושיות שלטון החוק, פגעו בפרטיותם של בכירים בעולם העיתונות ושל אנשי עסקים הקשורים אליהם, ופגעו גם בדימוי העיתונאי.

אין ספק שפסק-הדין הזה והעונש צריכים לשמש לנו כדוגמה למה שנדרש מאתנו, כי כל מי שקרא את פסק-הדין יכול להבין, שלפי השופט אולי היה צריך לפסוק עונש יותר חמור לעופר נמרודי.

אני פונה אל השר לביטחון פנים ואומר: המשטרה נבחנת במעשיה, ולמשטרה יש הישגים בתחומים רבים. בתחום הזה – האם למשטרה יש הכלים, יש כוח-האדם כדי להבטיח את חירות הפרט, שהיא אחד היסודות הכי חשובים של הדמוקרטיה הישראלית?

אין ספק, שאם אחרי פסק-הדין החמור, לרבות החלטה של נשיא המדינה שלא להפחית את עונשו של נמרודי, באה הפרשה הזאת – ואני מסכים עם חבר הכנסת פנחסי, שאם אתה קורא עיתון "ידיעות אחרונות", אתה קורא שם שגורם בכיר במשטרה אומר: כיוון החקירה המרכזי – מאבקי כוח בתוך ש"ס; ואתה קורא גם מה שאמר סגן ראש העירייה לשעבר הרב נסים זאב: החקירה אישרה את החשדות שלי, אך לא פניתי למשטרה. אני מאחל לך, להנהגת ש"ס ולמפלגת ש"ס, שכל הדברים האלה יצאו לאור ויוכחו. אשמח מאוד. אבל כשיש דבר כזה, נראה אם זה יוכח מה יהיו הכותרות. כי בינתיים, כל מי שקרא את הכותרות האלה מסיק מסקנות חמורות מאוד לגבי מה שקורה בש"ס.

אני בודק את החוק ורוצה לשאול את השר אביגדור קהלני. ב-1995 תיקנו את חוק האזנות סתר מ-1979 וקבענו, שהאזנת סתר שלא כדין, שימוש שלא כדין בהאזנה, המאזין האזנת סתר שלא על-פי היתר כדין, דינו חמש שנים. כלומר, החמרנו בעונש. אם גם זה לא מרתיע, אולי יש מקום לעונשים עוד יותר חמורים בנושא הזה.

על כל פנים, בזה אני מבטא לא רק את תחושותי, אלא תחושה של רבים רבים בעם שלא יכולים לעבור לסדר-היום אם פרשה רודפת פרשה, ואני בטוח שהאמת תצא לאור.

לבסוף, אדוני השר, קראתי אתמול ולא האמנתי, שסופר ומשורר בישראל, אדם שאנחנו מכבדים אותו מכל הבחינות, עמוס קינן קוראים לו, ומותר לו להיות בעל דעות שמאלניות קיצוניות, זו מדינה דמוקרטית – מה הוא כותב? "אחד השקרים המוסכמים על הכול הוא: ישיבתנו בלבנון נועדה להגן על יישובי הצפון. האמת היא שחיילינו ממשיכים ליפול בלבנון כדי לשמור על 'הדרך השלישית' ועל מקומו של השר לביטחון פנים".

בדקתי היום אם אפשר להאשים את האיש הזה בהסתה, התברר לי שקשה מאוד. אבל מותר לדבר נגדו.

אני אומר, שמקיאבלי מתהפך באושר בקברו, כי המקיאבליזם הפך לדגל אצל רבים בשמאל הקיצוני ובימין הקיצוני, ואנחנו צריכים להיאבק נגד אלה שמרשים לעצמם לדבר בבטות ובגסות ולפתוח את החולשות שלהם על-ידי זה שהם מטילים האשמות שווא על השר קהלני או על דוד לוי, כפי שראיתי, ועל אחרים. אני בעד חופש הביטוי, אני בעד חופש היצירה, אני נגד שימוש בכל האמצעים כדי להשיג מטרה, ועל זה אנחנו צריכים להתאחד. האזנת הסתר היא אחד האמצעים המקיאבליסטיים להשיג מטרה זו או אחרת. כך אני רואה את הדברים.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. אדוני השר, אני מזמין אותך להשיב על ההצעות לסדר-היום בנושא האזנות הסתר.

בינתיים ברצוני לברך את ידידי חבר הכנסת דורון שמואלי שהצטרף היום לבית-הנבחרים. עדיין לא בירכתי אותך. אני יכול רק לומר מההיסטוריה, שאני יושב פה בגללך; לולא הרמת את ידי להתמודד לכנסת השלוש-עשרה. אני שמח שאנחנו נפגשים כאן היום, ואני מאמין ובטוח שעבודתך הפורייה – –

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

לא כל כך עזרת לי בפעם הקודמת, אבל זה בסדר.

היו"ר ח' דיין:

אנחנו נחשוב על ה"דיל" הבא. אני מאחל לך הצלחה. בבקשה, אדוני השר.

אברהם שוחט (העבודה):

היינו צריכים לסיים את חגיגות ה-50 באירוע כניסתך לכנסת.

היו"ר ח' דיין:

אין מסיבת סיום?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני שמח לשמוע שאתם, אנשי צומת וצומת לשעבר, מנהלים פה דיון על העבר שאין לו המשך אל ההווה, ונקווה שיש לו עתיד.

היו"ר ח' דיין:

גם לדרך השלישית יש כיוון.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בעיקר אני רוצה ללכת אל הנקודה שאנחנו עוסקים בה היום. גם אני מאחל לך, חבר הכנסת החדש דורון שמואלי, הצלחה, ושיהיה לך כל טוב. אני לא יודע דרך איזו מפלגה נכנסת, זה לא משנה, העיקר שאתה בבית.

דורון שמואלי (הליכוד-גשר-צומת):

אני שנתיים חבר בליכוד.

הי"ר ח' דיין:

גם צומת וגם הדרך השלישית הגיעו למצב של כיוונים מסוימים, או הדרך השלישית, או צומת.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא, אל תערב שמחה בשמחה. אנחנו איתנים במקומנו ואף אחד לא יזיז ורק נלך ונגדל. תרשום מה שאני אומר.

ידידי, אני רוצה להשיב כאן על הצעה לסדר-היום בנושא פרשת האזנות סתר לשר אלי ישי.

בתאריך 15 ביוני 1998 שמע שכן של השר אלי ישי שיחות במכשיר הרדיו ובהן קולו של השר. השכן העיר את תשומת הלב של השר לנעשה, ובעקבות כך נערכה בדיקה בארון הסעף ונמצא בו משדר מוצמד לקו הטלפון של השר.

משטרת ירושלים, אשר קיבלה את התלונה, ערכה במקום פעילות ראשונית לאיתור המתקנים, אך ללא תוצאות, ובתחילת יולי הועברה החקירה ליאחב"ל – יחידה ארצית לחקירת פשיעה חמורה ובין-לאומית. יאחב"ל זה אותו יאח"פ לשעבר.

בתאריך 23 בנובמבר 1998 התגלה משדר במשרד של עוזר השר מר רפי מלאכי, אשר בתחילה לא הובא לידיעת יאחב"ל, והדבר דלף לעיתונות.

בתאריך 25 בנובמבר החלה יאחב"ל, בעקבות הפרסומים, לחקור גם את הנושא הזה במסגרת החקירה הכוללת.

אני מציע לכולנו להמתין בסבלנות לתוצאות החקירה. כרגע המשטרה נמצאת ממש בעובי הקורה. אני לא יודע אם יש קצה חוט, או כפי שהגדירו את זה כאן, להאזנה אלקטרונית, איזה גל רדיו שנמצא. אבל אני מבטיח לכם, כמי שלמד את הפרשה הזאת ומקבל דיווחים, שהמשטרה עשתה הרבה, מעל ומעבר, כדי לנסות לאתר, והיא ממשיכה לעשות.

אני מקבל את הרוח הכללית שבדברי כל חברי הכנסת שדיברו פה בנושא הזה, שלא ייתכן שתהיינה האזנות וייכנסו לחיים הפרטיים, לא של נבחר ציבור ולא של אנשים מן השורה בעם ישראל. דבר כזה אסור שיקרה לנו, ואני חושב שהעבר לפחות מראה, שהמשטרה הביאה אל בית-המשפט את כל האנשים שעסקו בזה, ואני מקווה שבמקרה הזה אכן נמצא את קצה החוט. אני מציע להמתין.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני השר, הנושא הזה נמצא אצלכם כבר חמישה חודשים בחקירה. היתה חקירה סמויה ועכשיו היא גלויה. צריך לזרז את העניין.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אם אתה רוצה, אנחנו לפעמים מגייסים רבנים למשטרה, אני יכול לגייס אותך אלינו ותעזור לנו בחקירה. אמרתי את זה בחינך, אבל אני אומר לך, שהיאחב"ל, היאח"פ לשעבר, היא יחידה מקצוענית והיא זו שמטפלת בנושא הזה. לא תמיד מוצאים, אבל במקרה הזה אני מקווה שנמצא את קצה החוט.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

האם אפשר לומר בביטחון שלפנחסי לא מאזינים?

היו"ר ח' דיין:

מה אדוני השר מציע?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מציע להסתפק בהודעה שלי.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, אתה מסתפק בהודעת השר?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש דיון במליאה או בוועדה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בייגה שוחט?

אברהם שוחט (העבודה):

ועדה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת שמריהו בן-צור איננו. יורד מהפרק.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע להזמין את מועצת העיתונות לישיבה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת אחמד סעד?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

דיון במליאה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת פנחסי?

רפאל פנחסי (ש"ס):

ועדה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע איננו. חבר הכנסת זיסמן?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אני מסכים גם לוועדה וגם למליאה.

היו"ר ח' דיין:

אחד מהם.

חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת ראובן ריבלין. בבקשה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני היושב-ראש, על-פי התקנון חברי הכנסת רשאים לבקש רק דיון במליאה. כיוון שהשר נקט עמדה, שאגב נראית לי בנסיבות האלה סבירה אבל היא לא התקבלה, אני יכול לבקש דיון גם בוועדה וגם במליאה. לכן אני אומר פה הערה.

אם הנושא יתגלגל לוועדה, אני הייתי דווקא מציע הפעם, לשם שינוי, להעביר אותו לוועדת החינוך והתרבות, כי לגבי העניינים הטכניים אני מאמין למשטרה שהיא עושה מאמץ עליון כדי להפעיל כאן את החוק. זה פשוט נושא ששייך לוולגריזציה של החיים, לברוטליזציה של החיים. יש פה עוד סיפור של איזה סוג פראות שהשתלט על החיים הציבוריים שלנו. הכול מותר, התפרקות מוחלטת מהנורמות הבסיסיות, האלמנטריות של חיים ציבוריים ואישיים, פריצה גסה לחיי הפרט וכן הלאה.

חשבתי שדווקא הפעם, לשם שינוי, ועדת החינוך והתרבות, שהיא תזמין אנשי רוח, עיתונאים, סופרים, משוררים, ולא מומחים לציתות – את זה המשטרה ממילא עושה – ונקיים דיון.

היו"ר ח' דיין:

אם כך, אתה מבקש להסיר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מצדיק אותך וחושב שצריך להזמין לוועדת החינוך את מועצת העיתונות, כי האזנת סתר איננה עבירה שיש עמה קלון.

שבח וייס (העבודה):

אני מציע להעביר לוועדה, כי למעשה השר לא הציע דבר. מותר לי להציע לוועדה.

היו"ר ח' דיין:

נכון. חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה יציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אברהם שוחט.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כבוד השר, אכן דבריו של חבר הכנסת שבח וייס השרו אווירה נעימה וגם קצת קלה.

שבח וייס (העבודה):

נעימה אבל לא קלה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

או קלילה מבחינה שמחת החברים להעביר את הנושא לוועדת החינוך. אני חושב שהנושא רציני מכדי להתבדח בו. להאזין בהאזנת סתר לשר בממשלה, לדעתי זה דבר חמור ביותר, וזה רק קצה קרחון של שחיתות ושל התארגנות שהיא תוצאה של פשע חמור שפשה בתוכנו.

אני הייתי מזמין לא רק את השר לביטחון פנים, אני בטוח שהוא ומשרדו יעשו כמיטב יכולתם, אבל אני מזמין את כולנו להתייחס לנושא בכובד ראש, ואין להתייחס לעניין הזה כסתם האזנה. היו האזנות נוספות, בתוך עמנו אנחנו חיים, האזנות לעיתונאים וכל מיני מגזרים שונים. הנושא, לדעתי, חשוב מאוד, ויש להתייחס אליו בכובד ראש.

אני מציע, שבעניין הזה נמצא דרך, אולי איזו ועדה או דרך אחרת. פשוט "לעשות בודקים"; לבדוק את כל השירות הציבורי, את כל הנושאים האלה, ואולי נעלה בסופו של דבר על המקור או על ההתארגנות או על אלה שבאמת פושעים בפשעים האלה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת אחמד סעד, אתה היחיד שרצה דיון במליאה, כל השאר רצו דיון בוועדה. האם אתה מוכן לדיון בוועדה?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

דיון במליאה.

היו"ר ח' דיין:

בסדר, אין בעיה.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה ללא הצעתו של חבר הכנסת אחמד סעד. מי בעד ומי נגד? נגד – הנושא כמובן יורד מסדר-היום; בעד – הנושא עובר לדיון בוועדה. אחר כך תהיה הצבעה על הצעתו של חבר הכנסת אחמד סעד. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

נגד – 3

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי הכנסת ר' ריבלין, א' שוחט,

ר' פנחסי וע' זיסמן לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לאיזו ועדה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ועדת החינוך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ועדת הפנים.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 12, נגד – 3, אין נמנעים. ובכן, ועדת הכנסת היא זו שתחליט לאן יועבר הנושא ואיזו ועדה תדון בזה.

אנחנו עוברים להצבעה נוספת באותו נושא, על הצעתו של חבר הכנסת אחמד סעד. מי בעד ומי נגד דיון במליאה? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 8

נגד – 6

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת א' סעד בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 8, נגד – 6, אין נמנעים. ובכן, ההצעה של חבר הכנסת אחמד סעד תידון במליאה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ח' דיין:

אנחנו ממשיכים, רבותי חברי הכנסת, בסדר-היום. אנחנו עוברים לשאלות. אני מזמין את אדוני השר לביטחון פנים להשיב על שאלות מהמקום.

השר לביטחון פנים ישיב על שאלתא בעל-פה מס' 301, של חבר הכנסת אברהם בייגה שוחט, בנושא: שמירה על נגיד בנק ישראל. חבר הכנסת אברהם שוחט, בבקשה.

שמירה על נגיד בנק ישראל

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, פורסם, כי כתוצאה מהתקפות אישיות על הנגיד, הוחלט להציב עליו שמירה.

רצוני לשאול:

1. האם פנה בנק ישראל למשטרה בתלונה על איומים כלפי הנגיד וביקש שמירה?

2. אם כן – האם הוצבה שמירה על הנגיד?

3. אם לא הוגשה תלונה, האם נבדק העניין על-ידי גורם משטרי שהחליט להציב שמירה, ולכמה זמן?

היו"ר ח' דיין:

תודה. אדוני השר, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת בייגה שוחט, אני מוכרח לומר לך, שבדקתי את הנושא הזה, כי זה גם עניין אותי מלבד זה שאני צריך להשיב לך.

לגבי הקטע הראשון של השאלה שלך: לא ידוע למשטרת ישראל על איומים שהופנו כלפי נגיד בנק ישראל.

2. בנק ישראל לא ביקש שמירה ממשטרת ישראל על הנגיד.

3. ידוע למשטרת ישראל, כי בהחלטה פנימית של קצין הביטחון של הבנק, הוחלט להציב שמירה פרטית למשך יום אחד על הנגיד, והדבר נעשה ביום חמישי האחרון, קרי לפני חמישה ימים. עד כאן.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת בייגה שוחט.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האם זה כולל גם איומים לפטר את הנגיד?

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני השר, ברשותך, הייתי רוצה לשאול שאלה ולהשתמש בניסיוןך הרב. האם סביר, לדעתך, שמוסד כל כך מכובד שהיה מקבל מכתבי איום, או טלפונים על איום, לא היה פונה למשטרה עם החומר על מנת שאכן ייעשה משהו בעניין? זו שאלתי הראשונה.

שאלה שנייה: האם יש סבירות כל כך מרובה לכך שהתופעה של האיומים החזיקה מעמד אולי בתקשורת, ובמציאות אני מבין שבדקת, במשך 24 שעות? האם נראית לך העובדה, שהדבר מצא את ביטויו בכותרת ראשית בעיתון הבוקר הכי גדול במדינת ישראל כידיעה על חששות רציניים לשלומי של נגיד הבנק, ובעקבות זה ההחלטה על שמירה ליום אחד?

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס – אם כי שהובא לתשומת לבי שחבר כנסת אחד צריך להיות מהקואליציה והשני מהאופוזיציה. החבר ששאל הוא בעצם חבר מסיעתך. על כן, השאלה הנוספת תהא של חבר הכנסת רפאל פנחסי מהאופוזיציה.

שבח וייס (העבודה):

— — — אדוני היושב-ראש, זאת מסורת — — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אם בכלל מישהו צריך לדבר, אז לא מאותה סיעה.

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

רגע, רגע.

שבח וייס (העבודה):

אולי קודם צריך להיות מישהו מהקואליציה? אני מה"קואליציה".

היו"ר ח' דיין:

יש לי סגנית המזכיר והיא תייעץ לי בנושא הזה. טוב, אדוני, בבקשה, דקה מהמקום.

שבח וייס (העבודה):

אגב, זה רעיון טוב שפעם מישהו ידבר מהאופוזיציה ופעם מישהו ידבר מהקואליציה.

היו"ר ח' דיין:

הובא כאן לתשומת לבי, שמדובר רק בהצעות לסדר-היום ולא בשאילתות.

שבח וייס (העבודה):

כן, זהו. זה מה שרציתי להביא לתשומת לבך, אבל אני רואה שסגנית המזכיר עשתה זאת.

אדוני היושב-ראש, יהיה לפעמים קושי בכנסת הזאת לקבוע מי באופוזיציה ומי בקואליציה. אבל זה רק בינינו. יש תופעה מרתקת של "קופוזיציה".

אני רוצה להציג שאלה לאדוני השר ברוח השאלה של בייגה שוחט. חבר הכנסת שוחט, נדמה לי שאני ממשיך את הקו שלך. גם בנאום אחר, לא שלך, היה אותו קו. אני רוצה להמשיך את הרוח הזאת.

יש לי יותר מהרגשה – וזה לא דבר חדש, זה דבר בנאלי – שהעניין הזה של ההגנה האישית הפך גם לעניין של סטטוס. יש לי הגנה אישית, יש לי שומרים, עשרה, 20. מדד היוקרה, מדד הפרסטיז'ה, מדד הפרסום – ואני מרשה לעצמי לומר גם מדד הגימיק – זה העניין של ההגנה.

כשהייתי יושב-ראש כנסת כפו עלי סוג של הגנה וצמצמתי זאת לשליש, עד כמה שיכולתי. וזה לגבי עצמי, כי היתה לי איזו תחושה לא נוחה, שאנחנו בעקיפין גם יוצרים אווירה של מדינת מצור ומשטרה. לי זה נראה מאוד מופרז. אני מקווה שאני לא מסכן, חלילה, את חייו ובריאותו של מישהו. אני יודע שאני חי במדינה שנרצח בה ראש ממשלה.

יצחק כהן (ש"ס):

עליך לנהוג בנו כפי שאתה נוהג בעצמך.

שבח וייס (העבודה):

גמרתי את השאלה.

יצחק כהן (ש"ס):

תנהג בנו כפי שאתה נוהג בעצמך.

שבח וייס (העבודה):

אדוני, אני נתתי לך זמן מעבר לתקנון, והנימוס קצת מחייב שתירגע פה. לא היית כאן ונתתי לך סתם פרוטקציה.

יצחק כהן (ש"ס):

תנהג בנו כפי שאתה נוהג בעצמך. אתה מדבר לפעמים עשר דקות ואף אחד לא אומר מלה. כשאנחנו מאחרים – אתה מעיר על כך.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש למסור הודעה אישית. חבר הכנסת יצחק כהן העלה פה נושא. בניגוד לתקנון נתתי לו אחר כך להציג שאילתא. במקרה כזה אני הייתי בולם קצת את הפה.

יצחק כהן (ש"ס):

אתה לא תבלום לי את הפה. אתה לא תבלום את הפה לאף אחד.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת פנחסי, דקה מהמקום.

שבח וייס (העבודה):

אני הייתי בולם לך את הפה.

יצחק כהן (ש"ס):

אז תבלום.

היו"ר ח' דיין:

מה קרה לכם? מה קרה לכם, חבר'ה? תירגעו. זה לא מתאים. חבר הכנסת כהן, לא מתאים המעמד הזה, לא לך ולא לחבר הכנסת וייס המכובד. זה לא מתאים לכם.

שבח וייס (העבודה):

לא עשיתי כלום.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת פנחסי, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כפי ששאל חבר הכנסת שוחט לגבי השמירה על הנגיד, אנחנו בימים האחרונים התעסקנו גם בהגנת בתי חברי הכנסת המאוימים, או בתים של השרים המאוימים, שהם ממוגנים.

שאלתי היא זו: האם גם נגיד בנק ישראל נכנס לקבוצת השרים שבתייהם מוגנים? או שגם לגביו צריך לקבל החלטה שצריך למגן את ביתו? איפה הדברים האלה עומדים? באילו קריטריונים?

היו"ר ח' דיין:

אני מציע שתכניס אותם לחדרים אטומים וזהו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני שואל, האם גם ביתו של הנגיד מוגן?

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת פנחסי. אדוני השר, בבקשה.

אפשר לשבת בכספת באוצר. מה קרה?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני מנסה להיות רציני.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זו משימה בלתי אפשרית במציאות הזאת.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

חבר הכנסת בייגה שוחט, אשיב על שלוש השאלות הנוספות שהגשת לפני. האם ייתכן, על-פי ניסיוני, שלא הוגשה תלונה? בדרך כלל, על-פי ניסיוני, כשהיה איום על חיי איש ציבור או חבר כנסת, המשטרה ידעה מזה והוגשה תלונה. במקרה הזה אני לא יודע.

אשר לעניין של 24 שעות שמירה – אני לא יכול להיכנס לדבר הזה. זה שיקול פנימי בתוך הבנק. מכאן שאין לי יכולת להתייחס לעניין.

אשר לגודל הכותרת – גם על זה אין לי שליטה. אבל לא הוגשה תלונה.

לשאלות חבר הכנסת וייס – אני מקבל את רוח הדברים שאמרת. קורה לנו משהו במדינה באשר למיגון האישי. אומנם אנחנו מקבלים איומים; אנחנו אנשי ציבור. נדמה לי שבאמת – ותרשה לי קצת לגלוש – העניין של האיש שהולך מאחורינו יוצר סטטוס מסוים. אספר לך מניסיוני, שכל פעם שאני מגיע ללא שומר, אומרים לי: איפה השומר שלך? כאילו ערכי ירד בעיני הציבור.

יש עלי שמירה כל הזמן, וכתבתי מכתב לשב"כ שזה נמאס עלי. כתבתי במכתב: מותי על אחריותי, תלכו ממני, אני לא רוצה אתכם לידי. כתבתי זאת חד-משמעית. רק לאחר שחתמתי על מסמך שכזה – וכתבתי שלוש פעמים מכתב כזה – הסכימו להוריד ממני את השמירה. באמת היום אני מרגיש –

היו"ר ח' דיין:

כמו טרומפלדור.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

– חופשי ומאושר. חופשי ומאושר.

אבל הציבור התרגל, שככל שיש לך יותר שומרים סביבך, מעמדך החברתי יותר גבוה. אני אומר את הדברים כרגע לגבי התחושה הכוללת.

לחבר הכנסת פנחסי – לאחרונה דנו בממשלה על הנושא מי יקבל אבטחה. אתה מכיר את הנושא, הוא התפרסם בעיתונות. סוכם שחברי הממשלה יקבלו אבטחה על-ידי השב"כ, הנשיא כמובן, יושב-ראש האופוזיציה, שרים לשעבר שעסקו בביטחון וחוץ וכו'.

אשר לנושא של מיגון בית – הדבר הזה לא קיים. אנחנו לא ניתן אותו. אם מישהו יחליט למגן את ביתו – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

כל השרים – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

נושא השרים זה משהו אחר. השרים נמצאים בקטגוריה שלגביה השב"כ מחליט איזו רמת מיגון תהיה להם. אשר לנגיד – הוא איננו נמצא ברשימה של אלה שהשב"כ מגן עליהם. אם יש לו בעיה – המשטרה היא זו שצריכה להגן עליו והיא תקבע את רמת המיגון. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את השר להשיב על שאלות רגילות.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש למחוק מהפרוטוקול את ההערה שלי לחבר הכנסת יצחק כהן.

היו"ר ח' דיין:

קיבלתי; זה נרשם.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אני מבקש למחוק מהפרוטוקול – – –

היו"ר ח' דיין:

קיבלתי. קיבלתי בכיף.

רפאל פנחסי (ש"ס):

— — — ברוח טובה — — —

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ח' דיין:

השר לביטחון פנים ישיב על שאלתא מס' 2952, של חבר הכנסת אחמד סעד. בבקשה.

עצירים ביטחוניים בכלא אל-ג'למה

חבר הכנסת א' סעד שאל את השר לביטחון פנים ביום ב' בסיוון התשנ"ח (27 במאי 1998):

ומנ"ע ומק"ע – שמותיהם המלאים מופיעים במקור) – בני 17, תושבי רמת-הגולן, מוחזקים כעצירים ביטחוניים בכלא אל-ג'למה. על אף היותם מואשמים בעבירות ביטחוניות, מוחזקים השניים בחברת אסירים פליליים.

רצוני לשאול:

1. מדוע מוחזקים השניים באגף האסירים הפליליים בבית-הסוהר?

2. האם נשקלת העברתם של השניים לאגף האסירים הביטחוניים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, תשובה על שאלתא של חבר הכנסת אחמד סעד: עצירים ביטחוניים בכלא אל-ג'למה.

א. במהלך 8 ו-9 באוקטובר 1997 הובאו לבית-המעצר קישון הקטינים כחשודים בעבירות הצתה, הסגת גבול, קשירת קשר לביצוע פשע, התארגנות בלתי חוקית וכו'.

ב. ביום 22 בפברואר 1998 נגזר דינם של קטינים אלה יחד עם שניים אחרים בבית-המשפט המחוזי בנצרת – ח.פ. 589/97 – בשבתו כבית-משפט לנוער, ל-48 חודשי מאסר, מהם 18 בפועל לגבי נאשם מס' 1 ו-42 חודשי מאסר בפועל לגבי נאשם מס' 2.

ג. ביום 26 בפברואר 1998 נשלחו טופסיהם לנציבות שירות בתי-הסוהר לשם העברתם למשמורת שב"ס. נציבות שב"ס השיבה, כי מאחר ששניהם עצורים/שפוטים ביטחוניים, אין ברשותם מקום עבור קטינים השפוטים על עבירות ביטחוניות.

ד. אסיר אחד הועבר לבית-הסוהר השרון ב-14 ביוני 1998.

ה. אסיר נוסף הועבר לבית-הסוהר השרון ב-8 ביוני 1998.

ו. שני האסירים נמצאים באגף הנוער (ביטחוניים).

אומנם התשובה מאוחרת, אבל היא ניתנה בעל-פה למשפחות ולחבר הכנסת קודם לכן, לפני הפגרה.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני מודה לך על תשובתך. ההורים, המשפחה שהתקשרה אלי – הדאגה שלהם היא, למה לכלוא אותם עם אסירים פליליים? למה לא לשים אותם, אם הם אסירים ביטחוניים – למה עם אסירים פליליים, שזה מסכן את החיים שלהם? לכן, השאלה היא הדאגה של המשפחה לגורל הבנים שלהם, יקריהם.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מניח שהסיבה היא שהם צריכים להיות באגף הנוער, ולכן, מפני שהם קטינים, הם צריכים להימצא באגף הנוער, ואין לנו אגף נוער בכל בתי-הכלא. אבל כיוון שלנוכח שאלתך עולה לי פה רעיון נוסף, אני מציע לך שאבדוק את השאלה הזאת פעם נוספת ואשיב לך בימים הקרובים.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

מינוי רב"ש ליישוב ערב-אל-עראמשה

חבר הכנסת ח' מירום שאל את השר לביטחון פנים ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

נמסר בתקשורת היום, כי מפקד משמר הגבול החליט שלא למנות רכז ביטחון שוטף ליישוב ערב-אל-עראמשה.

רצוני לשאול:

1. האם המידע הזה נכון?

2. האם ניתן למנוע מינוי רב"ש מיישוב ערבי אף ששווג כיישוב קו עימות?

3. כיצד ינהג משרדך בעניין זה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הסוגיה הועלתה בפני בעבר.

2. נערכה עבודת מטה במשרד בנושא.

3. בימים אלה קיבלתי החלטה לאייש מיידית את משרת רכז ביטחון שוטף ביישוב.

מאבטחים ללא נשק בבתי-ספר

חבר הכנסת א' גבאי שאל את השר לביטחון פנים ביום ט"ז בסיוון התשנ"ח (10 ביוני 1998):

לאחרונה פורסם ב"דיעות אחרונות" – רצ"ב – כי יותר משליש ממאבטחי בתי-הספר חמושים בגז מדמיע ולא בנשק, וזאת בניגוד להנחיות המשטרה.

רצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. אם כן – מדוע אין המשרד אוכף את ההנחיות?

3. באילו אזורים בארץ שכיחה התופעה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל ונמסר לי כי:

א. על-פי הנתונים שבידינו קיימים מקרים של שומרים ללא נשק, אך מספרם בהיבט הארצי קטן מ-4%, ולהלן הנתונים:

במחוז הצפוני: 0 שומרים עם גז מתוך 826. במחוז מרכז: 63 שומרים עם גז מתוך 642, באחוזים: 8.9%. במחוז תל-אביב: 0 שומרים עם גז מתוך 610. במחוז ירושלים: 38 שומרים עם גז מתוך 420, באחוזים: 9%. במחוז הדרומי: 0 שומרים עם גז מתוך 455. במחוז ש"י: 0 שומרים עם גז מתוך 178. סה"כ: 101 שומרים עם גז מתוך 3,131, אחוזים: 3.3%.

ב. חלק מהמאבטחים ללא נשק מהסיבות הבאות: 1. חוסר הקפדה של קב"ט הרשות החתום על הסכם עם חברת השמירה שמתפקידה לספק שומרים מוכשרים עם נשק; 2. בשל התשלום הנמוך שמקבל שומר יש עזיבה גדולה.

ג. גז מדמיע לא עונה על צורכי אבטחה במוסדות החינוך.

ד. הפעולות שנעשו על מנת לוודא שמאבטחים יהיו חמושים בנשק ומאומנים להפעלתו: הועברה פנייה למשרד החינוך, האחראי לקב"טי הרשויות, שיגבירו את הפיקוח ויפעילו סנקציות הקיימות בחוזה ההעסקה על מנת לשפר את המצב; וכן ביקורות של המשטרה במוסדות חינוך על מנת לוודא ששומר עונה לדרישות המשטרה.

ידיעה על הכאת תלמידי ישיבה בירושלים

חבר הכנסת ד' אזולאי שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

השבועון "יום ליום" מדווח – רצ"ב צילום הידיעה – כי חילוני הכה שלושה תלמידי ישיבה צעירים בשכונת בית-וגן בירושלים, השליך מגבעות וכיפה וקיללם. תלונות הוגשו למשטרת הבירה.

רצוני לשאול:

1. האם נחקרה התלונה?

2. מי נחקר במסגרת חקירה זו?

3. כיצד ניסתה המשטרה לאתר את הפוגע?

4. מה העלתה החקירה עד כה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם מחוז ירושלים במשטרת ישראל, ונמסר לי כי לא ידוע להם על אירוע מסוג זה.

התנדבות למשמר האזרחי של בני העדה הבדואית

חבר הכנסת ג' עזרא שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

לאחרונה פניתי למפכ"ל בעקבות פניית כמה בני משפחה מקרב העדה הבדואית ששירתו בעבר בצבא או במשטרה ומחזיקים נשק ברשיון, המבקשים להתנדב למשמר האזרחי באזורם אך נענים בשלילה, וזאת משיקולי ביטחון-שדה וקשר לפלילים במשפחתם.

רצוני לשאול:

האם נמנעת התנדבותם בשל קשר כלשהו לפלילים במשפחתם?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

א. חלק מהליך בדיקת מועמד להתנדבות במשא"ז הוא בדיקת ביטחון-שדה. הבדיקה המבוצעת במשא"ז מתחלקת לשתי רמות עיקריות: 1. גיוס מתנדבים ברמה הקלאסית – לבוש אזרחי – לרמה זו נבדק המועמד בלבד, לא נבדק קשר לפלילים של בני משפחה של המועמד; 2. גיוס מתנדבים ליחידות המיוחדות. לבוש – מדי משטרה. לרמה זו נבדק המועמד ונבדק קשר לפלילים של בני המשפחה של המועמד.

ב. הנושא נדון בעבר בבג"ץ מס' 4360/94, תייסיר טאטור נגד שר המשטרה ואחרים. בבג"ץ הנ"ל החליט השופט חשין, כי השיקול של בני משפחה הקשורים בפלילים ראוי להיות עילה לפסילה לגיוס למשטרה/משא"ז מהטעמים הבאים: 1. החשש לניגוד עניינים בין הנאמנות למשפחה לבין הנאמנות למשטרה; 2. החשש לפגיעה באמון הציבור במשטרה שבה משרתים מי שבני משפחתם קשורים בפלילים. זהו שיקול משני, אך כשהוא מצטרף לשיקול הראשון הוא מוסיף משקל.

ג. אם עולה מקרה ספציפי, אנו נשמח לקבל את פרטיו ולענות באופן פרטני.

תנאי הכליאה בבית-המעצר אבו-כביר

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"א בתמוז התשנ"ח (15 ביולי 1998):

נודע, כי 80 כלואים באבו-כביר פתחו בשביתת רעב בגין תנאי כליאתם. שורש הרע, לדבריהם, הוא בצפיפות בבתי-הסוהר, הגורמים להשהייתם של אסירים בתנאי מעצר, מה שגורם לפגיעה גם בזכויותיהם.

רצוני לשאול:

1. כמה אסירים וכמה עצירים מצויים כיום בבית-המעצר אבו-כביר?

2. כמה עצירים ערוך המתקן להכיל?

3. מה ייעשה למניעת הצפיפות?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

תשובה על שאילתא רגילה מס' 3396, של חבר הכנסת רפאל פנחסי, בנושא: תנאי כליאה בבית-המעצר אבו-כביר.

א. בתאריך 8 ביולי 1998 הכריזו כ-80 עצורים חייבי שב"ס על שביתת רעב, כמחאה על אי-העברתם לשב"ס, וכפועל יוצא, אי-מתן הטבות שהם זכאים להן בהיותם במתקני שירות בתי-הסוהר. מאז עברו כמה חודשים והעניינים הסתדרו.

ב. פיקוד המחוז ומפקד בית-המעצר עושים מאמצים להעברת העצורים חייבי שב"ס למתקני שב"ס כדי שיזכו בהטבות, ובכך כאמור גם תימנע הצפיפות התמידית.

ג. בבית-המעצר באבו-כביר ניתן לקלוט כ-240 עצורים.

ד. תשובה בכתב ניתנה בעבר לחבר הכנסת במסגרת השאילתא.

אני רוצה לומר לחבר הכנסת פנחסי, שהיום פתחנו בית-כלא חדש, שנקרא כלא חרמון, שיקלוט לתוכו כ-720 אסירים – – –

נסים דהן (ש"ס):

צריך לקרוא לו בית-מלון חרמון.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת פנחסי, בתקופה האחרונה, בשנה האחרונה במיוחד, המשטרה עוסקת חזק מאוד, קשה מאוד, בתפיסת אלה המביאים לעלייה בפשיעה במדינת ישראל, והגענו למצב שבתי-הכלא, בתי-המעצר ובתי-המעצר שבתוך המשטרות מלאים עד אפס מקום. נדמה לי שפתיחת בית-הכלא היום תקל את העומס בחדרי המעצר ובבתי-הסוהר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

שאלה נוספת.

הי"ר ח' דיין:

שאלה נוספת, בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מודה לך על התשובה המפורטת, אבל אני בשאלתי שאלתי כמה אסירים שוהים באבו-כביר וכמה מכיל המתקן. ענית לי – 240. התכולה שיש שם – כנראה 240 מיטות. כמה אסירים נמצאים באבו-כביר, היום, בפועל? על זה לא קיבלתי תשובה. וזה גורם לצפיפות. אם במקום 240 היום יש שם 350 או 400 או 500, זה כנראה גורם לצפיפות, ועל זה לא קיבלתי תשובה.

שאלה נוספת: מה מספרם של אלה שכבר נשפטו וצריכים לעבור לשב"ס ועדיין נמצאים בבתי-מעצר, מפני שאין מקום בשב"ס או משהו דומה לזה? זה גורם לצפיפות וזה גורם לתסיסה ולשביתה. על זה לא קיבלתי תשובה.

אני אודה לאדוני אם יוכל להעביר לי את התשובה בכתב בהזדמנות הקרובה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את חבר הכנסת – – –

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אין ספק שנמצאים בבית-המעצר אבו-כביר יותר מ-240. המספר עולה ויורד. אני לא יודע להגיד לך נכון לרגע זה, אבל תקבל תשובה בתוך 24 שעות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, אדוני.

היעלמות אשה עם בנה הקטין

חבר הכנסת ע' דהאמשה שאל את השר לביטחון פנים ביום ו' באב התשנ"ח (29 ביולי 1998):

סא"א – שמה המלא מופיע במקור – אם יהודייה שהתאסלמה, נעלמה ב-1994 יחד עם בנה הקטין, כנראה בלווית אנשי "עטרת כוהנים". בתי-המשפט הכריעו, שהזכות להחזיק בקטין היא לאביו.

רצוני לשאול:

1. האם הפרטים נכונים?

2. אם כן – היכן נמצא הבן היום?

3. האם יוחזר הבן לאביו ולשאר בני משפחתו?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

תשובה לחבר הכנסת דהאמשה בנושא היעלמותו של אברהם אבו אל-נג'יב עם אמו סולטאנה אבו אל-נג'יב.

1. המשטרה לא הצליחה לאתר חומר חקירה רלוונטי.

2. מבדיקת המחשב עולה, כי היה רישום על היעדרות אשה בעלת תעודת זהות זהה ובן, אשר הוכרזו כנעדרים בשנת 1995 ואותרו בסמוך להיעדרות.

3. כאמור, חומר חקירה לא אותר.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זאת אומרת לא אותר?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד השר, אני לא צריך כמו המשטרה או יותר מהמשטרה פרטים. מדובר באשה אשר ניהלה משפט, הגיעה לבית-המשפט העליון, היה לה עורך-דין, היתה מיוצגת, והכול ידוע מבחינת הממצאים. אם האשה הזאת נעלמה והיא העלימה יחד אתה את הבן בניגוד לפסק-דין של בית-משפט, משטרת ישראל מרימה ידיים ואומרת: אני לא יכולה לבצע את פסק-הדין? כך אנחנו חיים במדינת חוק ועם משטרה מתוקנת?

אני במקומך הייתי מפטר את האחראים. תביא אנשים שיוכלו לבצע את פסקי-הדין של בית-המשפט. מה זאת אומרת אין חומר חקירה? לא מוצאים את זה? זאת תשובה?

יצחק כהן (ש"ס):

הוא יהודי. אם האמא שלו יהודייה, הוא יהודי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בית-המשפט החליט שהוא יהיה עם אבא שלו, לא משנה אם הוא יהודי או לא יהודי. אנחנו עכשיו פוסקים? יש דין ויש דיין. בית-המשפט החליט שהבן הזה יהיה בחזקת האב. למה לא מבצעים את פסק-הדין? איפה המשטרה? מי יכול לעזור אם לא המשטרה? מה, אנחנו במדינת חוק, לא?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

עכשיו אנחנו מקיימים דיון מי האב ומה הוא?

יצחק כהן (ש"ס):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

עזוב אותו. חאלס.

קריאות:

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל יש פסק-דין של בית-המשפט – – –

קריאות:

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זאת אומרת שתיק החקירה לא נמצא?

יצחק כהן (ש"ס):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אותך לא שאלתי, בכל אופן ענו לך. אני רוצה תשובה מהשר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

לא נאמר שתיק החקירה – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

החומר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

הנושא הזה יותר מורכב ממה שאתה חושב, והתשובה שלי היא כרגע כפי שנאמרה. אנחנו לא מנהלים פה דיון. אם תרצה לשבת אתי בנפרד – תשבו בנפרד.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

שמירה בבית-העלמין בהר-הזיתים

חבר הכנסת ש' הלפרט שאל את השר לביטחון פנים ביום י"ג באב התשנ"ח (5 באוגוסט 1998):

בהר-הזיתים בירושלים יש התנכלויות חוזרות ונשנות לקברים ולמצבות. גם בשבוע שעבר נופצו מצבות של כ-30 רבנים, ולמרות כל ההבטחות המצב הולך ומחמיר.

רצוני לשאול:

1. האם נשקל להקים באזור העליון של הר-הזיתים תחנת משטרה קבועה?

2. האם נשקלים פטרולים קבועים – 24 שעות ביממה – כדי להרתיע את המתנכלים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

תשובה לחבר הכנסת שמואל הלפרט בנושא שמירה בהר-הזיתים:

א. האחריות לשמירה על בית-העלמין בהר-הזיתים היא של משרד הדתות. לפני כשנתיים מומנה השמירה במקום על-ידי משרד הדתות והופעלה חברה אזרחית, אולם השמירה הופסקה בגלל בעיות תקציב.

ב. משטרת ישראל אינה חברת שמירה.

ג. למרות האמור בסעיף ב', משטרת ישראל ומחוז ירושלים מנחים את הסיורים להגיע מעת לעת למקום.

ד. באירועים גדולים, אזכרה או לוויית, מאבטחת המשטרה את המבקרים בהר-הזיתים.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

תודה לשר המשטרה על התשובה. בכל זאת, אני רוצה לשאול: האם לאור המצב של ניפוץ 30 מצבות ביום אחד, של רבנים מפורסמים, המשטרה בכלל לא מתכוונת לנקוט אמצעים מרתיעים כדי למנוע המשך ניפוץ מצבות לעתים תכופות? אדוני השר, האם המצב הקיים של ניפוץ מצבות לעתים מאוד קרובות יכול, להערכתך, להימשך?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

כשהמשטרה מקבלת תלונה, בדרך כלל היא חוקרת אותה ובודקת. אם יש ניפוץ מצבות ומגיעה תלונה, המשטרה חוקרת ומנסה למצוא מי עשה את הפעולה הזאת. אבל, רוח שאלתך אומרת: בעצם, האם יש צורך בשמירה במקום הזה ובנוכחות? אם אתה שואל אותי – חיובי. המקום הזה מאוד רגיש. הוא מהווה מוקד של ונדליזם על-ידי אלה שלא אוהבים אותנו במקום. השמירה שהיתה במקום כנראה הביאה במחשבה תחילה למצב שלקחו סיכונים בעניין. אבל, המשטרה תחקור כאשר תוגש לה תלונה. אני לא יודע אם הוגשה תלונה.

היו"ר ח' דיין:

שאלתא מס' 3552, של חבר הכנסת מיכאל קליינר, שאיננו; לפרוטוקול.

טיפול המשטרה בתלונה על הנעשה בעיריית נתניה

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את השר לביטחון פנים ביום ח' בחשוון התשנ"ט (28 באוקטובר 1998):

ב-29 ביולי 1998 הוגשה תלונה למשטרה – צילומה רצ"ב – המדברת על הנעשה בעיריית נתניה. על-פי הנטען, המשטרה אינה מטפלת בתלונה למרות ראיות שנמסרו לה, כאשר האנשים שנגדם התלוננו ממשיכים בתפקידם.

רצוני לשאול:

האם אכן לא נפתחה חקירה? אם לא – מדוע?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל ונמסר לי כי:

א. תלונתו של עורך-הדין פינטו בשם "כ.א.מ. שירותי שמירה בע"מ" התקבלה במשטרה בתאריך 29 ביולי 1998 והועברה לטיפול של יחידת ההונאה במחוז מרכז (תיק פ.א. 11349/88, תחנת נתניה).

ב. היחידה פתחה בחקירה והתלונה מטופלת באופן אינטנסיבי. עד כה נגבו עדויות והחקירה בעיצומה.

היו"ר ח' דיין:

שאלתא מס' 3553, של חברת הכנסת סופה לנדבר, שאיננה; לפרוטוקול.

נוהלי נסיעה של ניידות משטרה

חברת הכנסת ס' לנדבר שאלה את השר לביטחון פנים ביום ח' בחשוון התשנ"ט (28 באוקטובר 1998):

בעטיו של אירוע טרגי באשדוד – דריסתה של אם חד-הורית בידי ניידת משטרה – רצוני לשאול:

1. מה הם נוהלי ומגבלות הנסיעה החלים על כלי רכב של המשטרה?

2. האם נערך תחקיר בעניין האירוע, ומה הן תוצאותיו?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

1. על שוטרי משטרת ישראל חלות תקנות התעבורה ופקודות התעבורה, כפי שהחוק חל לגבי כל נהג/אזרח. תקנות 93/א, 94 ו-95 מתייחסות לרכב ביטחון. תקנה 32 מתייחסת גם לרכב של משטרת ישראל.

2. אשר לתאונה הטרגית, שבה נפגעה אשה באשדוד מניידת משטרה ונפטרה, הוברר כדלקמן: א. נפתח תיק חקירה, והחקירה בעיצומה; ב. רשיונו האזרחי והמשטרה של השוטר נפסל ל-90 יום.

היו"ר ח' דיין:

שאלתא מס' 3554, של חברת הכנסת מרינה סולודקין, שאיננה; לפרוטוקול.

מספר דוברי הרוסית במשטרת ישראל

חברת הכנסת מ' סולודקין שאלה את השר לביטחון פנים ביום ח' בחשוון התשנ"ט (28 באוקטובר 1998):

רצוני לשאול:

1. כמה דוברי רוסית גויסו למשטרת ישראל משנת 1990?

2. כמה מהם שובצו בתפקידי חוקרים וכמה בתפקידי שוטרים?

3. האם יקצה המשרד תקנים נוספים לדוברי רוסית, ואם כן – בכמה תקנים מדובר?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

1. על-פי הרישום בקובץ כוח-האדם הממוחשב של המשטרה, מספר דוברי הרוסית שגויסו משנת 1990 הוא 479. להערכת המשטרה, מידע זה אינו מדויק, ועל כן הנתון המוצג להלן – להערכת המשטרה יותר מדויק.

על-פי הרישום בקובץ כוח-האדם הממוחשב של המשטרה, מאז 1990 גויסו למשטרת ישראל 1,399 שוטרים שנולדו בארצות חבר העמים. בנוסף יש עוד 25 שוטרים שגויסו בתקופה זו וצוין על-ידם כי הם דוברי רוסית. סך הכול – 1,424 שוטרים.

2. התפלגות המגויסים היא כדלקמן: מערך החקירות – 162; מערך אג"ם – 1,116. שאר 146 המגויסים משרתים בתפקידי מינהל, משק ושירותים ובתפקידים טכניים מקצועיים.

היו"ר ח' דיין:

שאילתא מס' 3555, של חבר הכנסת עוזי לנדאו, שאיננו; לפרוטוקול.

א-העברת סכומי קנסות שהרשות הפלסטינית גובה בשם ישראל

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את השר לביטחון פנים ביום ח' בחשוון התשנ"ט (28 באוקטובר 1998):

נתפרסם, כי מינואר עד אוגוסט 1997 רשמה משטרת ישראל כ-60,000 דוחות לפלסטינים בכבישי יו"ש, והעבירה אותם לטיפול המשטרה ובתי-המשפט של הרשות הפלסטינית. הקנסות שהוטלו בגין זה אינם מועברים לידי ישראל.

רצוני לשאול:

1. האם המידע נכון?

2. האם וכיצד ממשיכה המשטרה לקיים מעקב אחר עברייני התנועה הפלסטינים?

3. האם מועברים לישראל כספי קנסות של ערביי הרשות הפלסטינית בגין עבירות שנעשו בתחומי "הקו הירוק", ואיזה חלק מסך כל החוב שולם בשנת 1997?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

1. המידע שהובא על-ידי חבר הכנסת לנדאו נכון.

2. דוחות תנועה נגד פלסטינים מעבר ל"קו הירוק" אינם ממוחשבים במחשב משטרת ישראל, ולפיכך אין עליהם מעקב.

3. לגבי העברת הכספים למדינת ישראל, יש לפנות לראש ענף כלכלה במינהל האזרחי באיו"ש או לקמ"ט תחבורה במינהל האזרחי באיו"ש.

היו"ר ח' דיין:

שאלתא מס' 3589, של חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, שאיננו; לפרוטוקול.

פגיעה ברכוש בכפר אכסאל

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את השר לביטחון פנים ביום ח' בחשוון התשנ"ט (28 באוקטובר 1998):

בחודש ספטמבר 1998 אירעו כמה מקרים של פגיעה ברכוש בכפר אכסאל, שכללו שרפות, פגיעה ברכבים וגנבות מבתים. מקרים אלה מעוררים בהלה ותרעומת בקרב התושבים. המשטרה עצרה כמה חשודים, אך שחררה אותם מיידי.

רצוני לשאול:

1. מה הן תוצאות החקירה שערכה המשטרה בתקופה האחרונה באכסאל?

2. מה תעשה המשטרה כדי למנוע הישנות מקרים כאלה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

1. א. אכן בחודש ספטמבר 1998 אירעו בתחומי הכפר אכסאל כמה אירועים של פגיעה ברכבים, כמו גם שרפות.

ב. בעקבות האירועים נחקרו כמה חשודים ואחד מתוכם נעצר.

ג. חקירת האירועים בתחנת עפולה טרם הסתיימה.

ד. אשר לאירועי ההתפרצות והגנבה מבתי-דירות, אירועים אלה דומים לאירועים בכלל מרחב העמקים, ואין לקשור בינם לבין האירועים האחרים שאירעו בתחומי הכפר.

2. משטרת ישראל מרחב העמקים, באמצעות תחנת עפולה, משקיעה כוחות ומשאבים לגילוי מבצעי העבירות.

היו"ר ח' דיין:

שאלתא מס' 3598, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שאיננה; לפרוטוקול.

ענישה על הצתה או גרימת שרפה ברשלנות

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את השר לביטחון פנים ביום ט"ו בחשוון התשנ"ט (4 בנובמבר 1998):

מגפת השרפות ביערות מדינת ישראל גוברת, כאשר לפעמים הגורם הוא טבעי, דהיינו בגלל תנאי מזג האוויר. אך יש להילחם בתופעה הקשה והנפוצה של גרימת שרפה ברשלנות או בכוונה בשטח ציבורי.

רצוני לשאול:

1. איזה עונש צפוי לאדם הנמצא אשם בהצתה או בגרימת שרפה ברשלנות?

2. האם עליו לשלם קנס או פיצויים כלשהם למדינה?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

1. על-פי סעיפים 448 ו-449 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, הגורם להצתה דינו 15 שנות מאסר, ואם מדובר בהצתת נכס המשמש את הציבור – דינו מאסר 20 שנים. אשר לגרימת שרפה ברשלנות – מאסר שלוש שנים.

2. המשטרה אינה מחזיקה נתונים סטטיסטיים על עונשים שבית-המשפט נוהג לתת על עבירות אלו, וגם לא על החלטות בית-המשפט באשר לקנסות ו/או פיצויים לאנשים שנמצאו אשמים בביצוע העבירות הנ"ל. לכן, אשר לנקודות אלו, יש לפנות למשרד המשפטים, מאחר שבית-המשפט והפרקליטות הם בתחום אחריותו.

היו"ר ח' דיין:

עתה שאילתא מס' 3615, של חבר הכנסת אחמד סעד, בנושא: מעצרים באום-אל-פאחם. בבקשה.

מעצרים באום-אל-פאחם

חבר הכנסת א' סעד שאל את השר לביטחון פנים ביום ט"ו בחשוון התשנ"ט (4 בנובמבר 1998):

נודע לי, כי משטרת ישראל החלה בימים אלה בגל מעצרים בעיר אום-אל-פאחם על רקע האירועים שהתרחשו שם בחודש שעבר. פעולות אלו של המשטרה נוגדות את ההסכמות שהושגו בעקבות אותם אירועים בין נציגי אום-אל-פאחם לבין נציגי המשטרה וועדת הפנים של הכנסת.

רצוני לשאול:

1. מדוע פתחה המשטרה בגל מעצרים זה?

2. האם אין סתירה בין פעולות אלו של המשטרה לבין ההסכמות הנ"ל?

3. האם יופסקו המעצרים מיידית וישוחררו העצורים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

א. בסוף חודש ספטמבר 1998 אירעו הפרות סדר המוניות באזור אום-אל-פאחם, וכל זאת על רקע פינוי אוהל מחאה שהוקם בשטח אש 107. במהלך האירועים נעצרו חשודים בעבירות של יידי אבנים, תקיפת שוטרים, התפרעות, השלכת בקבוקי תבערה וכיוצא באלה.

ב. בתאריך 27 בספטמבר 1998, בשעות הערב, התקיימה פגישה בהשתתפות יועץ ראש הממשלה לענייני ערבים, חברי כנסת, חברי מועצת אום-אל-פאחם, ראשי רשויות ונכבדים. בפגישה סוכם, כי עד סוף חודש דצמבר 1998 תינתן ארכה לניהול משא-ומתן לעניין ההסדרים בשטח האש.

במהלך הפגישה הועלו בקשות לפינוי המאהל הצבאי משטח האש, וכמו-כן בקשה לשחרור העצורים שנעצרו במהלך היום.

ג. ברצוני להדגיש, כי במהלך המפגש האמור לא השתתף כל נציג מטעם המשטרה וכי המשטרה לא היתה צד להסכם זה.

במטרה לקדם את ההסכם ובניסיון להביא להרגעת הרוחות וכמחווה של רצון טוב התקבלה במשטרת ישראל החלטה על שחרור כלל העצורים, ואכן אלה שוחררו בבוקר למחרת.

בשום שלב מן השלבים המשטרה לא היתה צד להסכם שלפיו החשודים לא ייחקרו או לא ייעצרו בגין החשדות לביצוע עבירות פליליות. מדובר בחשד לעבירות חמורות מסוג פשע, כגון הצתת יערות, זריקת בקבוקי תבערה אל עבר כוחות הביטחון, סיכון נתיב תחבורה ועוד.

תוך כדי ההתפרעות ומייד לאחריה התגלו עשרות מקרים של הצתת יערות קק"ל שבסמוך ליישובי ואדי-עארה. בהצתות אלה נגרמו נזקים לעצי היער, לחורש טבעי ולצמחיית מרעה.

במהלך חקירות צוות החקירה של ההצתות בואדי-עארה נעצרו בהדרגה כ-18 חשודים מיישובי ואדי-עארה. כנגד שבעה מתוכם התגבשו ראיות, והוגשו כתב אישום ובקשה למעצר עד תום ההליכים בבית-המשפט המחוזי בחיפה ובבית-משפט השלום לנוער בחדרה.

כאמור, לא נערך כל גל מעצרים. המעצרים בוצעו בעקבות גל העבירות החמורות – עבירות מסוג פשע, ולראיה, בית-המשפט מצא כי החשדות המיוחסים חמורים ומצדיקים אף את מעצר חלק מהחשודים עד תום בירור דינם.

בכוונת המשטרה להמשיך ולנהל חקירה נגד חשודים נוספים, אשר כנגדם ראיות וחשדות לביצוע עבירות פליליות שונות, כגון: יידיי אבנים, זריקת בקבוקי תבערה וכיוצא באלה. בסיום החקירה יועברו התיקים שבהם התגבשו ראיות מספיקות לפרקליטות בהמלצה להגשת כתבי אישום.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. עתה שאלה נוספת.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, האם המשטרה חוקרת את השוטרים שירו בילדים בבתי-הספר באום-אל-פאחם? תודה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

המשטרה עשתה סיכום של האירוע. היא בדקה את כל האירוע. כל מי שירה, לפחות על-פי בדיקת המשטרה, ירה להגנתו.

היו"ר ח' דיין:

שאלתא מס' 3616, של חברת הכנסת ענת מאור, שאיננה; לפרוטוקול.

הפעלת כוח כלפי הסטודנטים המפגינים

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את השר לביטחון פנים ביום ט"ו בחשוון התשנ"ט (4 בנובמבר 1998):

בהפגנה שהשתתפתי בה, ב-25 באוקטובר 1998, הפעילה המשטרה כוח מעבר לסביר כלפי הסטודנטים המפגינים ונקטה אלימות שגרמה לפציעות.

רצוני לשאול:

1. האם היתה זו מדיניות מכוונת, שנועדה למנוע מהסטודנטים להביע את מחאתם?

2. מדוע אין הוראה במשרדך להבחין בעוצמת התגובה כאשר מדובר בתלמידים – באום-אל-פאחם – או סטודנטים ו/או עובדים?

תשובת השר לביטחון פנים א' קהלני:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בדקתי את הנושא עם משטרת ישראל, ונמסר לי כי:

1. לא היתה כל מדיניות מכוונת שנועדה למנוע מהסטודנטים להביע את מחאתם. מרבית פעילויות המחאה של הסטודנטים היו בניגוד לחוק, ותגובת השוטרים היתה בהתאם לסמכויותיהם.

2. תגובת משטרת ישראל בהפגנות וטיפול בהן מותאמים תמיד לאופי ההפגנה, לחוקיותה/אי-חוקיותה, לקהל המפגין ולהתנהגותו. הפעילות מבוצעת בשיקול דעת ובכפוף לרוח החוק, תוך כיבוד הזכות להפגין מחד גיסא ושמירת שלום הציבור וביטחונו מאידך גיסא.

היו"ר ח' דיין:

שאלות מס' 3622 ו-3680, באותם נושאים, שלי, חבר הכנסת חיים דיין, ושל חבר הכנסת יצחק כהן. בבקשה.

מעבר יחידות של שירות בתי-הסוהר מירושלים לרמלה

חבר הכנסת י' כהן שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ט בחשוון התשנ"ט (18 בנובמבר 1998):

נודע לי, כי חרף החלטת הממשלה להעביר את נציבות שב"ס לירושלים, ממשיכים בשירות בתי-הסוהר לפעול להעברת יחידות – כמו חשבות, כוח-אדם, מודיעין ועוד – מירושלים לרמלה.

רצוני לשאול:

1. האם שירות בתי-הסוהר סוגר את משרדיו בירושלים?

2. אם כן – מי בשירות בתי-הסוהר קיבל החלטה זו, הנוגדת את החלטת הממשלה להעתיק המשרדים מרמלה לירושלים?

3. האם תמנעו צעדים אלו, שיש בהם פגיעה במעמד ירושלים?

חבר הכנסת ח' דיין שאל את השר לביטחון פנים ביום ו' בכסליו התשנ"ט (25 בנובמבר 1998):

נודע לי, כי יש כוונה להעביר את משרד נציבות שירות בתי-הסוהר לרמלה, וזאת בניגוד להחלטת ממשלה משנת 1968, שלפיה מקומו של שירות בתי-הסוהר כמוסד ממלכתי בבירתנו ירושלים.

רצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה שלפיה בעתיד הקרוב יועתקו משרדי הנציבות הנ"ל לרמלה?

2. האם יועברו אגפי הנציבות המצויים ברמלה בחזרה לירושלים?

3. האם יש אמת בטענה, כי המעבר נעשה בשל חוסר בתקצוב למבנה מתאים לנציבות?

4. אם יועתקו כל המשרדים לרמלה, האם יש כוונה לדאוג לעובדים?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

א. אני מבקש לקרוא מכתב שקיבלתי בתאריך 12 בינואר 1997 מראש הממשלה בנדון. להלן נוסח המכתב:

"1. אני מאשר לך בזאת על-פי בקשתך" – המכתב מכוון אלי – "להעביר את משרדי השב"ס לירושלים. המעבר יתבצע עד מחצית שנת 1998, ויימצא המימון הנדרש לשם כך.

"2. לאור זאת, אבקש לעצור לאלתר כל מעבר של משרדי השב"ס אל מחוץ לירושלים, ולהתחיל להיערך למעבר השב"ס אל בירת ישראל."

ב. מעבר לדברים אני רוצה לומר כמה דברים, שאתם כחברי כנסת חייבים לדעת. קודם כול, יש החלטה שמשרדי ממשלה יהיו בירושלים ולא במקומות אחרים. בירושלים נמצא חלק מהשב"ס, כאשר לעומת 500 איש שנמצאים ברמלה, יש 130 שנמצאים כאן.

אחזקת חלק מנציבות שב"ס בירושלים, כפי שמתבצעת היום – אותם 130 שנמצאים כאן – עולה למשרדי 2.3 מיליוני ש"ח בשנה, בסכום כולל: שכירות, ארנונה, חנייה, ניקיון, מזון.

איחוד והעברת נציבות שב"ס לירושלים יעלו לקופת משלם המסים הישראלי למעלה מ-90 מיליון ש"ח – בניית המבנה וכן הלאה.

ג. הצורך באיחוד הנציבות הוא ארגוני ממדרגה ראשונה.

ד. אין אפשרות ניהולית וארגונית להמשיך במצב הקיים של פיצול המינהלה.

ידידי, אני רוצה לומר לכם, שמבחינה ארגונית השב"ס כבר עובד שנים רבות ברמלה. להעביר את מפקדת השב"ס לירושלים – זה דבר שלדעתי המדינה לא תמצא את הכסף לממן אותו. היום נמצאים פה 130 איש שעובדים בירושלים. לדעתי, הדבר בלתי נסבל.

חבר הכנסת כהן, הייתי מציע שתקשיב לי, עם כל הכבוד לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

יצחק כהן (ש"ס):

הזזתי את חבר הכנסת אלסאנע.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

חשוב שתקשיב לי. אני רוצה לומר לכם, שאני החלטתי להעביר את מפקדת מג"ב לירושלים. אני החלטתי גם, שמפקדת מחוז ש"י תישאר בירושלים ולא תעבור למקום אחר וכן הלאה. אני יושב-ראש ועדת ההיגוי לעניין ירושלים, ואני משקיע שעות רבות בכך. רק אתמול בלילה השקעתי בזה כמה שעות, ואני דואג לירושלים גם בתחומים אחרים. לכן, לא צריכים ללמד אותי שצריכים לעבות ולתגבר את ירושלים. לא אותי צריך ללמד. אבל, זכרו: 90 מיליון שקל כרגע הם הרבה כסף.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. עתה שאלה נוספת. חבר הכנסת יצחק כהן, תשאל גם בשמי.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני השר, את השאילתא הגשתי לפני הדיון שהיה בוועדת הפנים. אני חייב להודות, שהשיקולים של כבוד השר ומשרדך ונציב שירות בתי-הסוהר הם שיקולים ענייניים וכלכליים. גם כרגע אני מבקש ממך, כמו שביקשתי ממך בסיום הדיון בוועדה, להמשיך בקו הזה – להמשיך בקו הענייני, והשיקולים

צריכים להיות רק שיקולים ענייניים, לטובת העניין. אדוני, אני סומך על הסימפטיה שלך לירושלים. תודה רבה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

תודה רבה. קשה לשמוע בבית הזה לפעמים גם מלים כאלה. יישר כוח.

נסים דהן (ש"ס):

אחוות לוחמים.

מתקן המעצר בנמל התעופה בן-גוריון

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את השר לביטחון פנים ביום כ"ב בחשוון התשנ"ט (11 בנובמבר 1998):

בעקבות תלונות של אזרחי חוץ שהוחזקו במתקן המעצר בנמל התעופה בן-גוריון, רצוני לשאול:

1. כיצד מופעל מתקן המעצר הנ"ל, וכיצד ניתן למוחזקים בו להתקשר עם עורך-דין או עם ארגון המגיש סיוע הומניטרי?

2. האם מוחזקים בו אזרחי חוץ יותר מ-24 שעות בלי שהובאו בפני שופט?

3. האם היו תלונות על יחס משפיל ועל התעללות כלפי מוחזקים במתקן זה, ואם כן – כיצד טופלו?

חבר הכנסת ב' בן-אליעזר שאל את השר לביטחון פנים ביום ו' בכסליו התשנ"ט (25 בנובמבר 1998):

ב-17 בנובמבר 1998 פורסם, כי זרים שישראל מונעת את כניסתם, בחשד שברצונם לעבוד באופן לא חוקי, מוחזקים בנמל התעופה בן-גוריון בתנאים פיזיים קשים, ופעמים רבות אנשי המשטרה לא מיידעים אותם על זכותם לערער על ההחלטה לגרשם.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מודע לתנאים שבהם מוחזקים התושבים הזרים?

2. מדוע לא מעדכנים אותם על זכויותיהם?

3. מה ייעשה כדי לשנות את המצב?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

א. בנתב"ג מופעל חדר מסורבים, שאליו מועברים אותם נוסעים אשר כניסתם לא אושרה על-ידי אנשי משרד הפנים ואין אפשרות להחזירם מיידי. הסיבות לאי-החזרתם המיידית הן: 1. אין טיסה חזרה באותו יום; 2. ההודעה על הסירוב הגיעה באיחור והמטוס כבר יצא.

לאותם מסורבים ממלאים טופס סירוב ובו מודיעים להם על סירובם, סיבת הסירוב וזכותם להתקשר לעורך-דין/ שגרירות/ קרוב משפחה, על מנת להודיע להם על הסירוב. אם המסורב מבקש להתקשר, ניתנת לו זכות זו, ודבר זה מצוין הן על גבי הטופס עצמו והן בספר "מסורבי כניסה" הנמצא בחדר המסורבים.

ב. יכול להיווצר מצב שבו יוחזק מסורב 24 שעות, וזה מאחר שמדובר בטיסה לא סדירה, המגיעה בתדירות נמוכה לישראל. במקרים מעין אלה מנסים להסדיר עבור המסורב טיסה חלופית, על מנת לקצר את משך שהותו בחדר המסורבים. כאשר הדבר אינו עולה בידי המשטרה – לא ניתן לחייב חברת תעופה שלא הביאה את המסורב להחזירו לארצו – נאלץ המסורב לשהות בחדר עד ליציאתו לאותו יעד שממנו הגיע עם חברת התעופה. מאחר שהמסורב אינו עצור במלוא מובן המלה, אף שחירותו נשללת ממנו, אין הוא מובא לבית-משפט.

ג. בנוגע לתלונות על יחס משפיל ועל התעללות, ברצוני להביא לידיעתך, כי במהלך שנת 1998 לא נרשמו תלונות כלשהן על-ידי מסורבי כניסה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני השר, אני מודה לך על התשובה המפורטת. אני רוצה להעיר את תשומת לבך לכך שהגיעו אלי תלונות של אנשים ששהו במה שאתה קורא "חדר מסורבים" חודש ואפילו חודשיים. אני חושבת, שאם יש מצב שבו מחזיקים אדם לא 24 שעות ולא 36 שעות אלא חודש-חודשיים במקום כזה, זה מעצר על כל המשתמע מכך. לכן, אני מעריכה שהתשובה שלך נכונה לגבי 24 שעות, אבל בוודאי לא לתקופה כזאת.

הדבר השני: אנשים שהיו במתקן הזה וגורשו טענו, שלא ניתן להם להתקשר לעורך-דין. יכול להיות שתלוי שם שלט שמותר להתקשר, אבל בפועל לא נתנו להם להתקשר.

לגבי התלונה על התעללות, אני מעביר לך את התלונה, כי אני לא רוצה לדבר על זה עכשיו בקול רם. תודה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אם אכן היו חודש-חודשיים במקום הזה, לדעתי זה לא תקין, ואני אבדוק את זה. יש לנו פה בעיה בצד של החוק, מה החוק מאפשר לנו לעשות במקרה כזה, אבל יכול להיות שזה מחייב שינוי בחקיקה. אני אבדוק אם אכן דבר כזה קרה.

לגבי הטענה שלא ניתן להתקשר, אני אבדוק גם את הנקודה הזאת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יכול להיות שזה לא כתוב בשפה שהם יודעים.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

יכול להיות, צריך לבדוק. יכול להיות שזה צריך להופיע בכמה שפות. אנחנו נתקן את הדבר הזה, אנחנו חייבים לשמור על אותן זכויות. הייתי בחדר הזה, ראיתי אותו מבפנים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

צריך להיות שם מספר הטלפון של אגודה לזכויות אזרח כלשהי, כדי שיוכלו להתקשר.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מבטיח לך, שננהג עם האנשים האלה בהומניות ושניתן להם את כל התנאים שמגיעים להם.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

חקירת הריגתו של סלמאן עודה אבו ג'לידאן

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את השר לביטחון פנים ביום כ"ב בחשוון התשנ"ט (11 בנובמבר 1998):

ב-6 באוגוסט 1998 נורה ונהרג המנוח סלמאן עודה אבו ג'לידאן ז"ל על-ידי פקח שמורות הטבע, שנחקר ושוחרר.

רצוני לשאול:

1. האם חקירת הריגתו של המנוח אבו ג'לידאן הסתיימה?

2. מה הן תוצאות החקירה הנ"ל?

3. מתי יוגש כתב אישום נגד האחראים להריגתו?

השר לביטחון פנים א' קהלני:

תשובה לחבר הכנסת טלב אלסאנע, בנושא המנוח סלמאן עודה אבו ג'לידאן, זיכרוננו לברכה.

1. בעקבות האירוע, גרימת מותו של המנוח סלמאן עודה אבו ג'לידאן ז"ל, נפתחה חקירה בתחנת דימונה, וזו מוצתה עד תום.

2. חומר החקירה הועבר לפרקליטות מחוז דרום לצורך קבלת החלטה האם יוגש כתב אישום. כמו-כן, המלצות המשטרה הועברו לעיון פרקליטת המחוז הדרומי.

3. שאלת הגשת כתב אישום מסורה לשיקול דעתה הבלעדי של פרקליטת המחוז.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מודה לשר על תשובתו. אני רוצה לומר, שכאשר מביעים ביקורת על המשטרה אין המטרה לפגוע במשטרה. כולנו מודעים לתפקיד המשטרה ולמשימות הקשות המוטלות עליה. אבל, בהקשר זה, כבוד השר, אני רק רוצה להתייחס לעובדה.

אתה ציינת שהחקירה מוצתה עד תום. זה מה שנאמר בתשובה. אני רוצה לומר לך, ואת זה אתה יכול לבדוק, בעקבות הירי הגיע החשוד בירי לבית-המשפט ושחרר באופן מיידי, אפילו לא עוכב ל-24 שעות, ולאחר מכן אי-אפשר לדעת איזו חקירה היתה כאשר החשוד העיקרי, היחיד, שוחרר באופן מיידי. אני לא יודע אילו המלצות היו בפני הפרקליטות. אפשר להגיד שהיתה חקירה, השאלה היא מה נחקר, איך היתה החקירה, איך התנהלה החקירה, על מנת שהאנשים יאמינו, שכאשר המשטרה מטפלת, היא מטפלת היטב, ושהם בידיים נאמנות. זה חשוב מאוד לצורך האמון של הציבור במשטרה. זו לא שאלה, אלא זו הערה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מקבל את ההערה, אבל אני מאמין שהמשטרה חקרה כפי שנאמר, ואם מישהו היה מוצא פגם בחקירתה, היו מסבים את תשומת לבנו לכך.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, אדוני השר.

הצעה לסדר-היום

האינטגרציה בחינוך – מס שפתיים או אסטרטגיה חינוכית מיושמת

היו"ר ח' דיין:

נעבור לנושא הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 5455: האינטגרציה בחינוך – מס שפתיים או אינטגרציה חינוכית מיושמת. חבר הכנסת זאב בויס, בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בשנת 1969, כאשר הכריז שר החינוך דאז, זלמן ארן, או כפי שקראו לו – זיאמה, על הרפורמה במערכת החינוך, נחלצו בקריית-גת קבוצת מורים ומנהל בית-הספר המקיף "רוגוזין", ישראל זינגרוב, ומתוך רצון ובחירה השתתפו בניסוי שבו נטלו חלק באותה שנה שמונה בתי-ספר בלבד בכל רחבי הארץ.

נדמה לי שהדבר המרכזי אשר מצא חן בעינינו ברפורמה היה רעיון האינטגרציה, האפשרות לשלב תחת קורת גג אחת, באותה מסגרת חינוכית, לא רק את כל בני הנוער בקריית-גת, יוצאי 50 ויותר גלויות, שהתקבצו ובאו לעיר מארבע כנפות תבל, אלא אף את בני המושבים בחבל-לכיש, שנסעו כל בוקר, משכימים קום, לקריית-גת, וחזרו אחר-הצהריים ולעתים בשעות הערב לבתיהם במושבים. שני מעגלי אינטגרציה, אחד פנימי-עירוני והשני חיצוני-מושב, בכיתות עמוסות, שכל אחת דמתה בהרכבה בזעיר אנפין לאוכלוסיית חבל-לכיש ולבירתו.

על הפואמה הפדגוגית שהתרחשה בין כותלי "רוגוזין" לא לי לספר. הרי אין הנחתום מעיד על עיסתו. די אם אומר ששמעה יצא למרחוק. לא רק שלא התקיים מתח עדתי – וחלק מהתקופה, אנחנו מדברים על ראשית שנות ה-70, על תופעת "הפנתרים" שפשטה בארץ, שגולדה מאיר, ראש הממשלה דאז, כינתה אותם "לא נחמדים".

כאשר אני סוקר היום את בוגרי בית-הספר במעשיהם, בעיסוקיהם, בפריסתם ובהתערותם בארץ, יש בי גאווה לא מסותרת, בבחינת יש שכר לעמלנו, מנהלי ומחנכי "רוגוזין".

וכאשר, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני שומע וקורא על אשר התרחש בטיול השנתי לאילת של כיתות י"ב של "גימנסיה הרצלייה" ועל התופעות המכוערות הקשות שבין אשכנזים למזרחים, אני כבר לא בטוח שאני יודע לענות כיצד זה יכול להתרחש היום בגימנסיה כמו "גימנסיה הרצלייה".

הרי אם השתנה משהו – היה צריך שישתנה לטובה. ראשית, הזמן היה צריך לעשות את שלו. כיום יש בקרב האוכלוסייה היהודית הרבה מה שאנחנו קוראים "נישואי תערובת", תופעה שכיחה וטבעית בחברה שלנו. אני יכול להעיד על משפחתי: בתי הגדולה נשואה לבן העדה היהודית, בתי השנייה נשואה לבן העדה הבבלית, העירקית, בתי הצעירה יוצאת עם בן העדה המרוקנית – זה הפך תופעה ברורה וטבעית בחברה שלנו.

זה לא רק עניין שהזמן עושה את שלו, אלא לאחר 20 שנה ויותר של מאמץ גדול מאוד להושיב יחד על ספסל הלימודים את ה"צפונים" ואת ה"דרומים" – זה לא צריך ללכת ברגל. אז אולי שורש הרע נעוץ בזה שהוא אכן לא הולך ברגל, שהרי התלמידים נוסעים באוטובוסים. ה"דרומים" מוסעים יום יום לגימנסיה וחוזרים לשכונות, וחוזר חלילה, בכל ימי לימודיהם.

אני בכל זאת מציע, שהמקרה הקשה שאירע בטיול הגימנסיה לאילת לא ישמש עילה להרהור או לערעור על מדיניות האינטגרציה. אני גם מציע שלא תתפתח יומרה כאילו באמת אפשר ליצור האחדה מוחלטת, כור היתוך שממנו יצמח טיפוס של ישראלי חדש. היו מחשבות כאלה, היתה תפיסה כזאת, נדמה לי שהיום אנחנו צריכים להיות יותר צנועים במטרה הזאת. אבל, זו מטרה צנועה, וחשוב וחיוני להשיגה – ליצור מצב של מפגש, מפגש רב-עדות, מפגש רב-תרבויות, מפגש על בסיס השייכות שלנו לעם היהודי, תוך הכרה בשונות וברבגוניות המתקיימים בתוכנו. ועל מפגש כזה כשלעצמו צריך לעבוד. הוא לא פשוט, הוא לא מובן מאליו, הוא מצריך דבקות במדיניות האינטגרציה, אינטגרציה מלאה, בלי דרכים עוקפות, בלי הנחות, בכיתות ובבתי-ספר המייצגים את כל רובדי החברה שלנו, המאכלסים את כל שבטי ישראל.

אני לא בטוח שהמאמץ בתל-אביב למפגש ולקירוב בין הצפון לדרום נכשל. אני נוטה יותר לקבל את עדויות התלמידים, שכל הדברים הקשים שהוחלפו בטיול היו על דרך ההומור השחור, הצחוקים והרצון לפרוק עול, שמאפיין נוער בעת טיול שנתי; כל נוער בכל טיול שנתי.

מדאיג אותי יותר העדר תגובה פדגוגית הולמת בזמן אמת. מדאיגים אותי דבריו של מנהל הגימנסיה עד לא מכבר וראש העיר דהיום, רון חולדאי. רון חולדאי אמר: אצלי זה לא היה קורה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

דרך אגב, הוא הכחיש את זה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אם הוא הכחיש, זה טוב, כי אני לא מבין את ההיגיון. אם אכן אצלו זה לא היה קורה, וזה קרה זמן כה קצר אחרי שהוא פרש מניהול בית-הספר, פירוש הדבר שהוא נכשל בהכשרה ובגיבוש סגל מורים ומחנכים שתומכים בתפיסת עולמו החינוכית ופועלים על-פיה.

כאמור, אדוני היושב-ראש, גם אם רון חולדאי נכשל, האינטגרציה בחינוך חייבת לנצח, ולו רק משום שאין לנו מכשיר טוב יותר ללכידות חברתית ולפלורליזם סובלני במדינת כל יהודיה, כל אזרחיה, כל דגלי שבטיה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חשבתי שתגיד משהו על הכיתות המיוחדות לאתיופים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אני רוצה לומר משהו אחרי שפתחתי בקריית-גת ובמערכת החינוך שם. אני בכל זאת לא יכול שלא לציין משהו שהוא לכאורה סותר, ואני חוזר לקריית-גת כמשל לתופעה שחזינו בה בבחירות המוניציפליות האחרונות, שבמהלכן נוצר מתח עדתי אדיר בין חדשים לוותיקים, בין עולים מחבר המדינות ליוצאי ארצות צפון-אפריקה הוותיקים – היו חילופי חרפות וגידופים, אלימות מילולית קשה, כמעט עד כדי תגרות וחילופי מהלומות.

איך זה מסתדר, אני חייב לשאול את עצמי ואותנו, איך זה מסתדר ומתיישב עם מה שתיארתי קודם כפואמה פדגוגית, איך זה קורה בעיר כמו קריית-גת, כדוגמה גם לערים אחרות, שמראשית הקמתה קלטה עולים, וגל עלייה אחד קלט את הגל השני בטבעיות רבה וללא גילויים בולטים של ניכור וזרות, אלא להיפך?

גם תופעה קשה זו, חברי חברי הכנסת, לא תניע אותי מעמדתי התומכת במדיניות החינוכית שלנו. אני סבור, שעוד נכונה לנו עבודה רבה בהסרת מחיצות טבעיות בין ותיקים לעולים בארץ קולטת עלייה. במיוחד קשה המלאכה לאור הבעיה הברוכה של מאסה כה גדולה של עולים בזמן כה קצר. קשה להתמודד עמה בתהליכי קליטה, וצריכים הרבה סבלנות, בצד נחישות ומנהיגות, שצריכות לחבור יחד על מנת לטפל בסוגיית קליטת העלייה, עלייה כה מסיבית.

לכן, גם נוכח התופעות הקשות, אני כשלעצמי מציע שנאמץ גישה חיובית – לחזור ולדבוק בתפיסת האינטגרציה כתפיסה המדינית הנכונה בתוך מערכת החינוך. וכשאני אומר, כאמור, לדבוק, אדוני היושב-ראש, זה לדבוק ללא שיור, ללא מעקפים, אלא בדרך הקשה, הלא-פשוטה, שתבטא נכון את הצרכים של מדינת ישראל כמדינה קולטת עלייה, כמדינה רבת תרבויות, רבת צורות, על כל שבטיה ודגליה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת זאב בויס. אני מזמין את סגן שר החינוך, התרבות והספורט להשיב על ההצעה לסדר-היום. בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, האגף לחינוך על-יסודי במשרדנו פועל ליישום עקרונות האינטגרציה, כפי שנוסחו בהחלטת הכנסת מ-1968. עד כה תהליך החיטוב יושם בהיקף של 70% מן היישובים במדינת ישראל, והוא נמשך גם היום.

יישום נכון של רעיון האינטגרציה מחייב היערכות מקיפה ומתמשכת. האגף מפקח ומסייע לבתי-הספר בייעוץ, בליווי ובהדרכה בכל הרמות בבית-הספר, מהמנהל ועד לרמת המורה בכיתה.

להלן תיאור פעולות האגף:

א. תמיכה תקציבית בגופים מתערבים, שהתמחותם בקידום האינטגרציה בחינוך, תוך כדי פיקוח ודיאלוג מתמיד בין האגף לגופים אלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יותר מהר אתה לא יכול לקרוא?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יותר מדי אטי.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

זה מהר מדי? סליחה.

מט"ח – הוראה מותאמת; המכון לאינטגרציה – אוניברסיטת בר-אילן; הוראה בכיתה הטרוגנית – בית-ברל; הוראה דיפרנציאלית – סמינר "אורנים".

גופים אלה מנחים את המורים בבתי-הספר העל-יסודיים ברצף שש-שנתי באסטרטגיות הוראה/למידה ובבניית תוכניות לימודים להתמודדות עם ההטרוגניות בבתי-הספר.

בימים אלה האגף פועל יחד עם לשכת המדענית הראשית לבניית מחקר שיבדוק את איכות פעולתם של הגופים המתערבים במערכת.

ב. תמיכה בבתי-הספר באמצעות סל חטיבות ביניים, תמיכה בתוכניות המופעלות ישירות על-ידי האגף לחינוך העל-יסודי וגופים שונים במשרד.

בתי-ספר צומחים עד שלוש שנים; בתי-ספר המיישמים את עקרונות הארגון מחדש של הלימודים בבית-הספר העל-יסודי; נושאים חברתיים, כמו: מינהל חברה ונוער – בתי-ספר קהילתיים וקהילה הוגנת; שפ"י – תלמידים הזקוקים לתגבור ולחיזוק; הבנת הנקרא: הקניית מיומנויות קריאה/כתיבה והבנת הנקרא.

ג. הובלה של תוכנית "בצוותא" לקידום תלמידים הזקוקים לחיזוק במיומנויות יסוד, כדי לתת לתלמידים הזדמנות שווה להתקדם.

נוסף על כך, האגף מלווה תוכניות עירוניות לקידום האינטגרציה, כגון בערים חולון, אילת, אום-אל-פאחם, ויישובים המתארגנים לקראת חיטוב, כגון העיר בת-ים.

תמיכה של האגף לחינוך על-יסודי בנושאים המהווים תשתית אוריינית בתחומי השליטה בשפה העברית. הנושא מטופל בשיתוף המדענית הראשית וגורמים רלוונטיים נוספים.

לסיכום, מחקרים מוכיחים, שבתי-ספר שהשכילו ליישם את האינטגרציה תוך שילוב שיטות חלופיות בהוראה הצליחו לקדם לימודית את האוכלוסיות החלשות ולא בלמו את התקדמות האוכלוסיות החזקות; להיפך, יצרו אקלים של למידה וחברה אינטגרטיביות.

יש לציין, כי בדרך ליישום האינטגרציה אנו נתקלים בקשיים במקומות שבהם האוכלוסיות לוחצות לכיוון של סגרגציה.

אין לי התנגדות שהנושא יידון בוועדת החינוך של הכנסת, אם הדבר מקובל על חבר הכנסת המציע. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

תודה. אדוני המציע, חבר הכנסת בויס, זה מקובל עליך?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

ועדה.

היו"ר ח' דיין:

ועדה. ובכן, יש הצעה נוספת. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זאב בויס.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר וחבר הכנסת בויס, ביקשתי להסיר את ההצעה כדי להביע את תדהמתי נוכח המצג האידיאלי שהבאתם לפנינו בכנסת. אם המצב כל כך טוב, מי צריך דיון בכלל? אתה אמרת שיש לך ניסיון בקריית-גת וכו' וקצת בעיות. סגן השר אמר שהכוונות הן נפלאות; פשוט, כוונות יותר טובות לא יכולות להיות. על מה אתם רוצים לדון בוועדה?

אדוני סגן השר, הרי האינטגרציה קורסת. תבוא לכאן ביושר ותגיד. תגיד שהורים בעלי אמצעים דואגים, בכל השיטות, שבכיתות שלהם יהיו רק הבנים שלהם. אתה מכיר את בתי-הספר הייחודיים. מי לומד בבתי-הספר הייחודיים? ילדים מהפרברים העניים לומדים בבתי-ספר ייחודיים?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כן, כן.

יונה יהב (העבודה):

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה פתאום? בתוך בתי-הספר הנהיגו שיטות של רמות בתוך הכיתות, מפרידים בין ילדים, בעצם מפרידים לפי מוצא. ולכן אני חושבת, שטוב תעשה ועדת החינוך אם תדון לא במה שאתם הצעתם, אלא בבעיה האמיתית.

יונה יהב (העבודה):

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

ובכן, אנחנו ניגשים להצבעה. מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה.

יונה יהב (העבודה):

תוסיף את קולי בעד העברה לוועדה.

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, בעד – 7, אני מוסיף את קולו של חבר הכנסת יונה יהב ואת קולו של חבר הכנסת סעד, יחד תשעה. אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה תועבר לוועדת החינוך והתרבות, כפי שאני מבין, להמשך הדיון.

הצעה לסדר-היום

המלצות ועדת-כץ לפתרון בעיות החינוך במגזר הבדואי בנגב

היו"ר ח' דיין:

ובכן, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: המלצות ועדת-כץ לפתרון בעיות החינוך במגזר הבדואי בנגב – הצעה לסדר-היום מס' 5496.

שבח וייס (העבודה):

יש לי הצעה אחרת.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מערכת החינוך בסקטור הבדואי בנגב, אפשר לומר לא רק שהיא עומדת בפני סכנת קריסה, אלא היא גם במצב קטסטרופלי, ולא באופן מקרי משרד החינוך במחוז הדרום החליט למנות ועדה, בראשותו של ד"ר כץ מאוניברסיטת בר-אילן, על מנת שתחקור את כל המצב, הן מבחינה פיזית, מבחינת המבנים, הן מבחינת התכנים, הן מבחינת כוח-האדם, המורים, מוסמכים או לא מוסמכים. ומה התוצאות של עבודת הוועדה הזו? זאת לא ועדה שבה

מישהו בא מהשטח ומביע תלונות, או שאני בא ומביע בה את התחושות שלי, אלא זו ועדה שישבו בה אנשי מקצוע, ועמד בראשה ד"ר כץ, ועל-פי הנתונים, הממצאים של הוועדה, 68% – שימו לב, 68% – מהתלמידים שמתחילים בכיתה א' אינם מסיימים את הלימודים התיכוניים ונושרים מהמערכת.

וכשהתלמידים האלה נושרים, אתם יודעים לאן הם מגיעים? הם מגיעים לרחובות, הם מגיעים לעבריינות, הם מגיעים לאבטלה והופכים לנטל על המדינה, ואז אנחנו פוגשים בהם בסחר בסמים, בעבריינות, בכל מיני תופעות.

מתוך ה-33% שמסיימים את הלימודים התיכוניים שלהם, שיעור המצליחים והמקבלים תעודת בגרות או זכאות לבגרות איננו עולה על 10%. זאת אומרת, אם אנחנו לוקחים 10% מחתך של גיל, יוצא שכ-3% מחתך גיל מסוים מסיימים את הלימודים ומקבלים זכאות לתעודת בגרות, והמשמעות האחת והיחידה היא, שבתי-הספר מגדלים חתך גיל של אלפביתים. אם מתוך חתך גיל מסוים 3%-4% מקבלים את תעודת הבגרות ולאחר מכן ממשיכים את הלימודים האקדמיים שלהם, הרי הרוב המוחלט לא מקבל את תעודת הבגרות, הוא לא יכול להמשיך את הלימודים האקדמיים שלו, ומי אשם בזה? מי אחראי לזה? יש חוק חינוך חובה, זו אחריות של המדינה, ובמשך שנים המדינה נכשלה במילוי תפקידה והצמיחה דורות של אלפביתים, והתוצאה היא שיש לנו חברה נחשלת.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אנאלפביתים. אלפביתים הם אלה שיודעים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אנאלפביתים, לזה הכוונה.

ואני רוצה לומר, שאחת הסיבות לכך היא, שבערך 50% מהתלמידים – ויש חברי כנסת שיצאו וסיירו, אני זוכר שחבר הכנסת רובי ריבלין היה בסיור של ועדת החינוך או של ועדות אחרות – לומדים בפחונים שאינם מחוברים לרשת החשמל. תתאר לעצמך שילד בכיתה ח' או ט', שצריך ללמוד פיזיקה או כימיה או ביולוגיה, אין לו מעבדה בבית-הספר, כי אין מערכת חשמל. הוא לא יודע מה זה מחשב בכלל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ביישובי הקבע המצב קצת יותר טוב. צריך להבחין.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אנחנו נתייחס לזה. 50% ביישובים הלא-מוכרים. בתי-הספר לא מחוברים לרשת חשמל, והיו צריכים להגיע עד לבית-המשפט העליון במדינת ישראל על מנת שכבוד השופט ברק ינזוף במערכת, איך במדינת ישראל לא מחברים אותם לרשת החשמל. ואז רצים לחבר אותם לגנרטורים, אף שקו החשמל עובר אולי 10 מטר מבית-הספר. ולמה לא מותחים איזה חוט ומחברים את בית-הספר? אומרים שזה יכול, חס ושלום, ליצור איזו עובדה בשטח, כאילו אם רוצים להעביר אחר כך את היישוב, אי-אפשר לנתק את החוט הזה.

יש גישה של אטימות, גישה לא מתחשבת, שכתוצאה ממנה אזרחים במדינה והילדים שיגדלו בתור אזרחי המדינה לא יקבלו את החינוך הראוי, ולאחר מכן אנחנו מקבלים את הנתונים של האבטלה ושל העוני, כי היום יש קשר הדוק בין רמת החינוך לבין הכנסה, בין רמת החינוך לבין אבטלה.

לכן, אם רוצים להתמודד עם אבטלה ועם עוני, מתחילים עם החינוך, ועד היום אנחנו מבקשים ודורשים שידאגו למבנים ראויים ביישובים הלא-מוכרים, ואת זה לא עושים.

ואני רוצה לומר לכם דבר נוסף: הרי על מה אנחנו מדברים? חבר הכנסת זאב בויס, אנחנו לא מדברים על אשכנזים שגרים ביישובים הבדואיים. מדברים בחברה בדואית מסורתית, וכשהבנות – במיוחד הבנות – מסיימות את חטיבת הביניים והן צריכות לנסוע עשרות קילומטרים מבית-הספר הסמוך למקום המגורים שלהן לבית-הספר התיכון המרוחק ממקום המגורים, יש נשירה, כי ההורים לא מעוניינים שהבנות שלהם יעברו לשם. יש נשירה משמעותית בקרב הבנות. כדי להתמודד עם התופעה הזאת צריך לפעול להקמת בתי-ספר תיכוניים בתוך היישובים הלא-מוכרים. אין איסור, לא מבחינה דתית ולא מבחינה חוקית. אדרבה, יש חובה על המדינה לדאוג לעניין הזה.

ועדת-כץ שבדקה את העניין קבעה, שיש מחסור בכיתות לימוד, ויש צורך להחליף כיתות לימוד שהן מסוכנות או שהמבנים דליקים. היא קבעה, שמדובר ב-700 כיתות שצריך להחליף, מדי שנה במשך חמש שנים – תוכנית חומש – 146 כיתות, וגם לכסות את הריבוי הטבעי, הגידול הטבעי בקרב הצעירים שנקלטים במערכת. ועדת-כץ העריכה את העלות ב-21 מיליון שקל תוספת לתקציב מדי שנה בשנה.

דבר נוסף, מחסור במורים מוסמכים. יש 1,000 מורים לא-מוסמכים. יש מכללת קיי, יש מכללת אחווה ויש אוניברסיטת בן-גוריון, אפשר לנצל את מוסדות החינוך האקדמיים האלה כדי להכשיר מורים מוסמכים שימלאו את החסר הזה, ואפשר למשוך מורים מוסמכים גם מהגליל, גם מהמשולש. איך? על-ידי זה שיעניקו ליישובים אלה הכרה כאזור עדיפות לאומית א' לצורכי חינוך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת טלב אלסאנע, השנה נתנה מערכת החינוך תקציב לנושא הפיזי, ל-115 כיתות, ובבנו רק 55 כיתות. הסיבה לכך שלא נבנו עוד 40 כיתות היתה בעיה של המועצות המקומיות. אולי אתה יכול להסביר לנו – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת ריבלין, אומנם היתה החלטה, בעקבות השביתה וההפגנות, להקים 115 כיתות, זה היה באמצע השנה. לא כל המועצות ניצלו את המכסה הזאת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

בגלל לחץ הזמן, התחילו ולא סיימו. בכמה יישובי קבע יש בעיות, יש ויכוח על עניין הקרקעות. הייתי מעורב בחלק מהם, כדי לפתור את הבעיה. אבל אני רוצה לומר לך, צריך למצוא פתרון לבעיה הזאת של מורים לא-מוסמכים. מדובר ב-1,000 מורים לא-מוסמכים, צריך לדאוג להם להלוואות מותנות או למלגות שישלימו אחר כך, ויתחייבו לתת שירות לקהילה כנגד ההלוואות או המלגות שיקבלו.

לדעתי, צריך להעניק מעמד של אזורי עדיפות לאומית א', חבר הכנסת רובי ריבלין וגם חבר הכנסת זאב בויס – היישוב דימונה, ממש בסמוך לו, בתוך תחום השיפוט של דימונה, יש יישוב בדואי שנקרא אל-הואשלה. המורים שמלמדים בבתי-הספר בדימונה זכאים להנחות בתשלומי מס, בתוספת ותק, כאזור עדיפות לאומית א' לצורכי חינוך. בשבט אל-הואשלה, שם מערכת החינוך קורסת, המצב קשה, הם אינם מסוגלים כאזור עדיפות לאומית א', מדוע? אותו דבר, למשל, בכסיפה – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה יישוב קבע?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא. אתן לך כדוגמה את כסיפה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

תיתן יישוב קבע כמו כסיפה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתן לך דוגמה של יישוב קבע. כן, בכסייפה. חבר הכנסת זאב בויס הזכיר את היישוב כסייפה. היישוב כסייפה, שהוא יישוב קבע, בסמוך לו היישוב ערד, יישוב מאוד מתפתח, יש שובל ויש דימונה. כסייפה לא מסווגת כאזור עדיפות לאומית א', רהט איננה מסווגת אף שהיא עיר, לקיה איננה מסווגת אף שהיא יישוב קבע, ואף יישוב בדואי, למרות הנתונים הקשים של מערכת החינוך, אינו מסווג כאזור עדיפות לאומית א' לצורכי חינוך. אני לא מדבר על שום תחום אחר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אז אל תשווה אותו לדימונה אם הוא לא מסווג אותו דבר. אנחנו ראינו את זה בתחומים אחרים גם בממשלה הקודמת, יישובים שסווגו ויישובים שלא סווגו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — ממשלה יותר טובה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זה קשור?

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הפריעו לי. אבקש עוד כמה משפטים.

היו"ר ח' דיין:

נתתי לך עוד דקה, תאמין לי. משפט מסכם, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

העניין חשוב. אני רוצה לומר, כבוד סגן השר, אני מאחל לך שתצליח, תתקדם ותהיה גם שר.

נסים דהן (ש"ס):

מספיק לו שגריר.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

תלוי מה יסכמו היום בשיחות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מברך בהזדמנות הזאת את סגן יושב-ראש הכנסת, חברי וליד צאדק, ומאחל לו הצלחה.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

תודה רבה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה לומר שיש בעיה נוספת – העדר מסגרות לגיל הרך. אם בסקטור היהודי 98% מהגיל הרך, בני שלוש עד ארבע שנים, יש להם מסגרת לימודית, ביישובים הבדואיים פחות מ-10% משתלבים במסגרת חינוך טרום-חובה. זה משפיע, ויש השלכות. כל הדברים האלה מתבטאים בתקציב.

אני רוצה לומר לך, כבוד סגן השר, יש כאן הדוח של כץ, אשר מתייחס לעניין התקציב, כשהוא אומר שיש צורך בכיתות לימוד – אני אתן את המספרים – מדי שנה בשנה, כיתות לימוד לשנת התשנ"ט, 21 מיליון שקל; הכשרת כוח-אדם להוראה – 7 מיליון שקל – – –

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

עכשיו תתחיל בשנה האחרונה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מסכם, כבוד היושב-ראש. החזקת אנשי סיוע מקצועיים – 800,000 שקל; התאמת תוכניות הלימודים – 4 מיליוני שקל; הפעלת תוכניות העשרה – 2 מיליונים ו-700,000; ייסוד מערכת לחינוך טכנולוגי, שהוא חסר לחלוטין – 4 מיליוני שקל; הקמת בית-ספר חקלאי ניסיוני – 8 מיליוני שקל; פעילות הורים בקהילה – מיליון שקל.

אני חושב, שהסכומים האלה, שהם בסדר גודל של 48 מיליון שקל, הם לא סכומים בשמים על מנת להשיג מטרה שהיא סגירת פערים ומתן דחיפה מאוד רצינית למערכת החינוך.

בהזדמנות הזאת אני רוצה לברך גם את עמותת שתי"ל – שירותי תמיכה וייעוץ לארגונים לשינוי חברתי – וגם את ועדי ההורים שפועלים בצורה מאוד נמרצת על מנת לקדם את החינוך בנגב. אני מודה ליושב-ראש, ואני מקווה שבועדת החינוך נפעל גם שהתביעות האלה ימומשו.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

אני מודה לחבר הכנסת אלסאנע. גם אני מצטרף לברכות לאגודת שתי"ל ולכל העוסקים בדבר, למען החינוך בכלל.

אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

תודה, אדוני היושב-ראש. זאת גם הזדמנות לברך אותך לרגל כניסתך לתפקיד. עוד לא יצא לי לדבר מעל הדוכן שעה שאתה יושב-ראש, ואני מאחל לך הצלחה. אני בטוח שתעשה זאת על הצד הטוב.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

תודה, איחולים הדדיים וברכות.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

תודה. אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שר החינוך, התרבות והספורט יצחק לוי אימץ את כל ההמלצות של ועדת-כץ – אתה שומע, חבר הכנסת טלב אלסאנע, אימץ את כל ההמלצות של ועדת-כץ, מתוך מגמה ליישם את ההמלצות של תוכנית החומש למגזר הבדואי בדרום הן בתחום הפדגוגי והן בתחום הפיזי, שבו שמת את הדגש בדברים שלך, בינוי ופיתוח מוסדות חינוך.

אני שמח שהממשלה הזאת, אני רואה את זה בגאווה גדולה, אולי בניגוד למה שנעשה על-ידי הממשלה הקודמת, לא היססה, לאחר שיצא הדוח שאמר את הדברים, לקבל את ההחלטה החשובה לאמץ את מסקנות דוח-כץ.

על-פי הנחיית השר, האגפים השונים במשרד תגברו את כל סעיפי התקציב השוטף בכל הנוגע לפעילות החינוכית במגזר הבדואי בדרום.

בעקבות המלצות ועדת-כץ בפרק בינוי מוסדות חינוך, הגיע משרדנו לסיכום עם נציגי האוצר על הפעלת תוכנית חומש לפיתוח המערך הפיזי. סיכום זה קובע, שבכל אחת מחמש השנים הבאות, כלומר 1999 עד 2004, משרדנו יתקצב בהתחלות בנייה בהיקף של 113 כיתות לימוד במגזר הבדואי בכלל; מתוכן 80 כיתות לימוד למגזר הבדואי בדרום.

ראוי לציין, כי כבר בשנת הכספים 1997 ניתנה תוספת מיוחדת של 50 כיתות לימוד למגזר בדרום, וזאת נוסף על 53 כיתות שהיו בבסיס התקציב.

בשנת התקציב 1998 ניתנה תוספת תקציבית דומה לזו של 1997, אף שמבחינת כושר ניצול הבנייה, המגזר הבדואי בנגב אינו מגיע ל-100%. אתה התייחסת לדברים כאן ואמרת שמדובר בתקציב שעבר באמצע השנה, אבל אני חושב, שאם תבדוק היטב יתברר, שהתוכניות והמידע על התקציב הזה וגם האישור שלו היו הרבה לפני כן, ובכל זאת לא ניצלו את כל מאת האחוזים. ציינת גם בעיות אחרות, אובייקטיביות, בשטח. אני חושב, שהדברים האלה צריכים להיות מטופלים שעה שמעמידים את המשאבים, חלק מהאחריות של כל מי שעוסק בנושא, גם אתה, אם אתה רואה את עצמך כנציג, אבל גם ראשי הרשויות או היישובים, לדאוג לכך שהתקציב שמועמד לרשותם ישתמש בו, כי אחרת אפשר לבוא לכאן ולטעון עוד הפעם ועוד הפעם, שהכול לא בסדר, והממשלה לא בסדר, והנה הממשלה רוצה, מאמצת את המסקנות, ולא משתמשים בכסף עד תום.

כאמור, ניתנה העדפה מתקנת בתקציב השוטף של המשרד לטובת החינוך הבדואי בדרום, וחלק מההמלצות בתחום הפדגוגי יבוצעו במסגרת הנחיה זו, ובתקציב מיוחד שניתן לצורך זה על-ידי האוצר למשרד החינוך, מתוספת של 15 מיליון שקלים חדשים שקיבל משרדנו, יופנה ליישום חלק מההמלצות ועדת-כץ.

משרדנו תגבר את הפעילות החינוכית בנגב, ואף הקצה לכך תקציבים מיוחדים, בעיקר בתוכניות מיוחדות להגדלת מספר הזכאים לבגרות, סדנאות למנהלים ולגננות, הגדלת מספר משרות הקב"סים – קציני ביקור סדיר – ומשרות הפסיכולוגים.

משרדנו שואף להגיע לסיכום עם האוצר על הגדלת התקציב בכל אחת מחמש השנים הקרובות באופן שאפשר יהיה ליישם את מרבית ההמלצות בתחום הפדגוגי, בדומה לסיכום שנעשה בתחום הפיזי – בינוי מוסדות חינוך.

אין לי התנגדות שהנושא יידון בוועדת החינוך של הכנסת, אם המציע מבקש זאת. תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

תודה רבה לך, אדוני. אני מאוד מקווה שהאימוץ גם ילווה בתקצוב, מכיוון שזה דבר חשוב מאוד מאוד.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

יש כסף, רק שישתמשו בו.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

אני מאוד מקווה, שיחד עם חבר הכנסת טלב אלסאנע ויתר חברי הכנסת, שמאוד מודאגים ממצב החינוך – –

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

גם בספורט זה היה כך, גם בספורט היה לי כסף שלא השתמשתי בו.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

– – נפעל למען ניצול התקציבים העומדים לרשות המגזר הבדואי והערבי בנגב.

חבר הכנסת אחמד סעד מבקש להסיר את ההצעה. בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן השר, כשדנו על המלצות ועדת-כץ בוועדת החינוך, שיבחנו את ההמלצות ואמרנו שהן המלצות טובות. אז שאלנו אם הממשלה תאמץ את ההמלצות האלה ותקציב את התקציב הדרוש, או שההמלצות ייפלו בין הכיסאות וכל אחד יאשים את האחר – שר האוצר יגיד שאין לו תקציב, שר החינוך יגיד שהוא רוצה אבל אין תקציב.

אני רוצה לומר לך, אדוני סגן השר, שהיום קיבלתי מכתב מוועדת המעקב לענייני החינוך בסקטור הערבי על כך שהם מתריעים שבתקציב החדש אין כיסוי לתוכנית החומש. זה כולל גם את ההמלצות של ועדת-כץ. מה אפשר לעשות עם המצב הזה? ההמלצות טובות, כל מה שאתה דוברת הוא יפה, אבל לממשלה אין תקציב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

הבטחת להגיד הכול, אבל למה אתה לא אומר את האמת? תשאל את חבר הכנסת אלסאנע מה היה המצב עד 1998 – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני מדבר על השנה הבאה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

בסדר, נראה מה קורה. השנה הזאת – – –

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

חברי הכנסת, סגן השר הציע שאנחנו נעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות. אדוני מסכים?

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מסכים.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

בבקשה, הצבעה.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 7
בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין
נמנעים – אין
ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החינוך והתרבות נתקבלה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

גם אני בעד.

היו"ר ו' צאדק חאג' -יחיא:

ברוב של שבעה, ואני מצרף את חבר הכנסת פורז, אז יהיו שמונה חברי הכנסת בעד העברת הנושא: המלצות ועדת-כץ לפתרון בעיות החינוך במגזר הבדואי בנגב, לוועדת החינוך והתרבות.

הצעה לסדר-היום

עלייה של 100% במספר בני הנוער המשתמשים בסמים

היו"ר ו' צאדק חאג' -יחיא:

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא, הצעה לסדר-היום מס' 5442: עלייה של 100% במספר בני הנוער המשתמשים בסמים. יציג את הנושא חבר הכנסת שמואל הלפרט.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש הצעה אחרת לטובתו.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לברך אותך לרגל כניסתך לתפקיד החדש ולאחל לך הצלחה.

היו"ר ו' צאדק חאג' - יחיא:

תודה רבה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

בהזדמנות זו אני רוצה לברך גם את ידידי סגן שר החינוך, התרבות והספורט, חבר הכנסת מודי זנדברג, ולאחל לו הצלחה בתפקידו החשוב והאחראי.

אדוני היושב-ראש, הידיעה שפורסמה בימים האחרונים בעניין עלייה של 100% במספר בני הנוער המשתמשים בסמים – מצערת, מפחידה ומעוררת דאגה.

היא מצערת, מכיוון שמדובר בבני נוער צעירים, בני 12 עד 18, שיכלו לפרוח, ללמוד, לעבוד ולהקים משפחות בישראל, ובמקום זה הם מכורים לסמים ומידרדרים מכל הבחינות.

היא כואבת, מכיוון שכיום כמעט שאין בית-ספר או מוסד חינוכי ברחבי הארץ שהסמים לא הגיעו אליו, ואני מתכוון גם לבתי-ספר יסודיים.

היא מפחידה, מכיוון שהגידול ב-100% זה מספר נורא, אך הוא הופך להיות מפחיד ממש כאשר יודעים בכמה ילדים ובני נוער מדובר. מדובר ב-55,000 ילדים ובני נוער; אני חוזר, 55,000 פרחים, גילאי 12 עד 18, המשתמשים באופן קבוע בסמים קלים וקשים.

היא מעוררת דאגה, כיוון שכל אחד מאתנו מזועזע מהנתונים ומהמספרים הללו. יש לשים לב, שמדובר בעלייה של 100% בתוך שנים ספורות.

אם בתחילת שנות ה-90 היה ידוע רק על 4.6% מבני הנוער בארץ כמשתמשים בסמים, כיום עלה שיעור המשתמשים מקרב בני הנוער ליותר מ-11%. כך שהמספר המעורר פלצות של 55,000 ילדים ובני נוער גילאי 12 עד 18 המכורים לסמים הוא נכון רק לעכשיו, ומי יודע אם התופעה האיומה הזאת לא מתפתחת וגדלה ללא הרף.

אדוני היושב-ראש, בימים אלה הכנסת נזעקת, ובצדק, לרגל פרסום הדוח הקשה על קו העוני, על 319,000 ילדים שחיים מתחת לקו העוני, שזה דבר נוראי, אבל משום-מה, לצערנו הרב, הציבור מתייחס באדישות ובשוויון נפש ל-55,000 ילדים המכורים לסמים. להערכתי, הנתון הזה חמור הרבה יותר מהדוח על קו העוני.

נוסף על רבבות ילדים המכורים לסמים, יש יותר מ-200,000 מבוגרים שמשתמשים בסמים, מתוכם 30,000 נחשבים למכורים ממש, וגם אלה מספרים מחרידים.

חברי הכנסת, הממשלה משקיעה, בצדק, תקציבי עתק למלחמה בשימוש בסמים, והיא עושה זאת בדרכים ובשיטות המקובלות ברוב המדינות בעולם. אלא שנדמה לי כי לא מספיק הטיפול בדרכים הרגילות. המצב הנוכחי הוא מצב חירום של ממש, ובמצב כזה חייבים לטפל טיפול שורש, ואולי אפילו טיפול בהלם.

לצערי הרב, הממשלה לא מוכנה לעשות טיפול שורש למצב החמור, או, במלים אחרות, לא מוכנה ואולי לא מודעת לצורך הקיים לעשות טיפול שורש לבעיה.

נדמה לי שהגיעה השעה לשאול את עצמנו, מהי הסיבה האמיתית לכך שרבבות ילדים ובני נוער משתמשים בסמים, נוסף על מאות אלפי מבוגרים, שמתוכם 30,000 מכורים לסמים? האם לא פגום משהו בחינוך שלנו, בחינוך הניתן לנוער שלנו?

ייתכן שהבעיה נעוצה בכך, שבת-הספר הממלכתיים מלמדים בלבד, בצורה מקצועית יבשה, אבל לא מחנכים. בתי-הספר, שהיו אמורים להיות מוסדות חינוך, על כל המשתמע מכך, הפכו לבתי-חרושת של הספק חומר לימודים ובחינות, בלי חינוך לערכים, בלי חינוך לערכי יהדות, למידות טובות, לערך האדם, לערכי התורה והמצוות.

יכול להיות, שאם היו משקיעים בחינוך ערכי את התקציבים שמשקיעים כיום במלחמה בסמים, לא רק שלא היינו מגיעים למספרים איומים כאלה של משתמשים בסמים, אלא שהיו לנו עוד רבבות ילדים ובני נוער לומדים, מתחנכים, עובדים ומוצאים סיפוק בחייהם.

אין ספק שרק חינוך למצוות ולתורת ישראל, שהיא סם חיים, רק זה מה שיכול למנוע את האדם מהידרדרות ומשימוש בסמים. תודה.

היו"ר ו' צאדק חאג' - יחיא:

תודה רבה לך, אדוני חבר הכנסת שמואל הלפרט. בבקשה, אדוני סגן שר החינוך, התרבות והספורט.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה להודות לחבר הכנסת שמואל הלפרט על הברכות.

אני רוצה להעיר הערה אחת כללית. נגע הסמים פושה בכל מקום. אין מגזר ואין סקטור ואין קבוצת אוכלוסייה במדינת ישראל שהצליחה להינצל ממנו.

נסים דהו (ש"ס):

החרדים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אין אחד שהצליח להינצל, ולא אפרט. בוודאי לא ב-100%.

נסים דהו (ש"ס):

בסדר.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

התופעה של שימוש לרעה בסמים בקרב בני נוער וצעירים מעוררת דאגה עמוקה ונוגעת בשאלות יסוד ערכיות של החברה הישראלית. אני חושב שזה לא יהיה נכון לתאר את המצב כאילו המדינה או משרד החינוך או גורמים אחרים מתייחסים בשוויון נפש לתופעה. אבל, הבנה מעמיקה של הבעיה והצעת הפתרונות הנכונים מחייבות ראייה כוללת ומקיפה של מערכת הערכים, המוסר והנורמות החברתיות של מדינת ישראל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, לא נעים לי לומר לך, אבל משרד החינוך, מתוך תקציבו האדיר, משקיע במלחמה בסמים פחות מ-0.2% מהתקציב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

חבר הכנסת ריבלין, לא נעים לי לומר לך את זה, אבל יש רשות מיוחדת במדינת ישראל, שעיקר תפקידה שם – וכאן אני אפרט את מסגרת הפעולות שמשרד החינוך עושה, שאומנם אתה לא מוצא את הביטוי שלהן בסעיפי התקציב, אבל הן נכללות במסגרת השיעורים של כיתות בבתי-הספר והפעולות הנוספות.

היו"ר ו' צאדק חאג'י-יחיא:

אדוני סגן השר, בתור חבר בוועדת הסמים אני אומר לך, שמה שאמר חבר הכנסת ריבלין הוא אמת לאמיתה, ואפילו הרשות למלחמה בסמים אינה יכולה לגבות כסף ולתפקד בלי תקציבים נאותים. אני חושב שגם בשנה זו קוצץ חלק מהתקציב.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אדוני היושב-ראש, כמה שיעשו, מובן שאין בזה די. אבל, אני רוצה להפנות את תשומת לבך לכך, שהרשות למלחמה בסמים לא בדיוק כפופה למשרד החינוך.

מערכת הערכים, המוסר והנורמות החברתיות מהווה תשתית שבתוכה גדל ומתחנך הדור הצעיר של מדינתנו.

אנו חיים במידה מסוימת בתקופה של מסרים כפולים. מצד אחד יש איסור מוחלט על חלק מהחומרים וכדומה, באמצעות החוק וגם באמצעות הנורמה החברתית, אבל LSD הפסיכו-אקטיביים, כמו חשיש, מצד שני אנחנו משדרים לגיטימציה, למשל, לשתיית אלכוהול, שהוא בבחינת סם חוקי, ואין אוסר עליו, לפחות לא במובן הכללי של המלה, שאפשר לקנות אותו בשוק אם אתה לא קטין.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

אם מותר לי לקטוע את דבריך, אדוני סגן השר – לצערי הרב, עדיין אנחנו מדברים על סמים ולא על אלכוהוליזם. האלכוהוליזם עדיין לא חדר לתודעה.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

לצד זה אני רוצה לציין גם תרופות שונות שמשתמשים בהן לשכך כאבים קלים או מכאובים פיזיים ונפשיים, וגם הן במידה כזאת או אחרת סם.

אבל, מערכת החינוך, ואני לא מתחמק מתפקידה, היא חוליה חשובה ומשמעותית, שאינה מנותקת מהמאגר הכולל של כל תחומי החיים במדינה לעניין הזה.

במשרד החינוך קיימת מחלקה מקצועית שמומחיותה לטפל במכלול ההיבטים החינוכיים של הנושא בכל מערכת החינוך. מחלקה זו פועלת במסגרת האגף לשירות פסיכולוגי ייעוצי, שפ"י, בעזרת כוח-אדם ברמה מקצועית גבוהה ביותר. יש מגמת גידול במספר בתי-הספר שפועלים ומפעילים תוכניות באמצעות תלמידים עמיתים, יועצים ומורים, על מנת לקדם את נושא המלחמה בנגע הסמים.

על-פי מחקרים, הסיכוי המרבי להתמודד עם השימוש בסמים הוא על דרך החינוך המניעתית הכוללנית וההתפתחותית. משרד החינוך פיתח תוכניות מניעה המופעלות בכל מערכת החינוך, חבר הכנסת

ריבלין, החל מכיתה א' ועד כיתה י"ב, וכן במערכת החינוך הבלתי-פורמלי. התוכניות מונחות על-ידי יועצים חינוכיים, המכשירים את המחנכים ומסייעים להם להפעיל את התוכניות בקרב התלמידים.

הנושא "מניעת השימוש לרעה בסמים ובאלכוהול" מופעל בבתי-ספר יסודיים כתוכנית בתוך התוכנית "כישורי חיים". כן מופעלות התוכניות בחטיבות הביניים ובחטיבות העליונות כתוכניות חובה במערכת החינוך.

המשרד עוקב באופן שוטף אחר הממצאים המחקריים בארץ וקובע את דרכי הפעולה בהתאם. נמצא, כי מעורבות פעילה של תלמידים בנושא היא בעלת משמעות רבה להפנמת המסרים המעודדים חיים ערכיים ובריאים, ללא שימוש בחומרים הרסניים אלה.

משרד החינוך פועל בקשר מקצועי הדוק עם הרשות למלחמה בסמים, משטרת ישראל, משרדי הממשלה וגופים ציבוריים נוספים העוסקים בנושא.

משרד החינוך ימשיך ויגביר את מאמציו בנושא, אך חשוב לזכור, שהמשימה דורשת התגייסות לאומית, הכוללת גם את תחומי האכיפה, התרבות, התקשורת. הייתי אומר, אנחנו משרד החינוך, אבל השותפים האחרים לחינוך, ההורים, מעורבותם בחינוך הילד בעניין הזה נחוצה ודרושה, ומעל הבמה הזאת אני חושב שזה יהיה נכון להפנות את תשומת הלב ולקרוא להורים לפעול גם הם בעניין.

אני רוצה להעיר הערה אחת נוספת. ציינו גופים שונים שעוסקים באכיפה, בתרבות, במניעה. אני חושב, שבית-המחוקקים צריך לתת את הדעת על האפשרות אולי לשנות את מערך הענישה כלפי אנשים שהורשעו בסחר בסמים. אני אחד מאחרוני החסידים – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

שנייה, חבר הכנסת ריבלין, אני אסביר למה אני מתכוון. אני לא נמנה עם אלה שמצדדים, למשל, בעונשי מינימום, או בעונשי מינימום כאשר אתה מורשע פעם שנייה בסחר בסמים, או בביטול האפשרות ליהנות מהפחתת עונש או מהקלה בעונש, אבל אני חושב שראוי שאנחנו, בית-המחוקקים, ניתן את הדעת לעניין, עם כל הזהירות המתבקשת.

אני מציע להעביר את הנושא לדיון בוועדה למלחמה בנגע הסמים של הכנסת, שזו הוועדה אשר עוסקת נקודתית בנושא. אם המציע מבקש ועדה אחרת, אין לי התנגדות שהנושא יעבור לוועדה אחרת. תודה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אולי בכל זאת כדאי שהנושא יועבר לוועדת החינוך.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

חבר הכנסת ריבלין, אני ער לתחושות הקשות של ראשי ועדות לפעמים כאשר נושא שנמצא בתחום טיפולם פתאום מוצא את עצמו במקום אחר.

נסים דהן (ש"ס):

ועדה משותפת – חינוך-סמים.

סגן שר החינוך, התרבות והספורט א' זנדברג:

אין צורך להקים ועדה רק בשביל הצעה לסדר-היום, עם כל הכבוד.

נסים דהן (ש"ס):

עם כל הכבוד, זו בעיה מאוד חמורה בעם ישראל.

היו"ר ו' צאדק חאג'י-יחיא:

חבר הכנסת שבח וייס מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום, כמובן, לשם חשיבות הנושא.

שבח וייס (העבודה):

לאו דווקא.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הייתי רוצה להעיר לחברי חבר הכנסת הלפרט, לא התכוונתי בהתחלה, לא להטיל את כל העומס דווקא על בתי-הספר החילוניים. גם שם יש כל מיני. יש בתי-ספר עם הנהגה חינוכית חזקה מאוד ועם מודעות חזקה מאוד והם מצליחים באופן מסוים לצמצם את התופעה. יש בתי-ספר פחות טובים. לא הייתי הולך לעניין הזה באופן סטריאוטיפי. זה דבר אחד.

דבר שני, אדוני היושב-ראש, אנחנו דנים כל שבועיים בנגע הסמים.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

מבטיחים לצמצם – – –

שבח וייס (העבודה):

תיכף אגיע לאחוזים האלה.

אנחנו דנים כל שבועיים-שלושה בנושא הזה, ואני לא מאמין לשום אחוזים. אם יש 200,000 נשים מוכות או 80,000, גם 80,000 זו זוועה, בלי להתייחס לאחוזים. סתם, אני אפילו לא יודע איך עושים את הסטטיסטיקות האלה.

בגדול הייתי רוצה להעיר, שצריך, עם כל החשיבות לממסדים, לחזור ולשנן, שיש בנושא הזה תפקיד מכריע למשפחה ולהורים. אנחנו לאט-לאט מעבירים את הכול לממלכה ומרוקנים את התפקיד המרכזי של הבית והמשפחה בכל הנושאים האלה. אני אומר, דווקא בכנסת לשנן את זה. הרי לדיונים האלה אין שום ערך בכל הוועדות, זה סתם שינון כזה. מצדי, תעבירו לכל הוועדות יחד. אתם רוצים, לוועדת החוץ והביטחון. תודה רבה.

היו"ר ו' צאדק חאג' - יחיא:

תודה רבה, אדוני.

חבר הכנסת הלפרט, אני מציע שנעביר את העניין הזה לוועדת הכנסת, והיא תחליט.

חברי הכנסת, אני מעמיד את ההצעה להצבעה, להעביר לוועדה שוועדת הכנסת תקבע.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה שתקבע ועדת הכנסת נתקבלה.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

ברוב של עשרה, נגד אין ונמנעים אין, הנושא: עלייה של 100% במספר בני נוער המשתמשים בסמים, יועבר לוועדה שתקבע ועדת הכנסת.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 18) (הארכה ופיצול של חופשת לידה בשל

תקופת אשפוז), התשנ"ט-1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 18) (הארכה ופיצול של חופשת לידה בשל תקופת אשפוז), התשנ"ט-1998, קריאה ראשונה. יציג את הנושא חבר הכנסת רובי ריבלין. בבקשה, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מתכבד להביא בפני הכנסת לקריאה ראשונה את הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 18) (הארכה ופיצול של חופשת לידה בשל תקופת אשפוז), התשנ"ט-1998, חוק שהובא בקריאה מוקדמת על-ידי חברת הכנסת נעמי בלומנטל, אשר ביקשה ממני היום להציגו בפני הכנסת, על מנת שהכנסת תעבירו בקריאה ראשונה לשם הכנתו לקריאה שנייה ושלישית.

צריך לומר, שחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954, למעשה לא מאפשר לילדת פיצול של חופשת הלידה שלה. פעמים קורה מצב, שבו היולדת או הרך הנולד חייבים אשפוז עקב איזה סיבוך או איזו תקלה או מחלה שאחזה בהם, ליד או במהלך או כתוצאה או במקרה בחופשת הלידה. החוק, עד היום, לא אפשר לאשה לפצל או להאריך את חופשת הלידה שלה, דבר שאינו מתקבל על הדעת. החוק בא, כמובן, להגביל את החופשה בסך הכול ל-16 שבועות מחוץ למעגל העבודה, הגבלה שהיא מחויבת המציאות מבחינת תקינות מקום העבודה עצמו, אבל, עם זאת, לא יעלה על הדעת שלא נאפשר זאת לאשה, כתוצאה ממחלתה, סמוך ועובר ללידה או עקב מחלת הרך הנולד.

אנחנו מציעים בהצעת חוק זו, כפי שהובאה על-ידי ועדת העבודה והרווחה ונוסחה וגובשה והובאה על-ידי חברת הכנסת נעמי בלומנטל, על מנת שאנחנו כאן נצביע על החוק הזה, שיתאפשר לאשה לעשות בחופשתה גם פיצול וגם הארכה, ובלבד שלא יעלה הדבר על 16 שבועות.

מובן שהשאלה הנשאלת כדבר מובן מאליו היא מה עלות החוק הזה. עלות החוק הזה היא 19–20 מיליון ש"ח, והצעת המציעים היא שתקצובו של חוק זה יבוא מקופת הביטוח הלאומי, שכן אין צדק יותר גדול מצדק זה, על מנת לאפשר לאשה היולדת לפצל או להאריך את חופשתה בזמן שהיא כה זקוקה לה. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

תודה רבה. חברי הכנסת, רשימת הדוברים נעולה. אנחנו פותחים בדיון. ראשון הדוברים הוא חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה; איננו. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס; הוא היה פה, איננו. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. הכנסת תמר גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מוותרת.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי מוותרת. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אני פה.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

בבקשה, אדוני חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אני רוצה להביע תמיכה בכל רעיון של הגמשת הזכות הזאת, כפי שהציג את זה חברי חבר הכנסת ריבלין. צריך לתת כתף אוהדת וחמה לאם היולדת, ויכולים אכן להיות מקרים שבהם תוך כדי

החופשה שמגיעה לה, כתוצאה מקשיי היריון או מסיבוך היא גם חולה באמצע, וזה לא הוגן שתהיה מין חפיפה. זו צריכה להיות זכות שמצטרפת לזכות, ואני חושב שאחד מסממני הנאורות והעתיד הקרוב מאוד, העתיד שהוא כבר בפתחנו, זה הרבה יותר רוחב לב וסיוע למשפחה, לאם, שהיא בדרך כלל גם אם עובדת. הנשים עדיין נשארו במובנים רבים מאוד כפי שאנגלס תיאר אותן באיזה מאמר קלאסי על מעמד האשה. גם כשהן עובדות והן זוכות לזכויות של אשה עובדת, הן עדיין ממלאות גם את רוב התפקידים בבית.

לכן, אני מזדהה עם החוק הזה, אני חושב שהוא בכיוון הנכון, וכל פעם אני מביע פליאה למה לקח 50 שנה עד שאנחנו עושים את התיקונים האלה. אני אומר את זה גם לגבי החוק הבא, של תמר גוז'נסקי, שיעלה פה בקרוב.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

תודה רבה לך, חבר הכנסת שבח וייס. בבקשה, חבר הכנסת אחמד סעד. יש לך שלוש דקות, אבל אני בטוח שאתה תצמצם.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני אצמצם. רציתי לעלות רק כדי להגיד, שאני מזדהה עם החוק הזה. זה חוק חשוב. אני יודע מהסביבה שלי כמה בעיות היו לנשים, בעיקר לצעירות, שילדו ואחר כך היו מוכרחות לחזור לעבודה והיו להן בעיות. לכן, אני חושב שהחוק הזה במקומו, ואני אתמוך בו. תודה רבה.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

תודה רבה. אין עוד נואמים.

אנחנו עוברים להצבעה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 18) (הארכה ופיצול של חופשת לידה בשל תקופת אשפוז), התשנ"ט–1998, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ו' צאדק חאג'–יחיא:

חברי הכנסת, שבעה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 18) (הארכה ופיצול של חופשת לידה בשל תקופת אשפוז), התשנ"ט–1998, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שהציג חבר הכנסת ראובן ריבלין, נתקבלה בקריאה ראשונה ועוברת לוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 3) (הגבלת פרסום), התשנ"ט–1998; הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 4) (פרסומת עקיפה והגנה על בני נוער), התשנ"ט–1998

(קריאה ראשונה)

היו"ר ו' צאדק חאג'–יחיא:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדיון בשתי הצעות חוק: הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 3) (הגבלת פרסום), התשנ"ט–1998, של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין וקבוצת חברי הכנסת, יחד עם הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 4) (פרסומת עקיפה והגנה על בני נוער), התשנ"ט–1998 – קריאה ראשונה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי תציג את שתי הצעות החוק יחד, והדיון יהיה משולב.

תמר גוז'נסקי (חד"ש–בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, היום, 1 בדצמבר, צוין בארץ ובעולם יום המלחמה במחלת האיידס. זה נושא מאוד חשוב, וטוב שגם בכנסת התקיימו היום דיונים בוועדות, וגם בתקשורת היה לזה הד וכו'. אבל, כאשר אנחנו משווים את מספר הנפגעים ממחלת האיידס למספר הנפגעים מהעישון, את מספר הקורבנות מהאיידס למספר הקורבנות מהעישון, ברור שהמגפה האמיתית היא מגפת העישון. היא הרבה יותר מגפתית מבחינת ההשפעה שלה מאשר איידס.

אנחנו מדברים במחלת האיידס על 250 חולים ועל כמה עשרות שנפטרו בשנים האחרונות, אנחנו מדברים על מספרים מאוד מצומצמים, יחסית, שעה שמהעישון, לפי נתוני משרד הבריאות, מתים בכל שנה 5,000 מעשנים, ועוד 1,000 איש מעישון פסיבי.

חברי הכנסת, אנחנו מדברים על מגפה שעולה למעשנים 600 מיליון דולר בשנה, אבל ההוצאה לטיפול רפואי מכל המחלות שנגרמות מהעישון היא גם כן כ-600 מיליון דולר בשנה. לכן, אנחנו מדברים על תופעה חברתית חמורה וקשה ביותר.

ב-1983 אושר בישראל, באיחור, חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון. מאז חלפו 15 שנה, וחבר הכנסת אמנון רובינשטיין יזם הצעת חוק, וגם אני יזמתי הצעת חוק, שבאות לתקן את עניין הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון.

מה שקרה הוא, שב-15 השנים שחלפו הסתבר, שהחברות שמייצרות ומשווקות סיגריות ומוצרי טבק אחרים שכללו מאוד את שיטות הפרסומת וניצלו אפיקים חדשים, למשל מתן חסויות למופעי תרבות וספורט, למשל פרסומת עקיפה במודעות לפסטיבלים שדווקא מכוונים לנוער, למשל תרומה לקידום נושאי תרבות, חברה וכו'.

מה שקורה הוא, שבישראל יש נתונים מעודדים על הירידה בשיעור המעשנים בקרב הישראלים בכלל, בעיקר הבוגרים, ירידה די תלולה. לפני 20 שנה זה היה למעלה מ-40%, וירדנו ל-28%, מה שמלמד שהסברה באמת עוזרת, וכל ההגבלות על הפרסומת עזרו. אבל, לעומת זאת, בקרב הנוער ההתמכרות לעישון גדלה. שיעור הצעירים עד גיל 18 שהתחילו לעשן – לפני עשר שנים זה היה 18%, והשנה זה כבר הגיע ל-27%. זאת אומרת, עד גיל 18 אחד מכל ארבעה כבר מעשן. מה שקורה הוא, שאחר כך הם מתחילים להגיע למצב שבו הם צריכים להיגמל מההתמכרות לעישון. הבעיה המרכזית שלנו היא איך למנוע את ההתמכרות של הנוער. הצעות החוק שמונחות לפניכם עוסקות בעיקר בנושא הזה.

איך אנחנו יכולים להילחם בהתמכרות של נוער? אנחנו רוצים ליצור מצב שבו אפשר יהיה, באמצעות החוק להגבלת פרסומת, לטפל לא רק בפרסומת, שהיום היא כבר אסורה על החברות – למשל, אסור להם להציג צעירים למטה מגיל 40 – אלא בהרבה תחומים נוספים של פרסומת, שמגיעה בעיקר לנוער, כדי לפגוע עד כמה שאפשר במיתוס, שהעישון הוא סמל לבגרות או לגבריות או למיניות או להצלחה כלכלית או לכושר גופני ועוד כל מיני דברים שמשפיעים לדאבוננו על הנוער, כאשר שחקנים מפורסמים מעשנים, מחזיקים את הסיגריה ביד, או כאשר, כפי שהיה מקובל, חברות מששווקות סיגריות מחלקות חינם סיגריות בפסטיבלים וכו'. הצעות החוק שעומדות לפניכם באות לעסוק בנושא של פרסום עקיף ומתן חסות.

מועצת הקהילייה האירופית עסקה בנושא הזה, פרסמה הנחיה, דירקטיבה, ב-1997.

מה אנחנו מציעים? הצעת החוק של חבר הכנסת רובינשטיין וקבוצת חברי הכנסת והצעת החוק שיזמתי עם קבוצת חברי הכנסת באות להגדיר גם מה היא פרסומת עקיפה, כאשר אנחנו רוצים להדגיש בעיקר, שמותג של מוצר טבק לא יהיה קשור עם שום דבר שאיננו בעצם שיווק של טבק. זאת אומרת, שלא יכול להיות, שבכרטיס, שהוא בכלל כרטיס כניסה לפסטיבל ג'ז, יהיה מותג של חברה ישראלית או זרה שבעצם משווקת טבק; שלא נגיע למצב, שבאולם שיש בו מופע, ובעיקר צעירים נמצאים בו, תהיה בצורה כזאת או אחרת פרסומת של מוצרי טבק. לכן, אנחנו רוצים גם להיכנס לעניין קלטות וידיאו, משחקים וכו'.

הוויכוח היה, האם אנחנו צריכים להכניס מותגים של חברות שמייצרות סיגריות ומייצרות גם מוצרים אחרים. יש בעיה. יש חברות שבאותו שם מייצרות סיגריות וגם חולצות ובשמים וכל מיני דברים אחרים. לכן, נצטרך כנראה למצוא איזה פתרון בנושא הזה. בשלב זה ההצעה שמובאת לפניכם אומרת: לא טבק, אבל אפשר להפיץ אותו מותג אם הוא לא מוכר דווקא מוצר טבק. יכול להיות שנלך לפי הדוגמה האירופית, שאומרת שאסור גם הדבר הזה. על כל פנים, השאלה הזאת היא השאלה הקשה ביותר שעומדת בפנינו.

נושא נוסף שמוצע פה הוא מניעת שיווק במכונות אוטומטיות, אלא במקומות שאפשר יהיה לקבל בהם אישור מראש להציב את המכונות האלה. הכוונה היא שלא יהיו מכונות במיוחד במקום שנמצא בו נוער.

אני רוצה לסיים ולומר: נכון שהדבר המרכזי איננו החוק הזה. הדבר המרכזי הוא החינוך, הדבר המרכזי הוא המאמצים שצריך להשקיע משרד הבריאות, שצריך להשקיע משרד החינוך בניסיון להזהיר את הנוער מפני ההתמכרות לטבק, והיום אנחנו יודעים שזו התמכרות, כמו התמכרות לכל סם אחר. אנחנו מעריכים, שהצעדים שאנחנו מציעים יוכלו לעזור במערכה הזאת להקטנת העישון, להקטנת ההתמכרות של נוער לעישון, להקטנת המחלות שקשורות בעישון, ולחברה ישראלית שתהיה יותר נקייה מעשן וגם יותר בריאה. תודה רבה.

היו"ר ו' צאדק חאג' - יחיא:

תודה רבה, גברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. רשימת הדוברים סגורה, ואנחנו פותחים את הדיון. ראשון המתדיינים, חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שבח וייס.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אף שאני מעשן כבד, אני אתמוך בשני החוקים.

היו"ר ו' צאדק חאג' - יחיא:

כי אתה בוודאי אחד הסובלים.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אחד הסובלים.

אני רוצה להגיד, שההגבלות בחוקים יכולות לעזור, אבל לפי דעתי בדרך הזאת אי-אפשר להתמודד בצורה רצינית עם בעיית ההתמכרות לעישון. זה כמו להתמכר לסמים.

אני למדתי בברית-המועצות. היום אני מעשן לפעמים שתי קופסאות. לפני שנסעתי עישנתי אותו דבר. ביום לא יכולתי לעשן שם, לא משום שלא רציתי, אלא בגלל דפוסי ההתנהגות שם. במשך היום לא יכולתי לעשן יותר משש-שבע סיגריות. למשל, באוניברסיטה, יש רק חדר אחד שבו יכולת לעשן. אם אתה נכנס אליו, אתה נחנק, ואתה מעדיף שלא ללכת לשם בגלל הריח הזוועתי. היה יותר טוב לא לעשן מאשר ללכת לשם. ברוב המקומות הציבוריים לא מרשים לך לעשן. כך גם בארצות-הברית.

אני רוצה להגיד, שאצלנו, כפי שידוע, ציבור המעשנים בקרב הגברים גדול כפליים מאשר ברחוב היהודי. אולי יש כל מיני בעיות, אבל לא רק זה. אני חושב שאין הסברה מספקת ברחוב הערבי. אני חושב שצריך להקציב זמן בבתי-הספר כדי לדבר על העישון, גם בבית. אני, למשל, כל הזמן מדבר עם הילדים שלי שלא יעשנו. אני רוצה להגיד שגם צריך להעניש.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אתה לא יכול לדבר אתם אם אתה לא נותן דוגמה אישית.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

זה נכון. הם שומעים את המוזיקה שיוצאת ממני בבוקר. זה מרתיע אותם מלעשן. אני אשתדל לא לעשן.

אני רוצה להזהיר, בכמה כפרים מוכרים סיגריה אחת לילדים. צריך להעניש אותם. אולי צריך לחוקק חוק, שמתחת לגיל 18 אסור לעשן. כמו שלא מוכרים משקאות לילד בן 16, גם מכירת סיגריות ודברים כאלה צריך לאסור.

כפי שאמרתי, צריכה להיות הסברה, צריך חינוך. זה הדבר העיקרי כדי להרתיע מהאסונות של העישון. תודה רבה.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

תודה רבה לך, חבר הכנסת סעד. אני מקווה שתיתן דוגמה אישית, ואצטרף אליך.

חבר הכנסת שבח וייס – בבקשה, אדוני.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה. עמדנו פה בפינה – שלום שמחון, אחמד סעד ואני – שהיא פינת המעשנים. יש לנו פה פינה קבועה.

היו"ר ו' צאדק חאג'י-יחיא:

אולי נעשה אמנה בין חברי הכנסת, שישמשו דוגמה, ונחתום עליה. ממחר אני מפסיק לעשן. אני מבטיח לכם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

רשמנו זאת בפרוטוקול.

היו"ר ו' צאדק חאג'י-יחיא:

רשמתי, ואתם עדים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אתה יודע מה אמר מרק טוויין? – להפסיק לעשן זה מאוד קל. הוא עשה זאת המון פעמים.

שבח וייס (העבודה):

אני תורם לפינה הזאת את המקטרת שלי, ואני קורא לחוג שלנו בשם מקאברי: חוג הסרטן.

חשבתי שהכול מוביל להפסקת עישון. אני באמת רוצה לעזור בנושא הזה על-ידי איזה וידוי אישי. אני בא מבית שבו אבי לא עישן, אחי לא מעשן, בני נועם לא מעשן, ואני איכשהו נפלתי אל תוך המלכודת הזאת. היה לי מורה – ולא אומר את שמו – שעישן מקטרת, ואני פשוט נדבקתי. אני אומר לכם: יש קושי בלתי רגיל להיגמל. אני יודע שזה רע, אני יודע שזו זוועה. בכל בדיקה רפואית מזהירים אותי. אני יודע שזה לא טוב לריאות, לא טוב לשפתיים, לא טוב לפנים, לא טוב לסביבה. אני עושה כל מיני טריקים. למשל, אני לא מנקה כמעט את המקטרת, כדי שהיא לא תידלק, ואז אני משחק אתה.

אני אומר את הדברים האלה כי אני רוצה להיגמל. לפעמים אני מחליט שאני נוסע לירושלים, ועד רמלה או עד שדה התעופה בן-גוריון לא אעשן. אחר כך אני עושה לי עוד משימה – עד בית-שמש לא אעשן. וקשה לי.

לכן, אני אומר לכם בתור אחד שלא מצליח, לא מצליח, תלכו בדרך הזאת, והלוואי שתצליחו, כי זוהי צרה צרורה, ואני בתוכה. בהמון דברים הצלחתי להכריע את עצמי ולהתגבר. לכן, אני מברך אתכם. אצביע אתכם. אולי-אולי לקראת סוף חיי אתמלכד במלכות החיונית הזאת. תבורכו.

הי"ר ו' צאדק חאג'י-יחיא:

תודה רבה לך, אדוני. אני מקווה שבני הנוער, לפחות אלה שלא מעשנים, ישמעו את העיניי שאנחנו מתענים בו, מתקשים בו ומחכים לכל מיני מחלות וזוועות. אפילו ריצה על הליכון אנחנו לא יכולים לעשות. אני מקווה שהם יסיקו את המסקנות ויקבלו את הדברים האלה כהטפת מוסר רצינית, שיוצאת באמת מהלב ומהריאות הלא-נקיות של המעשנים.

חבר הכנסת ראובן ריבלין, אחרון המתדיינים, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

לא, גם אני ביקשתי לדבר.

הי"ר ו' צאדק חאג'י-יחיא:

סליחה, יש עוד דובר, והוא האחרון – חבר הכנסת אברהם פורז.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי – – –

שבח וייס (העבודה):

אני מקנא בך שאתה לא מעשן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נער הייתי וגם זקנתי, והייתי אחד המכורים היותר-ידועים בירושלים לסיגריות. ולא לסתם סיגריות, אלא לסיגריות החזקות ביותר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

באיזה גיל התחלת לעשן?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני התחלתי לעשן בגיל 15 או 16, ועישנתי עד גיל 50. כאן, בכנסת, נגמלתי באחת מישיבות ועדת הכספים שדנה בתקציב המדינה. קיבלתי הרעלת ניקוטין, וכתוצאה ממנה קיבלתי חום גבוה. לאחר מכן אמרתי: זו הזדמנות להפסיק לעשן. החלטתי עוד שנים רבות קודם לכן, שאם וכאשר אגיע לגיל 50, אחליט להפסיק לעשן, וגם אבצע. כמרק טווין, אלף פעמים ניסיתי, ולא היתה בעיה בכלל לנסות להפסיק לעשן. אבל הצלחתי משום שהחלטתי וגמלה ההחלטה בלבי. לו רק הייתי יודע את האושר, את היכולת, את החיים החדשים שזכיתי בהם כתוצאה מכך שבבוקר אני לא צריך לקום לקול התזמורת שאתם קמים אתה, מעשנים מסכנים.

אני יודע כמה טעימה נשיפת הסיגריה, הכנסת העשן לריאות, היציאה של העשן, היכולת של הריכוז. אבל אתם לא יודעים כמה נפלא לנשום אוויר צלול, טוב, בריא, ללכת, להסתובב ולהרגיש שאתה יכול ללכת עוד ועוד ועוד, ואין קצה וגבול ליכולת שלך לעשות בגופך אותם קסמים שכל כך חשבת שהם בלתי אפשריים. חיים אחרים, רבותי. הסיגריה היא נהדרת, אבל היא אפס, היא בטלה באני לא יודע כמה לעומת היכולת להכניס אוויר לריאות ולהוציאו החוצה.

דרך אגב, אני לא מעשן כבר תשע שנים, ועדיין, כאשר אני לוקח נשימה עמוקה אל תוך ריאותי, אני מרגיש ואפילו שומע אותו חרחור שעקבות הסיגריות הותירו בי.

אדוני היושב-ראש, לפעמים אני נוסע אתך לחוץ-לארץ בשליחויות הכנסת ורואה עד כמה אתה נהנה מהסיגריה. לפעמים אפילו איזו קנאה נכנסת ללבי. ואז אני רואה אותך לוקח עוד סיגריה, ואז אני אומר: בשביל מה הוא צריך זאת? כשאני רואה אותך לוקח כבר את הסיגריה השלישית, אני יודע שאתה לא יכול בלעדיה. כשאתה לוקח את הסיגריה הרביעית, אני מתחיל לרחם עליך. בסיגריה החמישית אני מבין כמה אני מאושר שאני לא מעשן. צריך לדעת זאת, חברת הכנסת גוז'נסקי.

יש הציבור, והנוער, שריאותיו עמו ויש לו היכולת להכניס את הדבר התפל הזה, האיום והמרעיל הזה לתוך ריאותיו. בני הנוער סבורים שיש להם היכולת להכניס לתוך הריאות כל דבר. הם לא מבינים את הדברים. הם צריכים לקבל זאת בחינוך.

דרך אגב, רוב הקונצרטים מתקיימים רק מפטרונות שנותנות חברות הסיגריות ומהתמריץ שהן נותנות על מנת לאפשר את קיומם. אני לא יודע אם זה הדבר שישכנע את הנוער לא לעשות זאת. צריך חינוך, ועוד חינוך, ועוד חינוך.

אבל החוק הזה, אם יועיל לנער אחד מתוך עשרה שלא לעשן ולהבין כמה טוב עשה כאשר לא טעם מהמר המר הזה – אז אולי זכינו.

אתמוך בחוק בכל לבי, משום שכפי שאמרתי, נער הייתי וגם זקנתי, וגם עישנתי וגם ניעורתי מהעשן. רק זה שהיה מעשן כבד יודע כמה טוב בלי עשן. זה הווידוי שלי.

אני מאחל לך, אדוני היושב-ראש, שלא ירחק היום ושנינו נצחק על אלה שמעשנים, וגם נתרחק מהם. כאשר הם ירצו לעשן לידנו. תודה.

הי"ר ו' צאדק חאג' - יחיא:

תודה רבה לך, אדוני חבר הכנסת רובי ריבלין. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אני מקווה שדבריך באמת יגיעו לאוזניים המתאימות. הם כבר הגיעו לאוזניים המתאימות. אני חושב, שאנחנו נפנים זאת, וגם הנוער יפנים זאת חזק מאוד, כך שנהיה פטורים מהמעשה ומהלכלוך הזה.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, גם אני חייב וידוי אישי. אני מעולם לא עישנתי, למעט פה ושם איזו שאיפה אקראית כזאת. אבל אני רוצה לומר לכם, שזה לא משום שהייתי גיבור גדול. בנעורי סבלתי מאסתמה חריפה, ואם הייתי לוקח סיגריה כבר אז הייתי מת. לכן החלטתי שזה מסוכן, ולכן אף פעם לא נדבקתי בעניין הזה.

מצד שני, אני יכול להבין את המעשנים, משום שלפחות חלק מאתנו נלחמים בתופעה שהיא אולי פחות מסוכנת, אבל היא קשה, וזו תופעת ההשמנה. כמו שקשה להוריד במשקל כך קשה גם כאן. כמה פעמים נדרתי שבערב לא אוכל אלא חסה ובבוקר אקח משהו דל שבדלים. אבל, בסוף מגיע הערב ומגיע הבוקר, ואתה מתנפל על האוכל. לכן, אני מניח שלגבי העישון התופעה היא דומה. ובכל זאת, יש הבדל. ההבדל הבסיסי, לדעתי, הוא שכנראה קשה מאוד להיגמל. אני לא מצליח להבין איך עד עכשיו נכשלנו בכך שאנחנו לא מצליחים להחדיר לצעירים את המסר שלא להתחיל לעשן, כי למי שלא מתחיל אין אחר כך סיפור הגמילה.

פעם העישון היה מאוד אסור. אני יודע שכשהייתי תלמיד בבית-הספר התיכון והייתי נכנס לשירותים של הבנים, הם היו מלאים בעשן, כי עשו זאת במחתרת. עישון סיגריה בכיתה י"א, זה היה דבר כמעט בלתי חוקי. זאת אומרת, אם היו תופסים אותך מעשן, היו מסלקים אותך מבית-הספר, או לפחות מזמינים את ההורים. לכן, זה היה חשאי. זה היה באמת איזה מין מעוז של הגברים הצעירים, שהם במחתרת מצליחים איכשהו להתמודד עם העריצות של השלטון.

שבח וייס (העבודה):

השירותים החשאיים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

השירותים החשאיים. היו ממלאים את השירותים בעשן. אבל היום, עד כמה שאני מבין, לפחות מבני גילי שיש להם ילדים שמעשנים, ההורים מסכימים שהם יעשנו – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בבתי-הספר יש פינות עישון.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אז זה כבר לא איזה מין מחתרת, כבר אין בזה גבורה גדולה, אז מה כבר נותר מכל העניין הזה?

אולי בכל זאת על-ידי איסורים אנחנו יוצרים איזו דינמיקה של הוכחה שהוא גבר או שהוא מבוגר על-ידי עישון, ולכן, בעניין הזה אני רוצה להתמודד בשיטה הכי פשוטה, ואני אומר את זה עם כל הכבוד למעשנים. בעיני עישון הוא חולשה. אם אתה יודע שזה גם עולה לך כסף, ואתם יודעים שבעיני כסף זה ערך חשוב, אני בעל השקפת עולם קפיטליסטית, אני חושב שכסף אסור לבזבז, זה גם עולה לך כסף וגם פוגע לך בבריאות, וזה גם מסריח את כל הסביבה וגם מקלקל לך את הילדים ואתה לא מצליח לעמוד בזה – זו חולשה. זו קודם כול חולשה.

היו"ר ו' צאדק חאג'–יחיא:

שעבוד.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני מציע לכם, לחברי שמתיימרים להדליק את המדינה ולהטיף לאחרים ולקבוע חוקים שלפיהם 6 מיליוני אנשים צריכים להתנהג, צריך להראות דוגמה אישית. ואם צריך להשתמש בפטנטים מהאזניים או באיזה פטנט של סוכריות, אפילו אם זה יעלה לכם במחיר של השמנה – תעשו את המאמץ הזה. למה אני אומר את זה? רובכם תגיעו למצב שתיאלצו יום אחד להפסיק. לרובי ריבלין זה SOONER OR LATER, קרה בדיוק בזמן דיון תקציב, אבל לכל אחד מכם יקרה יום אחד שתבואו לרופא, במוקדם או במאוחר, והוא יגיד: תראה, אם אתה לא מפסיק לעשן – אתה מת בתוך כמה LATER, חודשים, ואתם תפסיקו, וזה יהיה לכם קשה ותעברו את כל המסכת הזאת של ייסורי הגמילה, אבל זה אחרי שהרעלתם את עצמכם במשך הרבה שנים וגם שרפתם הרבה כסף. אז אפילו את זה, אלא אם כן מישהו מכם, חלילה, ייהרג בתאונת דרכים, אז זה לא יקרה לו – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — — תהיה בן אדם – תפסיק לעשן.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אני לא יודע מה עושים, אני באמת לא יודע מה עושים – — —

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

מפסיקים.

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

אבל אני הייתי עושה קמפיין ומציג את המעשנים בתור רכי לב, בתור אנשים שאין להם יכולת עמידה, ההיפך ממאצ'ו. אולי על-ידי יצירת קמפיין כזה היינו מצליחים למנוע מהצעירים להתחיל לעשן, ומי שלא מתחיל – — — כמובן – — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

פטור – — —

אברהם פורז (מרצ – רצ, מפ"ם, שינוי):

פטור לאחר מכן. ההצעה היא, כמובן, בכיוון הנכון, ואני אתמוך בה. תודה רבה.

היו"ר ו' צאדק חאג'-יחיא:

תודה רבה לך, אדוני חבר הכנסת אברהם פורז.

אנחנו עוברים להצבעה, ואנחנו עוברים להצעה הראשונה – הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 3) (הגבלת פרסום), התשנ"ט–1998, קריאה ראשונה. אני מציע שנעביר את זה לוועדת הכלכלה. בבקשה להצביע.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 3) (הגבלת פרסום), התשנ"ט–1998, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ו' צאדק חאג'–יחיא:

חברי הכנסת, רוב של שישה, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 3) (הגבלת פרסום), התשנ"ט–1998, תעבור לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

אנחנו עוברים להצבעה השנייה, על הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 4) (פרסומת עקיפה והגנה על בני נוער), התשנ"ט–1998, קריאה ראשונה. בבקשה להצביע. אנחנו מעבירים את זה, כמובן, לוועדת הכלכלה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 4) (פרסומת עקיפה והגנה על בני נוער), התשנ"ט–1998, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תודה רבה – – –

היו"ר ו' צאדק חאג' - יחיא:

תודה רבה. בעד – 6, נגד – אין, נמנעים – אין. הצעת חוק הגבלת הפרסומת למוצרי טבק לעישון (תיקון מס' 4) (פרסומת עקיפה והגנה על בני נוער), התשנ"ט-1998, נתקבלה והיא עוברת להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לוועדת הכלכלה של הכנסת.

חברי הכנסת, תם סדר-היום. אני מודה לעובדים, כמובן לשומרים ולצוות הטלוויזיה המסור. הישיבה הבאה – מחר, יום רביעי, בשעה 11:00. ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 21:45.